

HAJDÚ-BIHARI

XXXIX. ÉVFOLYAM
172. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1982. VII. 24.,
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Majdnem általános az ötnapos munkahét

AZ ÁTÁLLÁS TAPASZTALATAI DEBRECENBEN

Debrecenben is 1981. július elsejével kezdődött meg az átállás az ötnapos munkahétre. Tavaly hét gazdálkodó egység vezette be az új munkarendet.

A jelenlegi helyzet: a meggyeszkéhen (a termelőszövetkezetek és az oktatási intézmények kivételével) már minthentútt átérték az ötnapos munkahétre, a foglalkoztatottak 86 százaléka az új munkarend szerint dolgozik.

A megfelelő előkészítő munka következtében az átállítás zökkenőmentes volt.

Vállalatok, üzemek

Szinte valamennyi gazdálkodó egységnél sor került a belső átszervezésre és műszaki fejlesztési intézkedésekre. Fontos feladat volt a munkafegyelem javítása, a munkaidőalap teljesebb kihasználása, az állásidők csökkentése. Az eredmény számottevő, főként a történelmi veszteségek csökkentésében, míg kedvezőtlen emelkedést mutat több vállalatnál az egész napos kiesés. A túlóra-felhasználás változatos képet tár elénk, van, ahol csökkent (MEZŐGÉP Vállalat), de több helyen emelkedett (Dohánygyár, Konzervgyár), ami elsősorban létszámgyarapodásra, anyag- és alkatrész-ellátási zavarokra, munkaszervezési fogyatékosokra utal.

A termelő és szolgáltató vállalatok jelentős munka- és üzemszervezési intézkedéseket terveztek. A termelés zavartalanítását segíti például a karbantartó szakemberek, gépbeállítók szabad nap-

ban árukinálási hiányosság eseténként előfordult. A helyi autóbusszjáratoknál a legnagyobb gondot az jelentette, hogy a csúcsidő lerövidült, és egyes vonalakon — például 30-as, 31-es, 15-ös — túlszűfoltosság jelentkezett.

A villamosközlekedésben az ötnapos munkahét menetrendi változást nem igényelt.

A MÁV menetrendje többnyire megfelelő, azonban az

érkezési és indulási pontatlanságok miatt — gyakori a 10—15 perces késés — a dolgozók több esetben csak késve érkeznek meg munkahelyükre.

Kedvezőtlen, hogy a hét végi vasúti áruszállítás, a ki- és berakodás nem ütemes, sok a késve kezelt vagon, a kocsiallás — ennek költségkihatása is növekvő!

Kedvezőtlen, hogy a hét végi vasúti áruszállítás, a ki- és berakodás nem ütemes, sok a késve kezelt vagon, a kocsiallás — ennek költségkihatása is növekvő!

Egészségügy, gyermekintézmények

Az egészségügy területén több intézkedés megtételével biztosították a rendelői és az ügyeleti szolgálat megteremtését. A tapasztalatok kedvezőek, az ellátásban fennakadás nem volt.

A bölcsődék előzetes felmérés alapján, igény szerint szervezték meg a Kertész utcai bölcsődében a szombati nyitva tartást — az utóbbi időben az igénybevétel egyre csökken.

Kialakult a gyermekintézmények nyitva tartási rendje. A vállalatok, munkahelyek a problémás esetekben

az általánostól eltérő munkarend engedélyezésével, rugalmasan oldották meg a dolgozók nehézségeit. A korábbi hat, szombaton is nyitva tartó óvoda helyett jelenleg — az igényekhez igazodva — kettő fogad a hét végén gyerekeket.

A kísérleti jelleggel ötnapos munkarendet alkalmazó három általános iskolában és három középiskolában több gond jelentkezett, a legjelentősebb a pedagógusok és diákok nagymérvű leterhelése, valamint a pedagógusok jövedelmének a csökkenése.

Szolgáltatás

A szolgáltató egységek a korábban nyújtott szolgáltatások csökkentése nélkül biztosítják a lakosság ellátását. Az OTP, a Posta szombati szolgáltatása, a tanácsügyiintézet azonban nem egyenértékű a munkanapon végzett színvonalal, így a dolgozók gyakran kénytelenek igénybe venni a munkaidő alatti eltávoztatást hivatali ügyeik intézéséhez. Változatlanul megoldatlan kérdés a

kereskedelemben a szombati bevétel postai feladása, a megfelelő vagyonvédelem.

A lakosság szabad idejét az ötnapos munkahét megnövelte, azonban a tapasztalatok szerint még nem alakultak ki az ésszerű arányok a munka, a pihenés, a kulturálódás között.

S. F.

Kereskedelem, közlekedés

Az ötnapos munkahét bevezetésével a kereskedelmi vállalatoknál a heti nyitva tartási idő mintegy három százalékkal csökkent. A szombati nyitva tartási idő

szűkítéséből nyert időalap a csütörtöki, pénteki nyitva tartás hosszabbítására lett felhasználva.

Az ellátásban alapvető fennakadás nem volt, azon-

27 országból 350 részvevő

MEGNYÍLT A DEBRECENI NYÁRI EGYESTEM

Dr. Gosztonyi János, a Magyarok Világszövetségének főtitkára megnyitó előadását tartja

Tegnap, július 23-án megnyílt a Debrecenben több mint fél évszázados hagyományra visszatekintő nyári egyetem egy hónapig tartó kurzusa.

Az ünnepélyes megnyitásra a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában került sor. Dr. Pálffy István, a nyári egyetem igazgatója üdvözölte a kurzus 27 országból érkezett 350 résztvevőjét, akik az itteni intenzív munka, tapasztalatgyűjtés után nyelvünk, kultúránk hírnökei lesznek országukban.

Pálffy István köszöntötte a megnyitó valamennyi vendégét, köztük Szöllősi Gyulát, a Hajdú-Bihar megyei Tanács elnökhelyettesét, Ma-

datlan. Nagy szerepe van ebben a kurzusnak otthont adó Kossuth Lajos Tudományegyetemnek és valamennyi szervező változatlan támogatásának.

Dr. Szendrey István, a Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorhelyettese arról szökött, hogy az eltelt évtizedek alatt többször változott a tanfolyam profilja. Napjainkban egyre nagyobb a hallgatók igénye, s növekedtek a követelmények is. Így az intenzív nyelvtanulás áll az első helyen.

Dr. Gosztonyi János, a Magyarok Világszövetségének főtitkára megnyitó előadásában a magyar emigráció történetéről és mai helyzetéről beszélt. Az első nagy hullám 1880—1913 között elsősorban a mezőgazdasági cselédeket, napszámosokat készítette ki-vándorlásra, a meggazdagodás és néhány év múlva a hazatérés reményében. A két

világháború között, főként a Tanácsköztársaság leverése után tízezrek menekültek el az országból, politikai okokból. A második világháború után inkább a tisztviselők, a régi rend uralkodó osztályának tagjai hagyták el az országot. Később, 1956-ban kétszáz ezer magyar „futott világgá”, közülük ötszáz ezer 18 éven aluli volt. Bármilyen okból cserélték hazát, a honvágy, a szülőföld utáni nosztalgia megmaradt. A Magyarok Világszövetsége összekötő hidat az anyanyelv, az anyanyelvi kultúra megőrzése érdekében.

Dr. Gosztonyi János történeti, áttekintő előadása után dr. Pálffy István bemutatta a nyári egyetem vezetőit, tisztségviselőit. Végeztül arra kérte a résztvevőket, hogy az eddigi hagyományoknak megfelelően hallgassák meg az örök ifjúság dalát, a Gauleamus igitur.

Akik a nyári egyetem hallgatói lesznek

Csomagolják a presszójeport

FAGYLALTPOR, TEJPOR

Berettyóújfaluból

Aligha van fagyaltárusító hely ezekben a forró napokban, ahol ne kigyózna egész nap a hűtő csemegére vágyók sora. A fagyaltkeverő gépek szinte megállás nélkül dolgoznak, de így van ez mindenütt, mintegy 2200 tonnát. A lakosság körében igen kedveltek a csokoládé, vanília és puncs ízesítésű tejszínes fagyaltporok, amelyekből ezer tonna készül az idén Berettyóújfaluban. Ez utóbbiakat nyugatnémet gyártmányú töltő-csomagoló soron dobozolták: a berendezés másodpercenként tölt meg egy dobozt fagyaltporral.

Ugyancsak az újfalu gyárból készülnek a mokka- és a presszójeporok, amelyekből 26 millió csomaggal gyártanak az idén. A cukrozott, süritett tejből pedig kétezer tonna a belkereskedelem számára.

(Tárkányi—Iklódy)

Másodpercenként telik meg fagyaltporral egy-egy doboz

KISZ-JULIÁLIS '82

Ma egész napos ifjúsági program a Vekeri-tónál

A megyei és a Debrecen városi KISZ-bizottság — a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ, az Alföldi Nyomda, valamint a Magyar Néphadsereg KISZ-fiataljainak közreműködésével — ma rendezi meg a Vekeri-tónál az ez évi KISZ-juliális.

A hagyományosan nagy érdeklődést kiváltó ifjúsági rendezvényen számtalan érdekes műsor, esemény, játék, vetélkedő várja a fiatalokat. A műsorban részt vesz a balmazújvárosi úttörő- és ifjúgárda-zenekar, a Folk 81 együttes, a Re Show együttes, lesz Vojtina-játszóka, fellép a Karikás népzenei együttes, a Pátia country, a Tolcsvay-együttes, a Debreceni Népi Együttes, a Buzuki (görög zenei) együttes, a Vasutas klubkönyvtár dzsesszbalettköre, a P. Box együttes és több fiatal művész. A Debreceni Ruhagyári manekenjai divatbemutatót tartanak, de lesz más szórakozási lehetőség is. A Polkaszinó, a vetélkedők, a játékok, valamint könyv- és hanglezárvásár mellett többféle sport (karaté, cselgáncs, torna, súlyemelés, túzóltó, valamint MHSZ vízi és légi bemutató is szerepel a látványosságok között). A sportversenyekre a helyszínen jelentkezhetnek a fiatalok.

A rendező szervek gondoskodtak helyszíni étkezési lehetőségről. A MÁV Nagyállomástól induló 26-os számú autóbussz sűrített járáttal szállítja ki a juliálisra igyekvőket.

Nemzetközi békegyűlés Moszkvában

MOSZKVA (MTI) — A szovjet társadalmi szervezettek vezetőivel találkoztak, a moszkvaiak békegyűlésén vettek részt pénteken a szovjet fővárosban a nemzetközi béke menet sok országából érkezett tagjai. A skandináv országok nőszervezetei által kezdeményezett háborúellenes, a nukleáris fegyverkezést ellenző menet résztvevői beható eszmecserét folytattak a moszkvaiakkal arról, mit és hogyan kell tenni, hogy a világ minden részén, Nyugaton és Keleten egyaránt véget vessenek a nukleáris fegyverkezésnek, megszüntessék a tömegpusztító háború veszélyét.

Délután a béke menet résztvevői a moszkvaiak békegyűlésének színhelyére, a Szov-

jetunió népgazdasági kiállításának területére mentek. A menet élén a külföldről érkezett vendégekkel együtt ott haladt *Valentyina Nyikolajeva Tyereskova* úrhajós, a szovjet nőbizottság vezetője és több más szovjet közéleti személyiség is. A tarka béke menetben a moszkvaiak együtt vonultak a Japánból — Nagaszakiból, az atombomba áldozatául esett városból — érkezett narancsszínű ruhás buddhista szerzetesekkel, a skandináv országok különböző békeszervezeteinek képviselőivel.

A nagygyűlés résztvevői nagy szeretettel köszöntötték vendégeiket. A felszólalók kiemelték a szovjet nép békevágyát.

Nem csillapodnak a harcok Libanonban

BEJRÚT (AFP) — Pénteken az izraeli légierő ismét nagyszabású bombatámadást intézett Bejrút ellen. Mint a Wafa palesztin hírügynökség és a libanoni rádió jelentette, bombák hullottak több menekülttáborra, a város déli részén levő palesztin védelmi állásokra, valamint arra a negyedre, amely ott honol a PFSZ irodáinak. A palesztin és a libanoni baloldali erők légvédelme felvette a harcot a támadókkal.

Bejrútnak és környékének csütörtöki bombázása során 62 ember — többségében polgári lakos — sebesült meg, illetve vesztette életét. A Bekaa-völgy több települése ellen végrehajtott támadásoknak 120 halottja és sebesültje volt. Izraeli veszteségként a Wafa két harcko-

csi és egy csapatszallító jármű kilövéséről számol be. Jeruzsálemi adatok szerint csütörtökön az izraeli hadserg két katonája halt meg, 293-ra növelve ezzel a másfél hónapja tartó libanoni invázió hivatalosan elismert izraeli halottainak a számát. Szidon dél-libanoni városban az izraeli megszállók pénteken ismét kijárási tilalmat rendeltek el. Az intézkedést bizonyos — a jelentések által meg nem határozott jellegű — incidensek előzték meg. Az incidensek a hírek szerint azután robbantak ki, hogy az izraeliekkel szövetséges jobboldali milicisták több libanoni állampolgárt letartóztattak. Az ugyancsak dél-libanoni Nabatíehben a megszállók letartóztatták Abdel Latif al-Zeint, a város parlamenti képviselőjét.

Albán nacionalisták pere Jugoszláviában

Belgrád (MTI) — A pristinai körzeti bíróság háromnapos tárgyalás után ítéletet hirdetett egy értelmiségiekből álló albán nacionalista, irredenta csoport perében.

A perben *Halil Aldema* történelemszaki tanárát, *Uksin Hati* szociológust, a pristinai egyetem tanárát 9 évi, *Ekrem Krueziu* filmrendezőt 8 évi, *Mentor Kaci* filmvágót és *Semi Recicát*, a marxista tudományok professzorát 7-7 évi, *Ali Krueziu* jogászt 5 évi, *Hilmi Ratkoceri* nyelvészt 3

évi, *Mezi Halili* nyelvtanárt 2 évi, *Muharem Fetiu* történelemszaki tanárt hat hónapi börtönrre ítélték.

Ugyancsak a pristinai körzeti bíróság előtt szerdán megkezdődött a „Jugoszláviai Albánok Marxista-Leninista Pártja” nevű illegális, ellenforradalmi szervezet kilenc tagjának a büntetése. A vádirat szerint e szervezetnek az volt a célja, hogy Koszovo autonóm tartományt elszakítsa Jugoszláviától, és Albániához csatolja.

GEORGE SHULTZ PORTRÉJA

Új külügyminiszter — új vonal?

Az új amerikai külügyminiszter, George Shultz Haig tábornok utóda egyelőre bölcs hallgatóságba burkolódik. Reagan elnök viszont határozottan hirdeti: „nem lesz változás a külpolitikában”.

Ez valószínűleg így van — amennyiben az amerikai külpolitika alapvonalaira gondolunk. Shultz azonban az amerikai politikai élet és a washingtoni labirintus egyik veteránja, így — múltja alapján — kiszámítható néhány politikai állásfoglalása.

Miért csak most?

A leglényegesebb eltérés Haig tábornokkal szemben az, hogy Shultz a lojális csapatmunka embere. Az esetleg felbukkanó nézetkülönbségeket tehát inkább zárt körben próbálja megoldani. A második, igen lényeges eltérés az, hogy Shultz, aki Nixon kormányában előbb munkaügyi, majd pénzügyminiszter volt, része a Reagan körülvevő „kaliforniai körnek”. Nem idegen test tehát az amerikai hatalom csúcán, mint elődje.

Emlékeztetés, hogy Shultz

fontos szerepet játszott Reagan választási hadjárásának megszervezésében, és eredetileg neki szánták a külügyminiszteri posztot. Mostani kinevezése során felmerül a kérdés: akkor miért nem kapta meg? Shultz a Bechtel Corporation néven ismert hatalmas beruházási vállalkozás alelnöke, míg Weinberger hadügyminiszter ugyanennek a vállalatnak a főtanácsadója volt. (A Bechtel szoros kapcsolatokkal rendelkezik az arab világban, különösen Szaúd-Arábiában.) Állítólag Weinberger a kabinet összeállításakor meggyőzte Reagant: egészségtelen politikai visszhangot keltene, ha egyetlen mammutvállalkozás két vezetője kapna helyet a kormányban.

Reagan bizalmasa

Ezekből a régi manőverekből a jelenre két következtetést lehet levonni. Az első az, hogy Haig bukása nem feltétlenül jelenti Weinberger győzelmét. A második, hogy Clark, a Nemzetbiztonsági Tanács

igen befolyásos vezetője. Shultz személyében nehezebb partnert kap, mint amilyen Haig volt, hiszen az új külügyminiszter sokkal inkább élvezi Reagan bizalmát, mint elődje. Öszrefoglalva mindez azt jelenti, hogy — ha más stílusban is — tovább folyik majd az amerikai külpolitikában a véleménykülönbségek csatája.

Ami ezek után az alapvető kérdéseket illeti, csak Shultz korábbi állásfoglalásaira lehet támaszkodni. Ezekből az alábbi következtetések adódnak. 1. Shultz nagyvonalú partner volt 1973-ban a szovjet-amerikai kereskedelmi tárgyalásokon, és elvileg nem híve a gazdasági kapcsolatokat egyszerűsítő, másszor befagyasztó politikának. Ugyanakkor azok közé tartozott, akik nem támogatták a SALT-szerződést, és jelenleg Reagan mögött áll a Nyugat-Európába vezető szovjet gázvezeték építése ellen hozott bojkottintézkedésekben. 2. Shultznak kiterjedt nyugat-európai kapcsolata vannak, és különösen szoros barátai viszonyt épített ki pénzügyminiszter korában Schmidt nyugatnémet kancellárral. Feltételezhető tehát, hogy jelentős erőfeszítést tesz majd az Egyesült Államok és nyugat-európai szövetségei közötti feszültség feloldására. 3. A pillanatnyilag talán legforróbb válságterület, a Közel-Kelet vonatkozásában Shultz minden jel szerint kevésbé

egyoldalúan áll majd Izrael oldalán, mint azt Haig tette. Korábbi nyilatkozatai szerint ugyanis meggyőződése, hogy az amerikai hatalmi érdekek megkövetelik az úgynevezett „méréselt arab országokkal” fenntartott harmonikus, sőt szövetségi kapcsolatokat.

Ezeknek az elveknek az értékét és súlyát a gyakorlat mérlegelni lehet majd lemeérni. Az viszont semmiképpen sem hagyható figyelmen kívül, hogy a „csapatmunkára” oly alkalmas Shultzot viszonylag későn nevezték ki külügyminiszterre — hiszen alig másfél év múlva már új elnökválasztási kampány kezdődik az USA-ban. Kérdés, hogy lesz-e idő egy új, átgondoltabb külpolitikai vonalvezetés érvényesítésére?

—i—e.

Kína és Japán

Felhőtlennek alig nevezhető a kínai-japán viszony. Lassan tíz éve, hogy Tokió és Peking elásta a harci bárdot, fátylat borított a múltra, és — erőteljes washingtoni közbenjárásra — diplomáciai kapcsolatot létesített.

Azsia két jelentős nagyhatalma között több kérdésben is különböztek a nézetek. Az egyik ilyen visszavisszatérő idegesítő pont Tajvan. Akárcsak az USA-nak, Japánnak sem nézik el a kínai vezetők, hogy változatlanul szívesen kapcsolatokat ápol Tajvannal.

Most éppen ez háborította föl Kínát: a japán kormányzó Liberális Demokrata Párt küldöttsége Tajvanra látogatott. Tokióban a delegáció tárgyalásairól úgy beszéltek és irtak, mint a „két ország” közötti eszmecseréről. Márpedig Peking álláspontja értelmében Tajvan Kína elidegeníthetetlen része. Ráadásul az is feltűnt, hogy a kínai vezetők körében, hogy az említett delegációban helyett kapott az egykori japán hadügyminiszter: Kanemaru Sin. S a tokiói lapok a nemzetvédelmi hivatal volt vezérigazgatójának jelenlétéből arra a következtetésre jutottak, hogy az LDP küldöttsége netán nemzetközi és biztonságpolitikai, valamint katonai kérdésekről is szót ejtett Tajvanon.

A tajvani vezetők persze elégedetten és örömmel nyugtázták a japán politikusok látogatását. Hiszen politikai elszigeteltségüket egy-egy ilyen alkalom mindig cáfolni látszik.

Egy másik eset is jelzi Peking és Tokió megromlott viszonyát. A japán oktatásügyi minisztérium ugyanis újabb bizonyos oktatásokat eszközölt a tankönyvekben. Szemérmesen elhallgatják a történelemoktatásban, milyen brutálisan jártak el a japán militaristák a második világháború idején Kínában. Erről különben a szigetországban is heves vita folyik, éppen annak kapcsán, hogy nemrég napvilágra kerültek ca. folthatatlan bizonyítékok arról, miként kísérleteztek vegyszerekkel amerikai és kínai hadifoglyokon, s hányan lették halálukat ezekben a különleges táborokban.

Tulajdonképpen a kezdeti kölcsönös nekirugaszkodás után a japán üzleti világ fokozott érdeklődésének lánghulása következett be. Peking az ipari korszerűsítéshez szívesen igénybe vette volna a fejlett japán technológiát, de a nagyszabásúnak ígérkező üzlet végül is kútba esett: a kínai államkincstár és az igények között mely szakadékok tátong. Néhány japán beruházás Kínában félbemaradt, más építkezéseket egyszerűen törölték a listáról.

A rövidesen tiszteztendő diplomáciai kapcsolatok mérlege sem Tokióban, sem Pekingben nem pozitív. Az utóbbi két ügy kapcsán Kínában nagy a fölzúdulás. Bizonyosságul annak, hogy mindenfajta amerikai próbálkozás ellenére Kína és Japán ellentétei sokkal mélyebbek, mint amilyenek a felszínen látszanak.

Gyapay Dénes

Dél-afrikai bombázás Angolában

Luanda (TASZS) — Tizenegy Mirage bombázóból álló dél-afrikai kötelék szerdán bombázta az angolai Kunene tartománybeli Cahama városát — jelentette csütörtökön az ANGOP angolai hírügynökség. A bombázás sújtotta körzet a namíbiai határtól 200 kilométernyire fekszik.

A dél-afrikai csapatok tavaly augusztus óta megszállva tartják Kunene tartomány egy részét.

José Eduardo Dos Santos angolai elnök a hét végén elítélte Dél-Afrikát, mert jelentős csapatösszevonásokra készül Angola ellen.

Röviden a nagyvilágból

SZOFIA (MTI) — Több ezer látogató volt kíváncsi egy hét alatt a Magyar Nemzeti Múzeum „Hunok, germánok, avarok” című régészeti kiállítására, amely július közepén nyílt meg Szófiában.

TOKIO (MTI) — Az amerikai hatóságok ismét elfogató parancsot adtak ki az ipari kémekkel párosított japán Hitachi-alkalmazott ellen, mivel az elektronikai vállalat jelenleg Tokióban tartózkodó üzletemberei nem tették eleget a bírósági idézésnek. Mind a Hitachi, mind a japán külügyminisztérium pénteken bejelentette, hogy az elfogató parancsot a szigetországban nem tekintik kötelező érvényűnek a japán hatóságokra nézve.

BUKAREST (Agerpres) — Bukarestben csütörtökön Grisa Filipov bolgár és Constantin Descalescu román miniszterelnök tárgyalásokat tartott. A két kormányfő tájékoztatta egymást az országukban folyó szocialista építéstől, majd az együttműködés fejlesztésének lehetőségeit tekintette át. Nagy figyelmet fordítottak a termelési, tudományos, technológiai, szállítási együttműködésre, az árucserre növelésére és intenzifikálására.

Megnyílt a szegedi ipari vásár

Pénteken ünnepélyesen megnyitották az 1876 óta évenként rendezett szegedi ipari vásárt.

A vendégek a megnyitó ünnepség után megtekintették a 34 000 négyzetméternyi szabad területen, illetve csarnokokban, pavilonokban felváltott termékeket. Külö-

nösen a fogyasztási cikkek, élelmiszerek gyártó ipar szerepel sok újdonsággal. Újszerű a vásárlátogatók eligazítása is: a főbejáratnál a pavilonokban olyan vásártérképet helyeztek el, amelyen gombnyomásra bármely kiállítóról részletes információ jelennek meg. (MTI)

„Megtanulunk világgpiaci szemlélettel dolgozni”

NIGÉRIÁBAN A TITÁSZ

Nigéria. Szövetségi köztársaság a Guineai-öböl partján, csaknem tíz magyarországi területtel, közel 80 millió lakossal. Viszonylag elmaradott mezőgazdasági ország, a gyarmatosítás igáját évszázadokon át hordó afrikai országokéhoz hasonló külkereskedelmi szerkezettel: ásványi nyersanyagok és az Egyenlítőtől néhány fokkal északra jól termő gyümölcsök ellenében külföldről vásárolnak gépeket, gyógyszerket, fogyasztási cikkeket.

Nigéria olajország. Hatalmas kincs rejtőzik a Föld alatt, amelynek gyors ütemű kitermelése olajdollárok milliárdjait hozza az államkasszába. A konjunktúrát kihasználva nagy beruházásokba kezdtek, ám a fekete arany piacának pangása megálljt parancsolt a költségeknek. A kényszerű takarékoság azonban — szeren-

csére — már nemigen akadályozhatja meg a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalattal kötött megállapodás teljesítését. A debreceni székhellyel három megyében működő cég húsz dolgozója Afrikába készül. Hetvenyolc falu villamosításának nehéz, de szép feladata vár rájuk ötezer kilométerre hazájuktól.

Tizenöt millió dollár

— Alapvető feladatunk Szabolcs-Szatmár, Szolnok és Hajdú-Bihar megye fogyasztóinak ellátása — kezdi az afrikai szerződés előtörténetét dr. Nagy Géza, a TITÁSZ vezérigazgatója. — Bár nem lenne kötelességünk, de mi magunk építjük a hálózatunkat is. Ezen a téren szerztünk már külső tapasztalatokat: dolgoztunk Pesten, ott vannak az embe-reink Pakson, de részt vettünk az orenburgi gázvezeték magyar szakaszának villamos szerelésében is.

Már több éve annak, hogy a Magyar Villamosművek Tröszt keretében belül felvetődött a külföldi, esetleg a devizaszerzés szempontjából „nyugati” országban való munkavállalás gondolata. A TITÁSZ tapasztalataira, vállalkozókedvére számítottak a tröszt vezetői, amikor hálózatszereléssel kapcsolatos feladatokról tárgyaltak a külföldi partnerekkel.

Az első próbálkozás színhelye Irak volt. Hogy a nemzetközi piacon való jártatlanság vagy az Irak és Irán között kitört háború okozta-e a kudarcot, ma már nehéz megállapítani, az üzlet mindenesetre elmaradt.

A próbálkozások tovább folytatódtak, a Transelektro Külkereskedelmi Vállalat közreműködésével több pályázatra nyújtották be elképzelésüket — végül megszületett a nigériai üzlet. Harminchétmillió dollárról szól a szerződés, aminek fejében Nigéria River államának három körzetében hetvenyolc falu kap elektromos áramot. A pontosság kedvéért azonban tegyük hozzá: a harminchétmillió dollár nem könnyelhető a népgazdaság bevételei közé, hiszen nagyon sok anyagot külföldről kell beszerezni, ebből kell fizetni

Ez világgpiaci!

— Mit jelent a nigériai faluvillamosítás műszaki szempontból? — kérdezem Csató Jánostól, a vezérigazgató műszaki helyettesétől.

— Szokásos hálózatszerelést végzünk majd, az általunk ismert szerelvényekkel, saját terveink alapján. A különbség csak annyi, hogy az angol szabványt kell betartanunk, ez a méretezésben jelent némi eltérést az általunk megszokottól.

— Ezek szerint minden úgy megy majd, mint itthon?

— Azért nem egészen. Először is: magas minőségi követelményeket kell teljesíteni, ami ugyanúgy vonatkozik az általunk végzett munkára, mint a beépített anyagokra. Ebből adódtak az első problémáink. Azt gondoltuk, hogy sok magyar anyagot viszünk majd ki, ezzel is segítve a tőkés exportot. Csak, hogy meg kell mondani: a magyar ipar legtöbb vállalata képtelen megfelelni színvonalú termék gyártására,

a helyi munkások bérét, de a kinn dolgozó TITÁSZ-osok is ebből kapják illetményüket, aminek jelentős hányadát elköltik megfelelő élet-körülményeik biztosítására. Becslések szerint 12–15 millió dollárra számíthat a magyar gazdaság. Ami természetesen nem megvetendő összeg egyetlen üzlet eredményeként.

— Kik utaznak Nigériába?

— Húsz ember indul útnak, valószínűleg október táján. A munka irányítói lesznek ők, a segédmunkásokat, sőt a szakmunkásokat egy részét is ott toborozzuk majd. Olyan embereket kerestünk, akik egyaránt járatosak a hálózattervezésben és -szerelésben, kellő szakmai gyakorlatot szereztek, viszonylag fiatalok, és megfelelő az egészségi állapotuk.

— Nehéz volt a válogatás?

— Tulajdonképpen nem. Akik szakmai felkészültségük alapján szóba jöttek, dolgoznak nálunk százötven-kétszázán. Jelentős részük azonban életkorukból következően — vagy túl idősek már vagy még túl fiatalok — eleve kiestek, mások egészségi állapotuk, túróképességük miatt nem utazhatnak. Ne felejtjük el, hogy harmincöt fős csoportot, kilencven-kilencvenöt százalékos páratartalmat kell elviselni, közben dolgozni. En egyszerű jártam ott néhány napig, de örültem, amikor visszafelé indult a repülőgép. Úgyel-tünk arra is, hogy arányosan válasszunk embereket minden üzemigazgatásról, hiszen az itthoni gárda sem gyengülhet a külföldi munka miatt. Nem tudok róla, hogy komoly sértődés lett volna azért, mert valaki itthon maradt volna.

— Hogyan élnek az emberek a nigériai falvakban? És hogyan fogadták a villany hírt?

— Többnejűség van, az asszonyok dolgoznak az ültetvényeken, halásznak. A férfiak között sok a munkanélküli. Minden faluban van tanácselnök, akit a kormány

— Hogyan viszik oda az anyagokat, a gépeket?

— A sodronyokat és bizonyos vasszerkezeteket Magyarországról szállítjuk, esetleg még néhány apróbb anyagfelhasználást viszünk itt-honról, minden más tőkés cégektől szerzünk be. A munkagépeket is ott vásároljuk majd meg.

— Lesz erre elég idő? Hiszen a jelenlegi helyzet szerint néhány hónap múlva már dolgozni kell.

— A nigériai üzletnek talán a legfőbb haszna, hogy megtanulunk világgpiaci szemlélettel kereskedni, dolgozni. Ha ma feladok egy telexet a munkagépeket gyártó világcégeknek, egy

héten belül részletes ajánlatot küldenek árakkal, műszaki adatokkal. A megrendelés-től számítva egy hónapon belül szállítják a gépet. Ugyanez elmondható az egyéb anyagokról is.

Segítőkéz nigériaiak

Csajbók József, a TITÁSZ hálózatszerelési osztályvezetője már hónapok óta léleklében és gyakorlatban készül új feladatára. Bár négy részletben szerzett, de összességében máris kéthónapos nigériai tapasztalattal rendelkezik; ő járt leggyakrabban az előkészítés során a Guineai-öböl partján. Tizenkilenc társának lesz parancsnoka az építkezés idején, legfőbb felölése a hibátlan munkának, szervezője az együttélésnek.

Két mérnök, egy közgazdász, tizenegy technikus és hat villanyszerelő dolgozik majd Nigériában. A főhadiszállás River State fővárosában, Port Harcourtban lesz, három részleg pedig a három falucsoport körzetében működik majd.

— Hol fognak lakni, hogyan fognak élni?

— Port Harcourtban bérelünk közházakat, ott lesz az állandó otthonunk. Igyekszünk majd az itthonihoz hasonló körülményeket teremteni magunknak. A közeli munkahelyekre naponta járnak ki az emberek, a távoli körzetben pedig hétfőtől péntekig légkondicionált konténerházakban találunk megfelelő szállást dolgozóknak.

— Lesznek ilyen konténerházak? — bújik ki belőlem a hazai viszonyokhoz szokott ember kérdése, de Csajbók József arcán máris látom a műszaki vezérigazgató-helyettes által említett világgpiaci szemléletet tükröződnie.

— Ha akarom, akkor lilára festve szállítják oda, ahová kérem, és olyat, amelyet kérek. És akkorra, amikorra kérem.

— Milyenek a mindennapi beszerzési lehetőségek?

— Mindent meg lehet venni, ami az európai ember számára szükséges. A nagyobb városokban áruházak vannak, de a falvakban is hozzá lehet jutni konzervekhez. Igaz, nagy a drágaság. Néhány ár ennek érzékeltetésére: egy üveg sör két dollár, egy kiló kenyér másfél dollár, egy kiló hús hattól húszonnyig dollárig, egy üveg étolaj négy dollár. Azért igyekszünk majd megtalálni a módját, hogy olcsóbban éljünk meg. Húszan leszünk, megveszünk egy kecskét, betesszük a hűtőláda-ba — máris jobban járunk.

— Hogyan élnek az emberek a nigériai falvakban? És hogyan fogadták a villany hírt?

— Többnejűség van, az asszonyok dolgoznak az ültetvényeken, halásznak. A férfiak között sok a munkanélküli. Minden faluban van tanácselnök, akit a kormány

Fényt Afrikába

A TITÁSZ közüzemi vállalat, a költségvetés terhére gazdálkodik, s bár a hálózatszerelési tevékenységében nyereségérdekel, nem ebből él meg. A nigériai üzletből sincs különösebb haszna, sőt a megnövekedett bérek a pénzügyi szakembereknek okoznak komoly gondot. (Hogy megfelelő megoldást találjanak a szabályok betartására, abban remélhetőleg segítenek a felügyeleti szervek is.) A devizabevétel a trösztnek jelent előnyt, s el ne feledjük: a népgazdaság számára manapság minden dollár fontos. Az persze természetes, hogy a trösztön belül a TITÁSZ is kap majd

nevez ki, és van egy törzsfőnök, akit választanak. Minden a törzsfőnökön múlik, ő a nagyobb úr. Egyszer előfordult, hogy a törzsfőnök történelmi ellentétekre hivatkozva hallani sem akart arról, hogy az ő falujába ugyanaz az áram hozzon világgpiacot, mint a szomszéd településen, a folyó túlsó partján. Egyébként általában nagyon készségesek, örülnek a villanynek, vizik a táskát, a szerszámot, segítőkészek az emberek. Pontosan úgy, ahogy ez nálunk is történt hatvanháromig, a faluvillamosítás befejezéséig.

— Milyen az egészségügyi ellátás?

— Kiváló gyógyszerek vannak, orvos is található a nagyobb településeken. Talán a műszerezettség alacsonyabb színvonalú a kelleténél. A legtöbb egészségügyi tanfolyamot végzettünk, felkészültünk az „önellátásra”. Ha valakinek komolyabb baja van, netán műtetre van szüksége, az első géppel utazik haza. Ez mindenkinek kötelessége.

— Két évre mennek Nigériába. Mit szól a család?

— Nem mondom, hogy örülnek a feleségem, de azért ők is megértene bizonyos szempontokat. Akik kimennek, nagyon szokatlan, olykor veszélyes körülmények között végeznek nehéz munkát. De meg kell mondani azt is, hogy jól keressünk. A havi 800–1000 dolláros illetményből 300–400 dollárt nyugodtan meg lehet takarítani. Itthon pedig kapjuk az átlagbért. Nem hiszem, hogy van háztartás, amelyben főleg ez a jövedelem.

Tenki László és Mórocz Mihály ugyancsak volt már Nigériában, ők egy-egy építési részleg vezetőjeként dolgoznak majd kinn.

— Amikor hazamentem a „vakhírrel”, hogy nem megyünk sehová, láttam, felcsillant a feleségem szeme. De megérti azért, hogy érdemes vállalkozni. És még valami: ha annyi pénzem lenne, hogy nem tudnám hová tenni, akkor se mehetnék az IBUSZ-szal Nigériába. Negyvenéves vagyok — mondja Tenki László —, ki tudja, lesz-e még egyszer ilyen lehetőségem?

— Azért nem éri váratlannal a családot az elválás — nyugtatja egy kicsit magát is Mórocz Mihály —, hiszen egy éve készülődünk már az utazásra. Az ember fokozatosan átadja a feleségének a férfi munkát, mindent elmagyaráz, hogyan kell csinálni, amíg nincs itthon. Évente kétszer kapunk szabadságot, egy-egy hónapra hazajöhö-tünk. És arra is van mód, hogy a családot kivigyük látogatásba.

elismerést a jól végzett munkáért.

De elvégzik-e majd a munkát? Hiszen a hírek szerint többen is próbálkoztak már Nigériában faluvillamosítással, de befejezni senki sem tudta a vállalt munkát. A TITÁSZ vezetőinek, dolgozóinak elszántságát — és nem utolsósorban felkészültségét! — látva azonban bátran bízhatunk a sikerben. S akkor talán a mostani szerződést újabbak, esetleg még előnyösebbek követik.

Fekete Afrikába fényt visz a TITÁSZ. Bármily hihetetlen, ez a valóság.

Görömbölyi László

Együttműködés az építőiparban

A Kelet-magyarországi Építőipari Gazdasági Társaság munkájáról

Az MSZMP Központi Bizottsága 1978. október 12-i határozata rögzítette: „Az építőipari vállalatok szervezete az eddigieknél rugalmasabban alkalmazkodjék a növekvő feladatokhoz. Az együttműködési formák továbbfejlesztésével használják ki a szakosítás előnyeit. Az építés-iparosításban rejlő hatékonysági tartalékok hasznosítására hozzanak létre társulásokat.”

A fenti megállapítás nyomán az országban összesen 17 építőipari gazdasági társaság alakult — elsősorban a megyék közgazdasági határainhoz igazodva. Ez utóbbi határok átépítésére egyedül a kelet-magyarországi térség építőipari szervezeteinek vezetői vállalkoztak, és létrehozták az ország egyetlen regionális építőipari gazdasági társaságát, amely az alábbi vállalatokat foglalja magába: Hajdú megyei AEV, Hajdú-Bihar megyei Tanács ÉV, Kelet-magyarországi Közmű- és Mélyépítő V., Szabolcs megyei AEV, Szabolcs-Szatmár megyei Építő és Szerelő V.

A társulás önkéntes alapon, a vállalati érdekek tisztelgetés mellett, az együttműködés előnyének figyelembevételével jött létre. Az eredményes működés láttán és a társulásban rejlő lehetőségek további kihasználásának reményében rövidesen csatlakozott a társulásban az Építőipari Termelőeszköz-kereskedelmi Vállalat, jelenleg pedig folyamatban van az Építőipari Gépesítő Vállalat belépése.

A társulás alapvető céljai: a gazdasági körzetben jelentkező építési igények és meglévő építőipari kapacitások közötti összhang elősegítése; a meglévő építőipari kapacitások jobb kihasználása; az építőipari kapacitásbővítés lehetőségeinek feltárása; az építőipari dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása; a készletgazdálkodás koordinálása; a profitizálás lehetőségének feltárása és előnyei hasznosítása stb.

A társulás működésében jelentős szerepe van a koordinációs irodának, amely a szakbizottságok munkáját szervezi, összehangolja, a hozott határozatokat továbbítja és az együttműködő vállalatok között az érdemi ügyintézési végzi. Fontossági sorrend nélkül néhány mondatban bemutatjuk a működöttelt szakbizottságaink közül azokat, amelyeknek tevékenysége közvetlenül segíti az eredményes termelőmunkát.

A fejlesztési szakbizottság feladata az összehangolt beruházások kidolgozása, a specializálódás alapjainak megteremtése, az előmunka-takarékos megoldások kidolgozása, az anyaghiány csökkentése, a minőségi tényezők előtérbe helyezése, az energiatakarékos megoldások kidolgozása. Az együttműködés céljait szolgáló fejlesztéseket a szakbizottság háromféle módon oldja meg: vállalatoként, közösen vagy közös megbízás alapján külső intézet igénybevétele.

A vállalkozási szakbizottság feladata a kapacitásgyeztetés, a szerződéses feltételek összehangjának biztosítása, az építési igények feltárása és színvonalas kielégítése, a korszerű építési módok alkalmazásának szorgalmazása, a vállalatgazdálkodási elemek érvényesítése.

A termelési szakbizottság feladatai: a vállalatok kapacitásihiányainak, illetve többleteinek feltárása, és ennek alapján anyaggal, géppel és létszámmal történő segítségnyújtás. Különösen érvényesült ez az együttműködés egyes építmények határidőre történő átadásánál. A munkamegosztásban előállított jelentős mennyiségű ipari és segédipari termékek egymás közötti forgalma a felhasználóknál igen jelentős mértékű előmunka-megtakarítást eredményezett. A szakbizottság további feladata a segédüzemi termékek gyártásának fokozottabb szakosítása.

Az anyaggazdálkodási szakbizottság feladata a vállalatok termelési folyamatának anyaggal való ellátása az optimális készletgazdálkodás függvényében. Ennek érdekében a szakbizottság egyeztet a vállalatok éves anyagszükségleti terveit, közös anyagrendeléseket eszközöl. A gazdasági társaság létrehozta a tagvállalatok telepén működő kihe-lyezett EPTÉK anyagraktárakat, melyeket a társaságon kívüli építőipari szervezetek is igénybe vehetnek.

A gépesítési szakbizottság feladata a géppálmány optimális kihasználásának biztosítása. Ennek érdekében szervezi a gépberuházást, a gépkölcsönzést, a gépjáratást. Ennek eredménye, hogy a géppálmányban, illetve a gépjáratás területén előnyös szakosodást sikerült elérni. Jelenleg folyamatban van az ÉGV bekapcsolódása e tevékenységbe, amittől további színvonaljavulást várunk a gépgazdálkodás minden területén.

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy a Kelet-magyarországi Építőipari Gazdasági Társaságot nem a divat hozta létre, hanem alapítói felfedezték az együttes munka és az együttes fejlődés sok-sok előnyét, és igyekeztek azt vállalataik és a társadalom javára felhasználni. Eddigi közös tevékenységük során újabb és újabb területeket és módszereket tártak fel, melyeknek birtokbavételével az együttműködés gazdasági és erkölcsi eredményei tovább fokozhatók. Meg vagyunk győződve, hogy a gazdasági körülmények alakulásának tendenciája még inkább megköveteli, hogy kitasszuk és felhasználjuk az együttműködésben rejlő további tartalékokat.

Pogácsás János igazgató, az igazgató tanács soros elnöke

Felhőtlen nyaralás

HAJDÚ-BIHARI ÜDÜLŐKEL A BALATONNÁL

Kocsiban, vonaton a forráság okozta izadtság szinte az üléshez „ragasztja” az embert. Homlokfórlás, ablak melletti rövidke ejtőzés közben mire is gondolhat a Balatonra üdülni igyekvő honpolgár? A langyos víz simogatására, a nap barnító erejére, az elkövetkezendő napok, hetek élvezetes perceire, óráira. (Arra semmiképpen nem gondol, hogy a természet rossz idővel ajándékozta meg. Ellenkezőleg: bízik abban, hogy nyaralása idején végig verőfény lesz.)

Nem szálloda, első osztályú üdülő

Az üdülő előtti autóparkolóhoz vezető utat fűrdőruhás férfi állja el. Körülötte felnőttek és gyerekek toporognak izgatottan. Autóikkal nem hajthatunk a kijelölt várakozási területre, hiszen fontos esemény zajlik itt ezekben a percekben. A beutalt gyermekek számára játékos kerékpárversenyt rendeznek, és rövidesen a célegyenesbe érkeznek a nagy lendülettel pedálozó ifjak. Sebaj, várunk türelemmel. A verseny győztese végül is egy leninvárosi kislány lett, aki a lihegéstől, fáradtságtól nem tudja azonnal megköszönni szülei gratulációját. Annál nagyobb örömmel veszi majd tudomásul a közös búcsúesten, hogy megajándékozzák diadaláért.

Az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt siófoki üdülőjében vagyunk és megérkezésünk első perceiben csak csodálkozunk: akár egy háromszobás szállodába léptünk volna be, ahol „valutához” vendégek pihennek. Jól tudjuk persze, hogy nem így van, ugyanis a Bányai, valamint a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének kilencemeletes vendégházkomplexuma ez az aranyparton. Szépen kivitelezett épülete már messziről felhívja magára az autós vagy sétáló idegen figyelmét. Előljáróban néhány adat az üdülőről. Mint említettük, minden kényelemmel ellátott, a főszezon idején szobáikban összesen négyszázötven férnek el. Minősítése: A-kategória. Ez egyebek között azt jelenti, hogy minden szobájához zuhanyzó, W. C., gardrób helyiség tartozik.

Hajdú-bihari beutaltakat keressük és a hallban máris debreceni ismerős köszön ránk: *Gulya Lajos* üdülővezető, aki néhány hónappal ezelőtt még az Aranybika Szálló vendéglátó üzletigazgatói teendőit látta el. Tájékoztatóból megtudtuk, hogy jvárvészt családostól érkeztek, közöttük természetesen hajdú-bihariakat is fogadnak a nyári főszezon idején. A Tiszántúli Gázszolgáltató Vállalattól három szobába küldhetnek dolgozókat, de folyamatosan érkeznek ide kikapcsolódni, felülni a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat gólyási üzeméből is.

Az üdülőhöz mintegy háromszáz méteres, szépen kiépített, fűrdésre alkalmas partszakasz tartozik. A délelőtti nagy melegben itt találkoznak *Széles János* családjával, akik Hajdúszoboszló felé érkeztek. Itt ismerkedtek össze az ugyancsak a TIGÁZ-nál dolgozó *Bicsár György* családjával — öt nyíregyháziak és legutóbb Sopronban jártak beutálva.

Nagyon megörültünk egymásnak, amikor az üdülőbe érkezés után néhány perccel kiderült, hogy együtt tölthetjük a két hetet — mondja *Széles János*, miközben fél szemmel a csalogató víz felé sandít. — Tavaly építették az üdülőt és előzetesen rendkívül sok dicséretet hallottunk róla. Az el látás I. osztályú. A kocsival is elégedettek vagyunk, bár az első napokban én a menyiség miatt kissé bosszankodtam, ma viszont a reggeli már elégen bizonyult.

Egy-egy gyermek kíséretében üdül a két család, *Gizella* és *Enikő* hamarosan összebarátkozott. Az első négy nap programját úgy alakították, hogy mindenképp Siófokot ismerték meg, de a kulturális programkinálattól a kirándulásokat választották ki hasznos időtöltésnek. A fürdési, illetve tihanyi hajókirándulást feltétlenül részt vesznek, már csak a gyerekek miatt is.

Az itteni életritmusunk meglehetősen monoton, mégis kellemes — vélekedik a beszélgető *Széles János*. — Mivel az időjá-

rásra nem panaszkodhatunk, a szinte egész napos fűrdőzés sohasem maradhat el, közben készülődés az étkezéshez, esténként pedig nagy sétákat teszünk a siófoki mólóig. Valamivel azonban elégedetlen vagyok. Nevezetesen azzal, hogy főszezonban csak egy gyermekkel jöhetünk ebbe az üdülőbe. Nem tudom pontosan, hogy mi az oka ennek, de semmiképpen nem a nagycsaládosokat segítő intézkedés.

A szülőktől elcsal a két gyermek, azzal az indokkal, hogy feltétlenül meg kell néznünk az éppen ezekben a percekben zajló szörfoktatást. A szélvitorlázás nem is olyan egyszerű dolog, mégis csábító, ezért is próbálkoznak meg sokan az üdülővendégek közül ezzel a sportággal. Az oktatás ingyenes és az üdülő tulajdonában levő tiz szélvitorla közül jó időben egyetlenegy sem pihen a parton. Nemrégiben vásároltak tizenöt csónakot és ugyancsak tiz Optinist elnevezésű gyermekvitorlát. Az üdülő csaknem egyholdas parkjában több helyütt felfedezhetünk pingpongasztalt, tollaslabdázáshoz kijelölt helyet.

Beutaló várta a férjet

Siófokról az északi partra legegyszerűbben úgy juthatunk, hogy igénybe vesszük a Szántódórtól Tihanyba közlekedő kompot. Az északi part felszigetén kikötve máris csopakra tartunk. Az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének üdülőjét szintén az elmúlt esztendő nyarán avatták fel és természetesen itt is találkozzunk hajdú-bihari üdülőkkel.

Az ebéd kezdetére érkezünk a négyszintes üdülőbe, ahol nyaranta százötvenen pihenehetnek, akár családosan is.

Balogh Lajos üdülővezető máris az ebédőre tessék, ahol debreceniekkel találkozunk. *Sziki Gyula* és felesége, valamint két gyermeke őszinte kedvességgel fogad. Széket húznak az asztal mellé és várják kérdéseimet. A feleség a megyei tanácsi kórház és rendelőintézet fogászati asszisztense, a férj pedig a MEDICOR röntgenyára debreceni szervizének röntgenteknikusa. Számára az elmúlt hónapok mozgalmak voltak. Nemrégiben tért haza ugyanis feléves munkája után Algirából. Nagy örömeire családostól beutaló várta a felesége.

— Valahogy mindig megszerveztük a nyári üdüléseinket, de szakszervezeti beutalót — tizennégy éves munkaviszonyom ellenére — csak most kértünk — tájékoztató a feleség. Mi közösségi emberek vagyunk és nagyon örülünk annak, hogy a mostani két hétre összeverődött vendégseregéből sokan hozzánk hasonlóan gondolkoznak. Remek kis társaság alakult ki. A negyedik osztályba most készül Laci fiunk szintén barátokra talált, pici lánykánk is nagyon jól érzi magát.

— A külföldi kiküldetésben jól kerestem, úgy döntöttünk hát, hogy nem vonunk meg magunktól semmi jót a két hét alatt — vélekedik őszintén a férj. — A kocsival gyakran kirándulunk, és mivel Füred közel van, oda szinte naponként elautókozunk. Tudja, a feleségem imádja a halat és ott mindig finomakat kapunk. Arról nem is beszélve, hogy Csopak ugyebár borvidék és a hely finom nedűjét illik megkóstolni. Az üdülőhöz nagyon közel esik a Vig Molnár csárda, ahová időnként be-betérünk.

A házaspár felső fokon beszél a kulturális programról, a gyermekek szervezett időtöltési lehetőségeiről, egyszerűen mindenről. Kedélyesek, jó hangulatuk remélhetően két héten át lankadatlan marad.

A csopaki üdülőt késő délután hagyjuk el és búcsúzás előtt egy rövidke pillantást vetünk a tulsó partra. A napűtés, tiszta égbolt ellenére alig vehető ki a szemközti part háza, építményei, fái. A Balatont jól ismerők szerint ez a további kellemes időjárás biztos előjele.

Ha mindez beigazolódik, remélhetően semmi sem gátolja az itt pihenőket abban, hogy ismét felejthetetlen napokat töltsenek hazánk legnagyobb „üdülőjében”, a Balaton partján.

Kiss Dezső Péter

Az autóval érkezett üdülők programjában tihanyi kirándulás is szerepelt, szerencsére a kompra sem kellett sokat várni

Gyönyörű hobbi

A Debrecenben élő fiatalasszony, *Kozárne Szabó Erzsébet* műsorszervező nem minden napos időtöltést választott. A porcelánfestészet megismerésére vállalkozott — autodidakta módon. Munkái a kávéskészletek, a vázák és más egyedi darabok, a klasszikus porcelánfestészet hagyományait őrzik. (MTI-fotók: Oláh Tibor felvételei — KS)

RÖVIDZÁRLAT

Hol rontottuk el?

Néhanapján belegendol, s kezd bizonyossá válni, hogy valahol a legelején szúrta el a dolgot. Pedig hány szakkönyvben olvasta, mennyire fontos, hogy a házastársak az egybekelés előtt alaposan kiismerjék egymást, és tulajdonképpen igyekezett is ennek szellemében eljárni. Jó néhány hónapig próbára tette — az akkor még — menyasszonyát, milyen mértékben lesz alkalmas a házasszonyi teendők ellátására. Örömmel állapította meg, hogy az ara meglepően jól bírja a főzőkánáll, s ez mindannyiszor nem kevés optimizmussal töltötte el, és a gyomra sem maradt üresen. Részletesen tájékozódott a leendő feleség szellemi képességeiről is, s a már megszerzett két diploma és a felsőfokú politikai végzettség kezdte meggyőzni, hogy jól választott. Előlejtében erkölcsileg sem talált semmi kivételalót, sőt munkahelyén arról is tájékozották, hogy az aszszonyt hamarosan fontos vezető pozícióba léptetik elő. Most már csak a leendőbeli bankszámlájának megvizsgálása volt hátra, s a csekk-könyv is rendelkezett olyan megbízhatósággal, hogy a közepes méretű lakodalom után — alig voltak kétszáz — is maradt még valamennyi benne.

Tulajdonképpen egészen jól nőültem — jutott eszébe többször is a mézeshelet alatt, s egészen elégedett lett volna, ha közben nem aggasztja otthon maradt virágjainak sorsa. Volt ugyanis egy ártatlan hobbija, amiről előzőleg a feleségének sem beszélt sokat. Szerette a virágokat — nem is tartotta senki rossz embernek —, de az erkélyen olyan sok viszontagságnak voltak kitéve szegény növények. Így aztán — bár sokáig küszködött magával — a nászút második napján sűrű bocsánatkérések közepette kénytelen volt hazautazni, hogy szétnezzen a virágosládák körül. S milyen jól tette! A muskátlin észlelt néhány sárga levelet, amiket azonnal el kellett távolítani, a vizipálmát szétültetni, a datolyapálma vizet kívánt, több növény alatt fel kellett lazítani a

földet — szóval akadt tenivalója bőven. Nem is tudott visszautazni, csak egy hét múlva, de szerencsére felesége nem bántódott túlságosan.

— Tudod szívem, vettem néhány dolgot, amíg otthon voltál — fogadta szíve válasszotta, és elkezdte megmutatni a tárgyakat. A három gyékénykosár, a nyolc különféle méretű faliszőnyeg nem aggasztotta túlságosan — a vonat majd hazaviszi — és kedvetelve nézegette a tucatnyi különböző méretű bevásárlókocsit is, amelyhez jelentős árendemény révén jutott hozzá az asszony. A három mosóteknővel azonban nem tudott mit kezdeni.

— Biztos drágám, hogy kell most nekünk ez a három teknő? — kérdezte minden el nélkül —, hisz kaptunk nászajándékba egy automata mosógépet, meg a Patyolat is egészen közel van.

— De egészen olcsón vettem — hangzott a válasz —, meg az a kedves ember, aki eladta, mondta, hogy ősei hetediziglen teknőfaragók voltak, csak nem hagyhattam ott ezeket a remek darabokat.

A magyarázattól megnyugodott, csak az aggasztotta — már hazaértük után —, hogy paradicsom- és paprikültetvényén a növények beporzódása nem egészen tökéletesen sikerült. — A kis erkélyre feltlenül telepítenem kell egy méhszállót — magyarázta feleségének —, nem nézhetem tétlenül, tönkremenjenek a drága növények. — Néhanap múlva sikerült is jutányos áron hozzájutnia egy rajhoz, s valóban egészen jól bevált. A méhek körülöngték a virágzó növényeket, és az összezsipsett szomszédoknak sem sikerült elérniük, hogy az ártatlan állatokat kitelepítse.

Szerencsére a felesége hamarosan vásárolt másfél garnitúra stílbútort, és így a kifejtettebb fenyőket át tudta ültetni a komódba, amit rövid hízelkedés után sikerült elkönyörögnie az asszonytól. A bútort többi eleme lekerült a pincébe, mert másutt nem volt számukra hely, de a neje nem

orrolt érte, mert a három jüggögyat — ezeket kiárusításon szerezte be — éppen sikerült felszerelni a már meglevő bútorokra.

A felesége azonban hamarosan kezdte elbezsejteni a mértéket. Egyik nap például négy darab fűzfából font halászkosárral állított haza, de még sajnálkozott is, hogy a kocsizárába nem jut belőlük. Kissa három szobabiciklit vásárolt, de ő azért is a diófa alá tette őket, ülőke gyanánt. A fát az egyik parkból könyörögte is, mert szerencsétlen növényt egy lakótelep építése miatt éppen el akarták pusztítani. Azt pedig senki nem vetheti a szemére, hogy a diófához egy fáncsalódot is beszerezett, legálább a gyerekek közelről ismerkednek a természettel.

Kicsit aggaszt, hogy a feleségem néha túl könnyelműen bánik mostanában a pénzzel — panaszkolta barátainak, amikor a házassága szőbe kerül —, pedig menyasszony korában megelégedett azzal is, ha öt-hat gyűrűszéklet vesz egy héten. Most már az a vadonatúj kukoricagörge sem elégíti ki, amit a nagy-szobába telepített, pedig egy eredeti prészázat is kapott hozzá. Őszintén szólva nem is tudom, ki tudja-e fizetni. De sietek is gyerekek — magyarázkodott a társaságnak —, mert a tehenem biztosan megint elködörgött valahová, pedig már két hónapja velünk lakik. Aztán rohannom kell az állatkertbe, mert elfogadható áron ígértek egy vizilovat. Tudjátok, biztosan jól érezte magát a fűrdőkádunkban, mert nagy nehezégek árán sikerült beszereznem néhány hektoliter eredeti Nilus vizet.

Ráadásul a feleségemmel össze is veszem a szerencsétlen jószág miatt. Szerinte okosabb lett volna romkertet telepíteni az előszobába, Micsoda ostobaságokat tud összebeszélni! Látjátok, gyakran még mi is veszekszünk, pedig egyébként olyan tőkeletesek vagyunk mind a ketten.

Ki a fene tudja ezek után, mi kell a jó házassághoz? T. Szűcs József

„Nádasvára, a cigánygyerekek szabad állama”

A tábor

A szegény, szelíd, tűrő Toló Miklós ingereltetésének és keserves kifakadásának fül- és szemtanúja vagyok: repül a nehéz kő és egy vitéz holtan bukik a földre. A másik teremben, a bikával küszködő legendás, hős vitézünk, odébb a Duna-szigeten ad erőtől s emberségből példát a gógós cseh harcossal. Ma az egész tábor Toldiról beszél, vitázik, s tíz-tizenöt fős kis csoportok dramatizálják Arany János halhatatlan elbeszélő költeményét. Tegnap a Mátra hegyeit járták az állami gazdaság két autóbusszával, a diósgyőri vár bástyái között bujkáltak, azelőtt a mátai lovasvilággal ismerkedtek, holnap a csillagok világába kalauzolja őket az Uránia Csillagvizsgáló igazgatója. Majd megnézik a juhvágóhidat, festőművésszel találkoznak, költővel és néprajztudóssal, s közben beszélgetnek, vitáznak az állami, a jog, a kötelesség, a demokrácia, a hazaszeretet, a szülőföld lát-szatra igen egyszerű, ám valójában a létezés legbonyolultabb fogalmait közé tartozó kifejezéseinek értelméről, titkairól.

Nádasvára lakói — a megye huszonhárom településéről egybegyűlt hatvan cigányfiú és -lány — irigylésre méltóan mozgalmassá-izgalmas világban élnek tíz napig: alighanem kitorolhatatlan, el nem feledhető élményeket gyűjtögetve a zordabb idők. Köröttük, mellettük, háttérként, helyszíntként, témaként a Hortobágy: tocsogóval, szikfoltos földjével, végtelen legelővel, no meg a karikás-ostorosok cserditgető, pász-torkalapos turistáival, bazárjaival, márkás autóival. Szép, természetes zajaival, neszeivel és a civilizáció ricsajával, hang-szín-érték kavalkádjával.

Nádasvára pontos és hivatalos neve amúgy: megyei cigány-olvasótábor, amelyet a megyei tanács vb koordinációs szakbizottsága, valamint a Hazafias Népfront megyei bizottsága szervezett. Idén már az ötödik alkalommal. A gyerekek között sok a visszatérő. És sokuk számára ez a tábor nemcsak, sőt elsősorban nem a kulturális, művelődési, a személyiségkitaljesztés színhelye, hanem a modern élet eddig ismeretlen kisebb-nagyobb szépségeinek, érdekességeinek, precíz kelleinek tere is: a zuhanórózsából ömlő meleg víz, az angol W. C., a vízesáp, az étterem bírhat ugyanakkora vonzerővel, mint a lemezek, könyvek, a közös olvasások, játékok, beszélgetések.

A hierarchia

Ezt a hatvan gyereket úgy nagy általánosságban erősen hátrányos helyzetűnek nevezi a papír, és nem ok nélkül. A Magyarországon élő körülbelül négyszázezer cigány az össznépszerűségben belül is a leginkább hátrányos helyzetű réteg, a legrosszabb körülmények között élő nemzetiségi csoport. Csakhogy, ami álta-

lánosságban igaz, az egyénekre bontva már némileg másképpen fest. A táborlakó cigánygyerekek között akad szinte lét alatti életet élő, akad milliót érő családi házból érkezett, s akad — ez a többség — normálisan dolgozó szülők — vagy szülő — szegényen, de nem nyomorban élő gyermeke. A kollégiumi lépcsőházban — Nádasvára, a „cigánygyerekek szabad állama, a demokrácia, a jogok, a kötelességek egységének állama”, valóságos helye a hortobágyi tanyai kollégium — ott a kívánsággal, naponta friss, fehér papírral. Erre írhatja fel ki-ki a maga egyéni kívánságait, igényeit, óhajait. „Mindenki, egyformán, mosakodjon!” — olvasom az egyik feliratot. Aki írta, bizonyára olyan környezetből érkezett, amelyben a naponkénti tisztálkodás a szokás, s nem tekintik ezt a műveletet csupán vasár- és ünnepnapoknak kijáró tisztességadásnak. Akire gondolt, lehet, még fél a — jó esetben — apró kézmozdulatra záporozni kezdő meleg víztől. Aki írta, valószínűleg már többnek, különben érzi magát attól, akit most ezen a papírlapon, névtelenül figyelemzett. Péter négyszáz forint költőpénzt hozott magával tíz napra, Jókának harmincat tudtak adni otthon. A tábor toborzó iratán szerepel az alábbi mondat: „A tanulók egységes öltözkézt azert biztosítjuk, hogy senki ne érezze magát hátrányos helyzetben”. Az iskolák, az olvasótáborba kiválasztott gyerekek számára tréningruhát, kempingnadrágot, atlétainget és trikót, pizsamát, törülközőt vettek. Nem tudok, nem hallottam egyetlen olyan nyári táborról sem, ahol ilyen gonddal ügyeltek volna arra, hogy a hátrányos helyzetű ki-sebb vagy nagyobb, vagy nagyon nagy mértéke ne lát-szódjék, ne tűnjék fel a különbségekben. Dr. Gyergyói Sándor, a koordinációs bizottság titkára mondja, hogy számos gyerekek van, aki már „nem vállalta” a cigánytábor, a „magyarokkal” ment, közös olvasótáborba. Akik itt vannak, bár hierarchizálható az életmódjuk, életvitelük, műveltségük, leginkább mégis arra vágnak még, hogy egymás társaságában, együtt alakítsák, csiszolassák ezt az értékrendet: a kiugró anyagi különbségek cipőben, ruházatban megnyilatkozó jegei aligha segítenének a tábor-demokrácia kialakításában. S abban sem, hogy az egy fajtaból való megértőbb, rokonibb közösségre vágyók jobbra még ösztönös vonzódásból tudatosabb ragaszkodás legyen. Vagyis a jelen esetben korántsem káros „kettőstudat” kimunkálásán is fáradozik ez a tábor: megismertetni, elfogadtatni a korszerű, egészséges életvitel számos szabályát, ismervét, s gyakorlatát, többet, modernbet, újabbat, jobbat nyújtani annál, amit otthon a rendezettség, avagy a ziláltság különböző fokán levő családok nyújtani képesek — de megértetni, hogy a cigányközösségnek is sajátos, egyedül történelme, sorsa, kultúrá-

Nádasvára lakói Lillafüreden

ja van, amelyet vállalni nem szegény, hanem szükségessé-rűség, kötelesség.

A sors

A történelemtől, a cigány-ság múltjáról persze jöformán semmit sem tudnak a gyerekek. A sorsról viszont annál többet. Dr. Vajda Mária, a tábor szakmai vezetője, kiscsoportvezető írásos válogatásokat tesz elém.

— Édesanyám dolgozik egy tsz-ben, édesapám is dolgozik. Hármán vagyunk testvérek.

— Nálunk a család összetart, de szokott lenni egy kis vitatkozás. Édesapám ebben az évben kiváló dolgozó volt.

— Apukám tetőfedő, anyukám a tsz-ben dolgozik.

— Öten vagyunk testvérek. Apukám már hetedik hónapja betegágyon van.

— Apám meghalt. Anyukám sok a rossz szokása, de akkor is megvesz mindent.

— Én hattagú családban élek. Négyen vagyunk testvérek, apukám a Közütnál dolgozik, anyukám háztartásbeli. Erzsike év végén kitűnő tanuló volt.

— Nagyon szeretem a szüleimet, mert nagyon sokat szenvedtek értünk, hogy jól éljünk és iskolába adtak bennünket, hogy okos, értelmes emberré váljunk. Kedvemre, amit kívánok, mindent megvesznek. Nyolcan vagyunk testvérek. Én is így fogom a gyerekeim gondját viselni, mint az én szüleim az enyémet.

— Az én családom jó lenne, de apu néhanapján részeg és zűrös. Ha ad pénzt anyukának, másnap visszakeri. Legtöbbször verekszik, de én vagy Lali nem engedjük. Anyu sokat dolgozik, sokat beteg. Apu arra büszke még mindig, hogy ezelőtt harminc évvel egy nagy zenekar prima-mása volt, és ezzel azt hiszi, hogy nagyobb ember, mint más. Anyukám mondtuk már, hogy vitesse el, de azt mond-

ja: hét gyerek apja. Ebben én is igazat adok neki, mert ha akarna, apu is jó ember lehetne.

A jövő

A jövő innen, a táborból nézve, meglepően reálisan szemlélve.

— Én szobafestő szeretnék lenni, azért, mert szeretlek festeni.

— Remélem, hogy 19 éves koromban elvégzem a tanulmányaimat. Egy évig dolgozom, hogy legyen pénzem, aztán megházasodom. Majd, amikor a katonaidőt letöltöttem, akkor építkeget egy házat, vagy veszek. Két gyereket szeretnék, egy fiút és egy lányt. Ha lehetőség nyílik rá, veszek egy autót is.

— Én a gazdaságban szeretnék dolgozni, mert közel van hozzánk, s nem kell továbbtanulni, csak a 8 iskolát elvégezni. Ott sokat lehet keresni és télen nem kell dolgozni. Anyám is szeretne a gazdaságba adni, én az anyám utasítását nem utasítom vissza.

— Legjobban bútorasztalosnak szeretnék menni. A tanárnéni mondta, hogy ügyesen faragok, ezt nem azért mondom, hogy dicsérjem magamat.

— Először is kijárom a nyolcat, aztán szakmunkásképzőben szeretnék tanulni, ha azzal végzek, szeretnék egy motort venni és anyukámat segíteni. Aztán idővel szeretnék egy rendes lánnyal megismerkedni, és ha úgy alakul, akkor elveszem feleségül. Szeretnék boldog életet élni. Két gyereket szeretnék, mert most ez a divat, és két-tővel jobban lehet boldogulni. Szeretném munkásokká nevelni őket, mint minket az anyukánk.

— Apólónó vagy óvónó szeretnék lenni. A bizonyítványom négyes lett. Az életem úgy képelem el, hogy továbbtanulok. És amit el szeretnék tervezni, annak értelme is legyen. És amint lehetőség lesz rá, férjhez megyek. Egy fiút és lányt szeretnék. Iskolába járatom őket.

— Női szabó akarok lenni.
— Pincér leszek.
— Fodrász leszek.
— Lesz egy 10x10 méteres házam.

Rajzokat is nézegetek: van, aki sokantennás, hatalmas házra vágyik, s akad, aki egy liter kólára. Az egyik fiú tavaly még nehézszerelő akart lenni, most már pedagógus.

Földközeli álmok, megvalósítható vágyak: ezek a gyerekek nemigen szoktak hozzá, hogy ideákkal táplálkozzanak. Kedvesek, barátságosak, udvariasak, fogékonyak minden jóra és szépre. A pedagógusok, a csoportvezetők is visszajárnak közéjük, szeretnek velük lenni.

S úgy mondták: kevés tábor lehet, amely annyi örömet tud szerezni lakóinak, mint ez: Nádasvára, a megyei cigánygyerekek szabad állama.

Azt akarom mondani...

1. Kritika vagy langyosság?

Társadalompolitikai folyóiratunk, a *Debreceni Szemle* érdekes írást közöl a helytörténeti-honismereti irodalom megyei hasznosításáról. A cikk szeméretti a helyi sajtónak — Naplónak, Alföldnek, üzemi lapoknak —, hogy e kiadványok ismertetésében, kritikájában nem elég következetesek, s a megyei laptól a szerző a teljességet is igényli.

Mindenféle megbízatás nélkül, csak a magam nevében beszélek. A főok szerintem abban keresendő, hogy a honismereti-helytörténeti irodalom recenzálásában nálunk meglehetősen provinciális gyakorlat alakult ki. E művekről általában langyos ismertető jelenik meg, nélkülözve az elemző kritikát, nehogy szerző vagy szervezet, kiadást patronáló szerv vagy testület megsértődjön. A félelem jogos, a sértődés sajnos még így is gyakori. Így aztán értékes és értéktelen egyben-mosódik, udvarias semmitmondás helyettesíti a szakmai értéktelét. Hogy más példát ne mondjak, a tsz-ek szinte sorozatban íratják meg, adták ki 15—20—25 éves történetüket s ezek többsége mind történelmi, mind irodalmi szempontból gyöngé, már-már minősíthetetlen.

De hát illik ezt kimondani, amikor a tsz-ek munkája egyébként fontos, jó? Dehogy illik. Már pedig sértődős természetű szerzőket és kiadókat nem tűr meg az alkotótevékenység. Ha az igény valódi, hogy komolyan, értékük szerint mérlegelje a sajtó a helyi kiadványokat, akkor elsőként a provincializmus, az értékek egybecsapása, a tisztességes ellen kell fellépni. Minden fórumon. Az említettekben is, de a *Debreceni Szemle*-ben is. Az egységesség megítélés és fellépés talán segít kiszűrni a dilettantizmust a helytörténetírásból is.

2. Illetékes nosztalgiák

A *Debreceni Szemle*nek egy másik írása is megragadott. A cikk az MSZMP 1957. június 27—29-i országos értekezletének hatását elemzi Hajdú-Biharban. Az irodalmi élet újjászerveződéséről megállapítja, hogy két csoport különült el. A második a Hazafias Népfront kulturális szakosztályán belül törekedett irodalmi szakosztály létrehozására.

Igy volt bizony. A Hazafias Népfront városi bizottsága 1957—58-ban olyan szerepet töltött be a város szellemi életének összefogásában, mint utóljára talán 1937—38-ban a Márciusi Front. Ennek a munkának feltárásával máig adós helytörténeti-honismereti irodalmunk, amely bizony sokáig eléggé szűken értelmezte a munkásmozgalom történetét, mellőzve a haladó szellemi-értelmiségi-polgári mozgalmak, törekvések, kezdeményezések feltárását, kutatását, elemzését.

Itt van lám ez a szellemi-művészeti konszolidáció is. Ma még tanúk és tevékeny résztvevők élnek, akik többet mondhatnának el, mint az akkoriban igen szűkszavúan fogalmazott dokumentumok. El még dr. Zsarnóczai Sándor Budapestben, Sárközi István Debrecenben, és én is adós vagyok magamnak egy egyetemi hallgató emlékeinek megfogalmazásával. De hát ösztönzés sincs elegendő, s a helytörténet igen fontos területei esnek ki ily módon érdeklődésünkökből.

S marad néhány illeltek nosztalgiája, nemcsak ifjusága, hanem a valóságos, eleven, a mostani acsarkodásoknál méltóbb szellemi élet iránt is. Talán a *Debreceni Szemle*, új fóruma a tájnak, megtalálja a differenciáltabb szemléletet is, az ösztönzés módszereit is.

3. Szellem és futball

Provincializmus sokféle lehet. Egyik példáját mostanában az *Új Tükör* hasábjain olvashatjuk a győriek kedvenc csapata, a bajnokságot nyert Rába ETO ürügyén. Bevallom, a bajnokságban most én is az ETO-nak szurkoltam, s örültem, hogy a jelenlegi legjobb magyar csapat lett a bajnok. Még Mészöly választási módszereihez is lenne megjegyzésem — de hát melyik magyar szurkolónak nincs?

Azt olvasván azonban, hogy Győrött „egészséges futballvalóság” jött létre, amelyetől idegen „a hazudozás, a 85 százalékos tökéletesség fogalma” — enyhén szólva megdöbbentem. Egyetlen sikerből, a bajnokság megnyeréséből ilyen súlyos politikai-társadalmi-morális konzekvenciákig eljutni — hát hogy is mondjam? Ez bizony provincializmus a javából, hiszen mi még emlékszünk a győri labdarúgó-morál korábbi eseteire is. Verebes székesfehérvári időszakára is. Meg ismerjük a magyar labdarúgás általános morális állapotát is, amelyben például nehéz pénzeket kapnak illetékesek bizonyos papírok aláírásáért vagy lepecsételéséért.

Mit mondjak?

Nekem már a 85 százalékos tökéletesség is szimpatikus. A 100 százalékos vonatkozásban a családi elérhetetlennek tűnik. S félek, hogy az a győri „egészséges futballvalóság” afféle fátyla, amely szépen ég, messzire látszik, de hamar ellobban. S mi lesz akkor a mostani futballideológusokkal?

4. Rosszkezd

A költő rosszkezd. Nem baj. A költők általában rosszkezdűek. Ha azonban egy kezdő költő rosszkezdéből egy kritikus afféle társadalmi állapotrajzot formál, elbizonytalanodom. A kritikus ugyanis bevallja, hogy mások rosszkezdve nem érdekli, nem is érinti. Csak a költő, „aki valóban szenved az értékek immár közhelyeszerű hiányától, aki valóban tudja: a legtöbb, amit most itt elérhet, az az, hogy testet, formát ad az ürességnek”.

Ugye ez már izgalmasabb?

A kritikus szerint az ifjú költő abban az állapotban van, hogy „nincs miről beszélni” és nincs miért beszélni”.

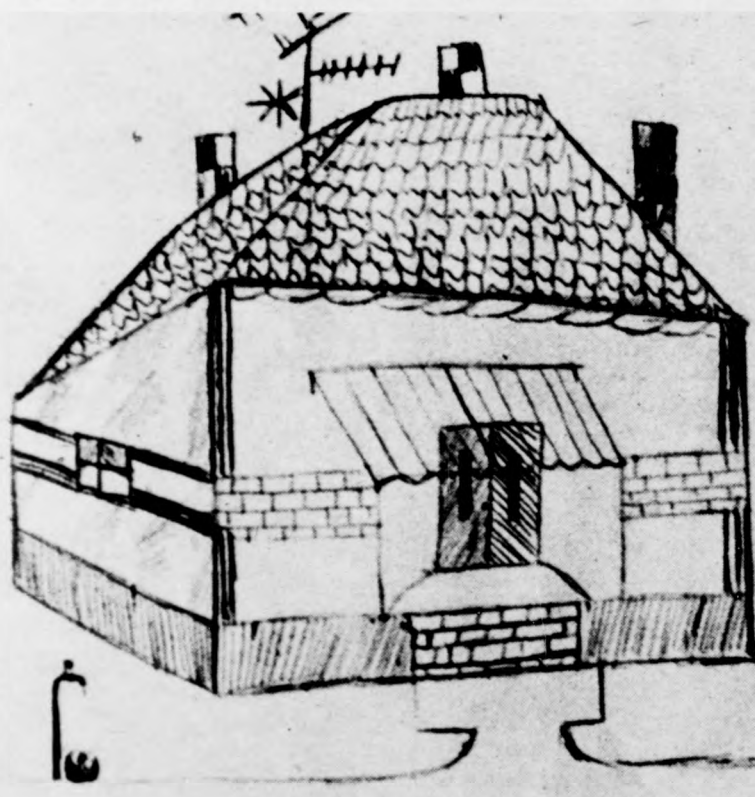
Nos, én izgalommal várom a könyvet, amelyben bizonyára csupa üres lap lesz, mint az üresség legméltóbb formája. S ez természetes is lesz, hiszen a költőnek nincs miért s nincs miről beszélnie.

De hát azzal hogy ír — beszél. Vagy mégsem? Lehet, hogy a kritikus nem is olvasta a verseket? Egy biztos: ilyen előzetes propagandától az embernek nem verset olvasni támad kedve.

Es pláne nem kritikát olvasni.

Jényei József

A gitáros fiú ilyen házban él (vagy csak szeretne?)

Lakatos Szabóval

Cs. Nagy Ibolya

JÁTSZÓTEREK

Ott, ahol én gyerek voltam, nem volt játszótér. Az udvaron homokoztunk, fára másztunk, kutyát, macskát kergettünk. Hintánkat — ha volt — a diófaágra akasztották, mert az elbírta.

A városban, ahol most élek, nincs udvara minden háznak, nincs terebélyes diófa sem. Játszóterén játszanak a gyerekek, ezen a közös „udvaron” töltik szabad idejüket. Mindenki talál kedvére való játékot, van ott minden: focipályák, pingpongasztalok, mászóókák, homokozók, hinták, cölöpvárak, csúszdák. En azért nem adnám oda értük a gyerekkori udvarunkat: ott minden az enyém volt. Ezek a játszótereken kevés még a fa, a virág és túl sok a beton a fű helyett. Talán azért idegenkedünk tőlük, mert nem természetesekek, nem oldódhat fel bennük a mai gyerek úgy, mint mi annak idején a valódi természetben. Nem adnak elég szabadságot, hiszen annyi mindenre kell vigyázni és figyelni. Persze a gyerekek mindig gyerekek, és már az is öröm neki, ha az iskola után szaladgálhat egy kicsit. Debrecennek több mint

száz játszótere van — kisebbek, nagyobbak, divatosak, eldugottak, modernek és régiek egyaránt. Kevés olyan van viszont — ahol önfeledten játszhat a gyerek — mint a Jubileumi játszótér a Nagyerdőben. Több természetes játék kellene, hogy a város háztömbjei között is megtanuljanak a természet nyelvéen beszélni, a fákat, virágokat becsülni és szeretni.

Iklódy János felvételei

Nem
hogyan
várunk
kis vá
nak,
mint
zongá
tónk,
nek
Aquín
bá vi
szobot
egyált
ami a
gálha
megid
házak
a tört
kodjá
tékaik
opera
újabb
kihagy
ilyet
ugyan
temi t
tott n
régen
folyta
amint
nának
ba, Ip
védés
1-es v
rűen
res

Az
kok r
ugyan
lassan
nem
egyfe
magá
játéks
mosta
letve
bokat
hetősé
Feren
téka,
Antip
sem
san e
Csoko
szinpa
nak,
kaszá
adni,
teátru
úgy c

mi
ho
szé
vá
kö
gé
tás
tás
kö
ge
—
kö
mé
ka
alk
Mi
ra,
tet
ke
lia
da
am
mo
oic
tu
a
re
rű
tel
a
na
tal
pro
sze
ada
Ró
iró
esz
for
ev
az
de
hő
ha
A
ntz
né
ké
lia
ne

MINITEÁTRUM

Nem sajnálhatjuk eléggé, hogy nincs patinásan romos várunk, mint Egernek, nett kis váracsánk, mint Gyulának, hogy nincs bástyánk, mint Pécsnek, nincs háborgatón visszhangzó köfőtök, mint Sopronnak, nincsenek római romjaink, mint Aquincumnak. Nincs továbbá viziszipadunk, erődünk, szoborparkunk kazamatánk, egyáltalán: nincs semmink, ami alkalmas helyként szolgálhatna a történelem nyári megidézéséhez. A nyári színházak pedig hagyományosan a történelmi múltból búvárkodják elő bemutatandó játékaikat (a musical, a rock-opera, a balett időrendben újabb képződmény), okosan kihasználva a história rájuk hagyott tárgyi emlékeinek illetően adottságait. Van ugyan egy lépcsősor az egyetemi templom előtt, amely látott már alkalmi színtársulatot régmúltat játszani, de ez régen történt, s aligha lehet folytatás: még emlékszem, amint Németh László Sámsónának fájdalmas monológjába, Iphigenia gyötrelmes szenvedésbe belecsilingeltek az 1-es villamos menetrendszerűen közlekedő kocsjai. A híres debreceni Református

Kollégium udvarát több rendező is sóvárogva nézegette már, de ez a mindennél alkalmasabbnak tetsző hely eddig még sohasem engedett Thália csábitásának. A történelemmel tehát nem sok dolga lehet nyaranta Debrecennek (talán a múzeum előtti lépcsők, a csendes Déri tér gyűjthetne még némi reményt bennünk ez ügyben), be kell érnie azzal, ami van. Van egy szabadtéri színpada, ahol éveken ezelőtt a La Mancha lovagja című musicalnak taposolt a közönség, de a dolog ezzel, érdemben, abba is maradt. S van egy aprócska teátrumunk, amolyan nyúlvány a művelődési központ derekán, ahol egy évvel ezelőtt hirdették először nyári színházat a Csokonai Színház társulata: Petronius Az ezezusi özvegy történetét rendezte itt Pinczés István.

Sajátos hangulatú, csöpp játszóterű, rendkívül zárt, intim színházacska ez, s a tavalyi darabválasztás maradtálalánul figyelembe vette a hely lehetőségeit és kívánalmait: pikáns, erotikusan fűtött, antik hangulatú darabot láthatott a közönség a hajdani amfiteátrumokat idéző, félköríves nézőtérrel.

Bösendorfer

Az idei miniteátrumi játékok rendezői ugyancsak, s ugyanitt Pinczés István (aki lassanként, bár gyaníthatóan nem teljesen önszántából, az egyfelvonásosokra szakosítja magát, kőszínházban és nyári játékszínen egyaránt), de mostani témaválasztása (illetve azé, azoké, akik a darabokat kiválasztották) meglehetősen vitatható. Karinthy Ferenc Bösendorfer című játéka, valamint Hubay Miklós Antipygmalionja sem együtt, sem külön-külön nem tipikusak a helyszínre való darab: a Csokonai Színház bármelyik színpadán előadhatók volnának, az évad bármelyik szakaszában. (Ha elő is fogják adni, annál rosszabb: nyári teátrumot nemigen érdemes úgy csinálni, hogy közben a

következő évadbeli műsorközpont is kacsint a színház.) Különösen Karinthy kétszemélyes, polgári társalgási játéka, írói ujjgyakorlata, helyenként ellaposodó, elfolyó, húzást, rövidítést kívánó egyfelvonásosra itteni jogosultsága kérdéses: annak ellenére, hogy Pinczés István ezt is korrektül, tiszta eszközökkel rendezte meg, s színészei, Korcsmáros Jenő és Csoma Judit hasonlóan korrektül, s tisztán adták elő.

A játék egyik hőse a fikális telefonbetyár, aki hol ennek, hol annak a maszkjában hangjába bújva múltatja ráérős idejét; másik hőse a magányos özvegyasszony, aki véltlen szenvedője a tisztességtelen játéknak. A hiányok helyén kínos többletek — írta

valaki, s a telefonbetyár élete valami illyesfélével példáz: mindaz, amit csinál, valami más, valami hiányzó, elveszejtett érték helyén ríkat. A fontosabbak a hiányok volnának: de a darab olyan, mintha a szerző csak az előjátékot, az első felvonást, a tünetet írta volna meg, a cselekmény kibontakozását, a mögöttes tartalmak kibogozását a nézőre bízta: de annyira érdekesen nem tudta megírni, hogy a néző kényserítve érezze magát e továbbgondoló agytornára.

Korcsmáros Jenő számára mindazonáltal jó színészi helyzetgyakorlatnak bizonyult a Bösendorfer, bár érzésem szerint nem aknázza ki maradéktalanul — a bemuta-

tón legalábbis még nem — a szerep kínálta átalakulási játéklehetőségeket. Az is kérdéses tovább, hogy mennyire lehet eljátszani a meg nem írt okot, miközben a bőbeszédűen megírt tünetet megjelenítése a színész minden energiáját igénybe veszi.

Csoma Judit egy üvegablak mögött ült, telefonálta végig a szerepét (jó rendezői ötlettel a kivilágosodó, illetve elhalványuló fényű ablak jelezte a színész megjelenését vagy színénkülsőségét.) Kivételesen szép hangján, finoman, elegánsan, árnyaltan közvetítette a zongorát eladni óhajtó özvegyasszony egyre bonyolultabbá váló helyzetét.

Antipygmalion

Frappánsabb, s jobban szerkesztett Hubay Miklós Antipygmalionja, amelyet — ha nagyon akarjuk — az emberi kudarc ábrázolása okán egy estére legalábbis összekapcsolhatnánk velünk a Karinthy-művel.

Pinczés István mindvégig, azaz majdnem mindvégig derűs, kellemes, reális történetet játszat, csupán az utolsó jelenetek árveréses komédiájában lendíti át a szituációt, groteszk eszközökkel, az irreálisba. A megelevenedő szobor históriájának ellentétéként itt a szobrász gyönyörű modellje változik szoborrá: az „apró” különbséggel a játék visszafelitatódik át jelképes érvényűvé, válik a szobor utólagosan szimbólumértékűvé: az eladhatóvá devalválódott művészet, a sárrá, agyaggá lett álm, a realizálódott, s így varázsát veszített vágy szimbólumává, a művész önpusztításának jelképévé. A feleség ségédletével, sőt tevékeny részvételével mindez: ha tessék, ebből is levonhatjuk a megfelelő következtetést a mindenkor felelős, mindenkor szerepét illetően.

Kóti Árpád és Bessenyei Zsófia ímélen, sok humorral játszik, ami néhány helyzetben nem is olyan könnyű — lévén a színpadtér majdnem

alkalmatlan két színész együttes időben való felszabadult mozgására. Még arról a kicsi, de kérdésessé nő, dramaturgiai hibának vélt tényről is bebizonyítják, hogy helyénvaló, mely szerint: miért kell a szobrásznak volt felesége elől elrejtetni a szép Noa-Noát, a modellt, hiszen ágytól-asztaltól régen elváltak már (ha ugyanis nem rejti el, az nem válik ott szoborrá, s nincs történet). Hát nem váltak el sem ágytól, sem asztaltól, s jelen esetben az elvált feleségtől ugyanúgy van félnivalója Bulcsúnak, mintha a két karikagyűrű jogszá tenné a rettegést.

Mindezek után még egyetlen megjegyzés. A jelek szerint van Debrecenben elég jó és lelkes színész, s van rendező (lehetnének többen is persze), akik az utóbbi években fel-felvilanó, de kiteljesedni nem tudó nyári játékszíni ügyet fellendíteni, felkarolni képesek volnának: valami szervezési, adminisztratív hibának kell lennie, hogy ebből a kétségtelen lelkesedésből és kedvből mégsem akarózik igazi, nyári színház születni. S nincs ismeretünk arról sem, hogy ezt a bemutatást az idei nyáron bármi más, bárhol követné még.

Cs. Nagy Ibolya

CZINDER ANTAL RAJZAI

Hagyományok őrzői

A HAJDÚSZOBOSZLÓI FÚVÓSZENEKAR

A hagyományá vált hajdúszoboszlói nyári fúvós ténzorosozatot évek óta vezeti a fiatal karmester, Kovács János, aki egyben a Hajdúszoboszlói Fúvószekar karmestere is. 1977-ben végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, jelenleg a MÁV Filharmonikus Zenekarokban játszik. Alapító tagja a Debreceni Utóhangszerekes Együttesnek.

— Hogyan került kapcsolatba a fúvós zenével?
— Már a zeneiskolás éveim alatt közel kerültem ehhez a zenéhez. A Debreceni Állami Zeneiskola ütőfúvószenekarában játszottam utóhangszereken. Középsikolák koromban az akkor még létező debreceni fúvószenekarokban tevékenykedtem. Ezek az évek nem múltak el nyomtalanul: megszerették velem ezt a ma már egyre inkább feledésbe merülő zenét.

— Mondjon valamit az utóhangszerekről és arról, hogy milyen szerepük van a zenekarokban —, így a fúvós zenekarokban.

— A ritmus a zene alapja, nélküle nincs zene. Bármilyen együttest is nézünk, valamennyinek az ütők képezik a gerincét. A zene történelmi fejlődésének egyik fontos állomása a fúvós zene megjelenése és terjedése — nem csupán azért, mert ezáltal új színpalattal gazdagodott a zenekarok palettája, hanem mert ebben a fejlődésben egyre nagyobb teret kaptak az utóhangszerek és ezáltal a fúvós zene is kibontakozhatott.

A XVIII. század óta működnek nagy létszámú katonazenekarok Európában. Ezek nagy hatású voltak a fúvós együttesek fejlődésére. A monarchia közös hadseregének katonazenekaraitól a magyarországi fúvós zene nagyon sok hagyományt örökölt.

Az utóhangszerek eleinte a fúvószenekarokban szerepeltek, majd a XIX. századtól egyre nagyobb teret kaptak a szimfonikus zenekarokban is. 1930-ban Sosztakovics Az orr című operájában külön közzenét komponált csak utóhangszerekre — ez az első kifejezetten ütő kamarazenekarra írott mű.

— Szeretik napjainkban az emberek a fúvós zenét?
— Régebben nagyon népszerűek voltak a fúvós hangszerek. Minden nagyobb helységnek volt amatőr fúvós együttese — katonazenekar, tűzoltó-, illetve bányászzenekar. Ezeknek az együtteseknek a működése összekapcsolódott a falu, város életével, és évtizedekkel ezelőtt szinte egyedül ők jelentették egy-egy falu zenei életét. A tömegkommunikációs eszközök elterjedésével megváltozott a fúvós zenekarok helyzete, már nem töltik be a régi ízlésformáló, szórakoztató szerepüket. Hajdúszoboszló ezért joggal büszke lehet arra, hogy megmentett és támogat egy szép hagyományt — fenntartja és állandó fellépésekkel népszerűsíti Hajdú-Bihar egyetlen felnőtt amatőr fúvószenekart.

— Mutassa be az együttest!
— Zenekarunk tagjai között sokféle foglalkozású és érdeklődésű ember van. Egy dolog közös bennük: valamennyien szeretik és lelkesen művelik a zenét. Eltérő a koruk is: van zeneiskolás és nyugdíjas is. Az amúgy is szerteágazó napi elfoglaltság mellett önként és lelkesen játszanak az együttesben.

Aki szereti a fúvós zenét, július 25-én délelőtt 10 órakor a Hotel Délibáb teraszán meghallgathatja a zenekar hangversenyét.

Barna Ildikó

FILMNAPLÓ

Az amerikai filmgyártás mindig híres volt arról, hogy — tekintet nélkül a szerzőkre — előszeretettel változtatja meg a forgatókönyv alapjául szolgáló regényt vagy drámai alkotást. Minden egyes módosításnál a lehető legnagyobb közönségsiker elérése lebegett a gyártók szeme előtt — s e varázslatos cél megközelítése hihetetlenül ki-méletlenül tette az alkotókat a legbecesebb irodalmi alkotásokkal szemben is. Mindez nem újság számomra, mégis csodálkozva és értetlenül fessztem a széken, amikor Tennessee Williams: „Az ifjúság édes madara” című darabját, az amerikai drámaírás eme modern és nemes alkotását, olcsó eszközökkel dolgozó tucatfilmként láttam viszont a filmvászonon. Nem ismerem a film készítésének körülményeit, de abban szinte teljesen biztos vagyok, hogy a neves amerikai drámaírónak a kész mű — ha egyáltalán ráismert benne saját problémavilágára — nem szerethetett sok örömet. Az adaptáció során ugyanis Richards Brooks, a film írója és rendezője, az alapvető forgatókönyvet megváltoztatta: az a világ, amelyben eredetileg Tennessee Williams hősei vívják reménytelen harcukat.

A második világháború utáni drámairodalom melvnek egyik legkiemelkedőbb képviselője Tennessee Williams, a fiatalabb amerikai nemzedék szellemi válságát

tükrözi. Tennessee Williams műveiből nem lehet tökéletesen megismerni a huszadik századot, mert drámai zárt világban játszódnak, szereplői pedig szűk társadalmi rétegből kerülnek elő. Feltételezhetőleg azért ilyen szűk e drámák hőseinek mozgási területe, s magányosságuk, boldogtalanságuk azért tűnik eleve elrendeltnek, mert maga a szerző sem tudott igazi kapcsolatot teremteni a társadalommal és az emberekkel. Ahogy saját egyéni életének problémáiból nem találta meg a kivezető utat, ugyanúgy képtelen hősei számára megoldásként többet adni egy kudarcba fulladó, tétova kitérés kísérletnél. Tennessee Williams központi szerepet juttat műveiben a szélsőséges emberi indulatoknak, az erőszaknak, az aljas cselekedeteknek, a naiv hiszékenységeknek, a csalásnak és a hártalan önámításnak. Drámaiknak mozgó ereje a magánember problémászövedéke, az egyéni boldogság keresésének reménytelen útvesztője. Ebben a világban csak áttételesen találjuk meg a huszadik század alapvető társadalmi problémáit, de amire felhívja a figyelmet soraiban a szerző, az is napjaink társadalmának világát idézi.

„Az ifjúság édes madara” című darabjában a „nincs visszatér” témáját zendíti meg: az ifjúság édes madara, ha elszállt, többé már nem csalogatható vissza — kivéve azt az esetet, amikor ehhez a témához egy kasz-

Megsúfolt művészet

szasikerre törekedő amerikai filmrendező nyúl. A Richard Brooks által készített filmváltozatban a hősök csak tessék-lássék módon járnak meg a maguk egyéni poklát, ráadásul az utolsó képkockákon sorsuk is jobbra fordul: a szerelmesek töretlen hűségé elnyeri méltó jutalmát, s végül pénznek, gazdagságnak, gonoszságnak — és Tennessee Williamsnek — fittyet hányva elrobognak a gonosz atya luxuskocsijában a hön óhajtott boldogság felé. Az eredeti drámai alkotás megálló hangon, végtelen kétségbeeséssel siratja az örök érvényűen elvesztett múltat, a bukásra kárthatott szerelmet, a társadalmilag össze-szűzött szépséget — a filmváltozat láttán viszont a nézőnek van oka alapos bánkódásra: sirathatja az eredeti művet, a megsúfolt művészetet. Vigaszt mindössze Geraldine Page magával ragadó játéka nyújt az öregedő filmsztár szerepében. E nagyszerű színésznő, aki Tennessee Williamsnek ebben a drámájában színpadon is kirobbanó sikert aratott, a legapróbb mélységeikig megvilágítva jelentette meg előttünk egy szakadék szélére jutott ember teljes reményvesztettségét. Mindaz, ami Tennessee Williams emberábrázolásában, eredeti dialógusaiban megejtő, látomásában magával ragadó, teljes fényrel ragyog fel Geraldine Page mozdulatain, szemvillanásaiban, hangszíneiben. Magatartásában szerves egységgé ötvöződik a magányra félt

emberek sajátos ellentmondása: a közelébe fércző emberek nyílt, durva elutasítása és ezzel egyidejűleg fellépő leplezett, tétova legességkeresése. Alexandra Del Lago, ez az öregedő filmsztár eljutott a magányra és a reménytelenségnek arra a pontjára, amikor vijtangaszat nyomára csak a kábítószere szűrése, de kiszolgáltatottsága ezzel még tovább fokozódik, hiszen e társadalmilag tiltott élvezeti cikk megszerzéséhez és rejtgetéséhez mindenképpen társra van szüksége. Csodálatos módon Geraldine Page játéka még azt is elfogadhatóvá tudta tenni, ami eleve idegen Tennessee Williams drámáinak világától. Partnere, Paul Newman tehetetlenül vergődik a filmbeli Chance Wayne hátaltalan szerepében. Eredetileg ez a figura a dráma tragikus hőse, aki az elembertelenedett társadalomban nem találja a helyét, így tehetőségét sem tudja kibontakoztatni, s akit környezete kizárva szerencsétlenné tesz. Hite, törekvése, eszményei és minden korábbi szenvedése válik azonban értelmetlennek abban a pillanatban, amikor minden különösebb ellenállás nélkül szerelmével együtt beül a kocsiába, s elrobban a boldogság felé. Ha mindez ennire simán és viszonylag zökkenőmentesen megoldhatóan bizonyult, mi értelme volt a korábbi küzdelemnek? Egyáltalán, mi értelme van egy jól megírt dráma tehetőséglen át-dolgozásának?

Sümei Anikó

SZIGLIGETI SZÍNHÁZ

Színházaink történetéből

A szolnoki Szigligeti Színház

A történet 1819-ből való, amikor Szilágyi Pál színtársulata a Tündérlak Magyarhonban című darabot játszotta Szolnokon. Az előadás annyira megtetszett a közönségnek, hogy a történet befeljegyzésével a beléptidőjüket újlag megfizették, és az egész művet azonnal megisméltették, sőt az egész társulatot meg is vendéglétek.

A különféle színtársulatok később is igen jól érezték magukat Szolnokon, noha a város színészpártoló és műértő vezetése állandó színház felépíttetéséről csak jóval később gondoskodott. Ez volt az oka annak is, hogy a színtársulatok elsősorban a nyári hónapokban keresték fel a várost, alkalmi szabadtéri helyiségekben léptek fel. Így viszont a nyári időszakban sokkal jobb társulatokhoz sikerült jutniuk, hiszen a nagyvárosok színtársulatai ekkor általában állomáshely nélkül maradtak, és igen szívesen vették a szolnoki meghívást. A régi idők nagy társulatai közül érdemes megemlíteni a főleg klasszikus repertoárt játszó Balogh István-féle társulatot 1836-ból, majd 1860-ban Futó János 28 tagú társulata arat megérdemelt sikereket a Hegedűs János Magyar utcai házában levő színházban. Ezt követően több helyszínen is próbálkoztak otthon adni a színjátszó társulatoknak, így például a fürdőkertben levő arányban, majd a Ratics Mihály tulajdonát képező színházban, a Sefcsik kertben levő vígadóban, a Nemzeti Szálló nagytermében.

Az állandó közház ügye 1911 áprilisában jelentősen előrelendült: megkezdtek az építkezést a gróf Andrássy Imre volt főispán elnöklété mellett működő Színpártoló Egyesület kezdeményezésére. Az új színház 1912. április 20-án nyitotta meg kapuit a Mariházy Miklós színigazgató által vezetett társulattal. A díszeladós Prológjait Szép Ernő írta, és maga is adta elő. Az előadás további vendégei: Ivánfi Jenő, Pethes Imre és Balassa Jenő.

Az állandó közház felépítése azonban nem változtatta a szokásokon: továbbra is egyes évadokra szerződtek társulatokat. Legtöbbet Mariházy társulata szerepelt 1927-ig kisebb-nagyobb megújításokkal. A színház épülete azonban szinte soha nem állt üresen: a Színpártoló Egyesület arra az időre, amikor színtársulat nem játszott, az épületet 10 évre mozielőadások céljaira adta ki dr. Jancsics Jenőnek. Mégpedig nemcsak célból: az így nyert jövedelmet a színjátszás támogatására fordították.

Szolnok igen jó példa arra, hogy színház és közönsége a mindkét fél megelégedését szolgáló programokkal milyen szoros kölcsönhatásban létezhet. Míg legtöbb színpadunkon az operettek és meglehetősen gyenge színvonalú zenés játékok feltétlenül „kaszateltű” műveknek számítanak, itt nem kellett olesó síkerekre is pályáznia a színigazgatóknak. Sorra kerültek színpadra külföldi és magyar klasszikusok, de feltétlenül érdeklődésre számíthatnak mindig a kortárs irodalom színrevitelével is. Más állandó

társulatokkal rendelkező városokban napirenden voltak az ellentétek a város vezetői és a színtársulatok között, melyek időről időre elvi és anyagi okokból egyaránt felplálgáltak. Szolnok mindig békésebben boldogult a kritikus ízléssel és körültekintéssel felvállalt társulatokkal. Ide nem kellett a közönség becsapítására nagy nevetek drága pénzén és sok kockázattal vendégül látni; itt jó előadásokat kívántak, legyen az társasági színmű, verbeli klasszikus komédia, dráma vagy bármely műfajú vígjáték.

1927-ben — igen nagy költséggel — különféle belső módosításokkal átalakították a színházat és ismét Mariházy kecskeméti társulata kezdte meg az új évadot. Ettől kezdve azonban lassan kialakult azon színházak köre, melyek rendszeresen Szolnokon is játszottak: így a már említett társulatokon kívül szívesen jött ide Sebastyén Mihály miskolci társulata, Kardoss

Géza debreceni színészei. A szegedi színház viszonylag későn fedezte fel magának ezt a hálás játszóhelyet.

Még a felszabadulás után sem lett azonban Szolnoknak saját társulata: 1949-től a Kecskeméti Katona József Színház játszott itt megosztott rendszerrel: fél évig otthon, fél évig Szolnokon. Ezután az 1951–52-es évadban Szolnok Békéscsabával társult, három év múlva azonban mindkét város színházát önállóították. Így jött létre 1954-ben a szolnoki Szigligeti Színház önálló, állandó társulata. Műsora egészen napjainkig híven tükrözi az egykori ízlést: talán legjobb, ha ennek szemléltetésére az előadott művek szerzői közül említünk néhányat: Molière, Shakespeare, Móróc Zsigmond, Gogol, Shaw, Illyés Gyula, Osztrovskij, Csiky Gergely, Vészi Endre, Dobozy Imre, Kohout, Lehár, Miljutyin.

Révy Eszter

KOLOSSA TAMÁS:

Az örült pilóta

Kolléga Úr, a szürke és reménytelenül aktakucak kishivatalkok minden áldott nap egy távoli, városszéli településről járt be dolgozni belvárosi hivatalába. Ezen örökös tortúrát a legsimábban úgy úszhatta meg, ha előbb az EXPRESSZ buszra szállt, majd onnan a metróra, amivel aztán a Deák térig utazott.

A metró tulajdonképpen történetünk szempontjából nem bír különös jelentőséggel. Az ideg- és lélekölő közház egy köpetnyi szabad helyért ugyan ott is minden napos, ám Kolléga Úr úgy gondolta, hogy ha kellő türelemmel vizsgálja a kérdést, akkor feltétlenül akceptálnia kell, hogy a metró terjedésebb közlekedő téréghatáraitól fogva kevésbé predesztinálja az Utazó Közönséget rúgásra, harapásra. Ha az autómatai előtti tömegnyomorra gondolt, érzett érvelésében némi kielégítetlenséget, de amint azt már mondtam volt, történetünk szempontjából e kérdés taglalásá elhanyagolható.

Nem így az EXPRESSZ autóbusz léte. Amint az Kolléga Úr elemzéséből később nyilvánvalóvá vált: ezek az EXPRESSZ járatok nem akármilyen járatok. A metrónálalak kiépítésével ugyanis cél-szerűvé vált a közvetlen, úgynevezett ráhordó járatok, illetve pontosabban hálózatos — javította ki magát Kolléga Úr — megszervezése. Ennek következtében az EXPRESSZ-járatok beállítására is célszerű lett, amelyek lényege: célállomás — végállomás — között semmi, nincs megállás. Vagyis — folytatva a logikus sort — utascserre nélkül hosszabbodik meg a menetidő. És itt van a kutyá el-ásva!

Nem számítva az amúgy gyakori útfelbontásokat és torlódásokat — elemzett tovább Kolléga Úr —, tudni kell, hogy ha felszálls egy EXPRESSZ buszra, akkor már nincs visszaút, akkor

húsz percig, félóráig, vagy még tovább reményed sem le-hivatalkok minden áldott nap egy távoli, városszéli településről járt be dolgozni belvárosi hivatalába. Ezen örökös tortúrát a legsimábban úgy úszhatta meg, ha előbb az EXPRESSZ buszra szállt, majd onnan a metróra, amivel aztán a Deák térig utazott.

Kolléga Úr fejében eleinte még az is megfordult, hogy olvasói levéllel hívja fel az illetékes szervek figyelmét ezekre a tarthatatlan állapotokra, ám ez irányú tervéről hamar lemondott, tekintetbe véve, hogy amaz általában is mindent megtesz. Eszérvette viszont, hogy ha a megálló egy bizonyos pontjára áll, abból kettős haszna származik. Egyfelől mindig a hátsó ajtó-nál szállnak le a legkevesebben, vagyis ott várakozván, előbb juthat az ülések közé-lebe, másfelől akkor is EXP-RESSZ-közlekedés lehet, ha a megállóba előbb az a másik — teljesen felesleges — járat áll be. (Ez a másik járat egyébként amolyan régi típusú, sokmegállóbusz volt, sokan vették viszont igénybe, növelve ezzel is a megállóbéli viszonyok áttekinthetlenségét.)

A következő lépés tehát azon bizonyos pont kikisérle-tesése volt. Meg kellett hatá-rozni az egyetlen és pótolha-tatlan pontot, ahonnan a leg-váratlanabb ajtóhelyzetekben is némi előnyre tehet szert. A járda azon pontját, amelyet várakozás céljából, a helyjog-lalásra irányuló mozdulatok legoptimálisabb kiinduló he-lyeként célszerű elérni, de legalább megközelíteni — fo-galmazta meg a feladványt Kolléga Úr.

Nos, még egészen úde, rom-latlan fiatalember volt (talán még nem is Kolléga Úrnak hívták), amikor kísérleteinek eredményeképpen végre meg-határozta azt a pontot. An-nak idején, az első hetek dél-utáni forgatagában bizony

még le-lemaradt a tömött alatti — a munkahelyéről kez-beszűrő, de később — bár-mennyien is jutottak hasonló eredményre — kutatási gyű-mölcsözönök bizonyultak. Már hosszú ideje tapasztalt utas-ként toladott — amikor egy szép napon bekövetkezett a törés.

Az indítékokra nincs megbizható adatunk, de tény, hogy amikor egy borongós délután-nal lehülte azt a vén spi-nét, mert elsodorta kezéből az aktatáskát, valami furcsa, megmagyarázhatatlan érzés kergette hatalmába a most már kétségkívül Kolléga Úr-nak nevezhető hősiünket. Olyasmint lepte meg, amit a franciák de-je' vu-nak nevez-nek, úgy érte, hogy valaha, valaki mással már történt va-lami ilyesmi, s akkor, annak idején ő meglehetősen hely-telenítette az efféle — a most általa megnyilvánult — reak-ciót.

A gondolat, a lelkiismeret e naptól kezdve nem hagyta nyugodni hősiünket. Olyannyi-ra nem, hogy már nem is ke-reste az oly gondosan kikisér-leztett pontot; mind elkése-redetben figyelte a Kedves Utazó Közönség könyöklő küzdelmét, még haragudott ugyan a csúcsforgalomban-közlekedni-muszaj vénembe-rekre, de inkább hagyta, hogy egy-egy villámöreg éppen róla rugaszkodjon el, inkább fél-rehúzódott.

Később újabb megrázkód-tás érte Kolléga Úrat. Fe-leléseivel — erőt véve magu-kon — moziba mentek, s ha-zafelé tartván éppen a mi megállónkba vetette őket a kiszámíthatatlan sors. Mikor a busz megállt, hősiünk fe-szülő izgalom kaptá el — meg-szokás vagy mi —, alig tudta kivárni az ajtó nyílását, s mi-kor az végre mozdogni kezdett, hirtelen fölpasszította magát, majd fejvesztve rohant helyet foglalni. Az asszony persze nem értette az egészet, hiszen késő este lévén, alig volt utas a megállónkban. Csúnyán le-te-remtette hát férjeurát, amaz pedig igazat adván neki, mé-nyien elszégyellte magát.

E perctől kezdve fölgyorsu-ltak az események. Kolléga Úr mardosó lelkiismerete meglátozta a történetét. Előbb — ügyintézés leple

ÉRTSÜNK SZÓT!

Magyarország helynevei

A 16. század legtehetségesebb magyarországi nevéi c. kötet, a horvát-olasz származású Fráter György váradai püspök és erdélyi kormányzó a legsúlyosabb háborúk zivatarában is gondolt fontos történeti és nyelvi értékeink megmentésére. Egy évvel ezelőtt, hogy Castoldo orgyilkosai kioltották életét, 1550-ben kiadta Kolozsváron azt a páratlan értékű jegyzőkönyvet, amely Várad Regestrum néven ismeretes a legfontosabb Árpád-kori nyelvemlékeink közt. Az 1208–35 közötti korszakból tartalmazza a nagyváradi tüzesvaspróba jegyzőkönyveit sok ezer magyar hely- és személynévvel. Mekkora legtöbb községének neve ebben a lajstromban fordul elő először, többek közt Debrecen is. Váradon 1660-ban az ostromkor elpusztult a püspökség könyv- és levéltára, így az említett kézirat is. A könyvből is csak egyetlen ép példány maradt meg korunkig, 1903-ban adták ki ismét.

Pesty Frigyes az 1860-as években az akkori Magyarország egész területéről összegyűjtötte a helyneveket. E 68 kötetes kézirat az Országos Széchényi Könyvtárban található meg. Páratlan érték ez is, bár falvanként változóan egyenetlen.

1964-ben jelent meg a Zala megye földrajzi nevei c. kötet, amely a megye valamennyi községének élő helynévanyagát járasonként, ezen belül községenként közölte több éves társadalmi gyűjtőmunka eredményeképpen. Ekkor már számos más megye és járás is hozzáfogott elsősorban a pedagógusok segítségével, nagyrészt Vég József és Papp László tudományos munkatársak szervezésében, hasonló művek összeállításához. Járasonként indult meg Szabolcs-Szatmár, Heves és Hajdú-Bihar megye anyagának megjelentetése. Eddig Hevesből három, a másik két megyéből 1-1 járás helynevei jelentek meg. 1974-ben látott napvilágot a hatalmas területű Somogy megye 254 községének névanyaga. 1981 vége óta lapozgathatjuk a Tolna megye földrajzi nevei című, ugyancsak vasos könyvet. Tudomásom szerint készen áll Baranya és Vas megye, a járásközül egy Veszprém, egy Heves és két Szabolcs-Szatmár megyei járás is. Előrehaladt a gyűjtés Fejérből és Komáromból. A többi megyében is vannak kezdeményezések, és talán nem vagyok túlságosan derűlátó, ha úgy vélem, évszázadunk és egyben ezvezedünk végére sok száz lelkes szakember segítségével összegyűlik mai határainkon belül az élő helynévanyag, azaz a legszerényebb becslés szerint is hárommillió-nál több helyhez köthető földrajzi név, amely feleleli a városok, falvak, kisebb lakott terü-

letek, valamint a határban fekvő hegyek, völgyek, földek, erdők, legelők ma használt nevét. Ide tartoznak még az utcák, terek, hidak, épületek elnevezései is. Ahol nemzeti-nyelvi kisebbségek laknak, ott azok elnevezéseit is felgyűjtjük.

A Zala megyei kötetet a szakemberek elismeréssel, egyes lapok, folyóiratok azonban elég nagy értetlenséggel, fanyalgyva fogadták. A Népszava egyik riportere a mű megjelenésekor azt írta, hogy mivel nem olvasmányos, nem a nagyközönségnek szól, kit érdekel egy ilyen kiadvány? A műveletlenség és hozzá nem értés elrettentő példája volt ez a cikk. Zala megye vezetősége valószínűleg tudatában volt annak, hogy nem lesz a könyv „bestseller”, de azt is tudta, hogy pótolhatatlan értéket ment meg. Vajon jobb lett volna-e, ha a kötet kiadására szánt összeget esetleg megyei labdarúgócsapatok támogatására vagy reprezentációs célokra költi el?

A 20. század második fele az utolsó alkalom a szájhagyományban még élő, de már csak részben öröklődő helynévkincs megmenteni az utókor számára, hiszen ez is része nemzeti történelmünknek és nyelvünk csücskének. Ma még akadnak olyanok, akik ismerik a falu határának neveit, az igazságot, a természetesen kifejlődöttéket. Óriási különbség van helyneveink ismeretében. A Duna, a Tisza, a Mátra, Esztergom, Debrecen nevéi ismeri minden magyarországi lakos, de ismerik a határon kívüli magyarok és többmilliónyi nem magyar is szerez ennyi földrajzi tudást, mint ahogy mi is ismerjük az Amazonas folyam, az Andok hegylánc, Lima és Rio de Janeiro nevéit. De hányan ismerik a 617 lakosú Kisvejeke nevet Tolna megyében? A závodiak, lengyeliek, szárazsziak, mucsufiak és nagyvejekeik, néhány térképész, tehát néhány ezer ember. De nevéit öröki a térképek, a hazai lexikonok, tehát bármikor utánanézhető írók. De hányan ismerik a Geregyés, a Babocska, a Csókafő dűlők nevéit? Száz ember, húsz ember? Meddig marad fenn ebben a kis tolnai községben a Szálás, a Buzsák, a Kútvolgy és a Budavár falurész-nev, mikor a hivatalos nevük ma Dózsa György u., Rákóczi Ferenc u., Jókai Mór u. és József Attila u.?

Hogy mennyire az utolsó pillanatban indult meg a névmentő munka, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy ma már nincs olyan tolnai község, amelynek határában ne akadna számos olyan — a 19. században még följegyzett — név, amelyet ma már a falu legidősebb emberei sem ismernek.

Kálmán Béla

RO
Eg
fen
su
O
Lo
ny
de
job
Ta
as
rop
dít
Eg
sz
Va
elb
Ha
mó
A f
dalo
Mió
szív
Ha
az
Bár
csőp
Élth
a ha

IÓTH ENDRE VERSEI:

Az óriás bükkfa

Egy óriás bükkfa áll a parkban;
fenség, erő és harmónia
sugárzik szét hatalmas lényéből.
Ő az ősi természet maga.

Lombkoronája most váltja színét,
nyári zöldből rőt-biborra vált,
de így sokkal gyönyörűbb, pompásabb,
jobban vonzza a bűvö madárt.

Talán megért már egy századot is,
aszály, vihar, fagy neki nem árt:
roppant törzse s erdélyi ágoga
állja az idő vad ostromát.

Egy óriás bükkfa áll a parkban,
szilárdan és büszkén, merészen.
Varázsa, szépsége megbabonáz,
elbűvölten, sokáig nézem.

Rókarántó

Rókarántó cserjés orma,
rajta kis fehér kápolna,
okálán a szőlő sorja
sorakozik csatasorba.

Neve úgy lett Rókarántó,
búzlótt régen a rókáktól,
de a ravaszt törbe csalták,
s a lyukából kirángatták.

Bárhogy fordulsz, egyre mást látsz:
a Badacsony széles vállát,
a Gulácsi-hegy kucsmáját,
vagy a Királyné Szoknyáját.

Fent a csúcsról látni lehet
a fonyódi púpos hegyet,
s kőből a hullámas tavat,
ahogy csillog tükrén a nap.

Rókarántó cserjés orma,
oldalán a szőlő sorja.
Ha felmegyek a csúcsára:
kitérül a táj csodája.

ÚJ MINIATŰRÖK

A művész

Ha önarca nézett, mint tükörbe,
mögötte ezer arcot láthatott.
A fájdalomtól, mi kinnal gyötörte,
dalok születtek, új gondolatok.

Akiket szerettem

Mióta kinnan élek s fájdalomban,
szivemben öröm csak elvéve lobbán.
Ha őket látom, akiket szerettem,
az öröm fénye gyullad ki szememben.

Műtét előtt

Bár orvosaim biztatnak serényen:
csöppet se félek, nincs semmi veszély.
Elhíszem, hogy a kockázat csekély, —
a halálra is van némi esélyem.

A hiszékeny költő

Már csak ő bizik szépben, emberségben,
hol mindenki a pénzt hajszolja régen.
Egy új világban ő hisz eszelősen,
s a pusztulástól nem menekszik ő sem.

Fél élet, fél halál

Amiolt tartottam, bekövetkezett:
kórházak únt töltelke lettem.
Útóm e fél halált, fél életet;
ideje volna már véget vetnem.

Műtét után

Ezt is túléltém... Csak arra emlékszem:
a vörös doktornő jön felém, ő altat,
s az operáló professzor fehérben...
Tudatom kilobban, nem érzek fájdalmat.

CZINDER ANTAL RAJZA

Kodály-évforduló a rádióban

Ebben az évben ünnepelek Kodály Zoltán születésének 100. évfordulóját. Az évforduló méltó rádiós megünnepléséről, előké-szüleiről Szirányi Jánost, a Rádió zenei fősztályának szerkesztőségvezetőjét kérdeztük meg.

A Bartók-évfordulót követően ebben az évben Kodály Zoltán születésének évfordulóját ünnepli a magyar zenei élet. Kodály Zoltán művész és tudós, költő és nevelő egy személyben, alkotóművész, aki a magaterrmettelé szókincsel beszél a magaterrmettelé világról. Európai távlatokat nyitott meg zenei gondolkodásunk és tanításunk számára Magyarországon, s ezt a gondolkodásmódot ma már a világ minden pontján követik és megbecsülik.

A Magyar Rádió sokrétűen és színesen állította össze Kodály-programjait. Műsorsorozatok, speciális rádiós programok és rendszeres hangverseny-közvetítések teszik teljessé a rádiós Kodály-évet. A délkeleti hangversenysorozat keretében már elhangzott Kodály Székelyfő című műve. A Magyar Nemzeti Galéria kupolatermében — a debreceni muzsikugárda nagy sikerrel tolmácsolta Kodály e remekművét. A centenárius körüli december 20-án felhangzó másik jelentős önálló rádiós programnak a Canticum Rákosziánium bemutatása ígérkezik. Bárdos Lajos és Nádasy Kálmán kantátája Kodály Zoltánnak, a kuruc kort idéző Cinka Panna zenéjéből készült. A Rádió hangarchívumának felbecsülhetetlen értékét, Kodály 1950—55 között elmondott és hangszalagon is megőrzött tudományos értekezését — Magyar táncok 1729-től, Arany János népdalgyűjteménye, A „kultúr” szó el-

terjedéséről, A folklorista Bartók, Szentirmaytól Bartókig — decemberben a Kossuth adón hallhatják. A kutató tudós műhelymunkájába nyújthat bepillantást a Népdalgyűjtő úton Kodály Zoltán nyomában című, 15 részes, ismétlésben elhangzó sorozat. A tíz éve sugárzottakhoz most újabb felvételek is társulnak. (Az adások szeptembertől hallhatók a Kossuth adón.) Akár ehhez a témakörhöz is kapcsolható a nagyszabású, nemrég indult Pátria népzenei hanglegyezsorozat, amely utolsó tanúkat mentette és tette közkincsé pótolhatatlan népzenei értékeinket.

Érdekesnek ígérkezik az ifjúsági osztály nagylegzetű sorozata Bónis Ferenc szerkesztésében: Így látam Kodályt címmel. Kodály Zoltánról, az emberről magyar pályatársai, barátai és tisztelői — többek között: Doráti Antal, Ferencsik János, Illyés Gyula, Szokolay Sándor — ötvenhét adásban emlékeznek személyiségére, különös pedagógiai varázsára, s teszik élővé az arcképet.

Szabolcsi Bence, Kodály egyik legközelebbi munkatársa, 1972-ben — utolsó rádiós munkaként — hat, felejthetetlenül szép előadásban emlékezett meg Kodály életéről és művészetéről „Úton Kodályhoz” címmel. A sorozat a Kossuth adón jelentkezik július 18-tól augusztus 22-ig, vasárnaponként a kora délutáni órákban.

Kodály zeneművei rendszeres hangversenyközvetítések és -rendezések mellett felhangzanak majd a 15 részes Kodály-művek legszebb felvételei című sorozat, valamint Kodály kórusművészete című rádiós program keretében is.

Bodor Eva

OLVASÓNAPLÓ

Csingiz Ajtmatov:

Az évszázadnál hosszabb ez a nap

A világirodalom története azt igazolja, hogy bizonyos életsorsok könyvbe, regénybe kívánkoznak. Talán azért, mert történelmi sorsfordulókat példának, talán azért, mert eseménygazdagságuk mindannyiunk számára tanulságos. „Vannak kivételes emberi sorsok, amelyek köz-kincsekké válnak, mert tanulságuk annyira nemes, olyan sok mindent foglalnak magukban, hogy az, amit valamikor egyetlen ember élt át, kiterjed mindenre, aki akkor élt, sőt azokra is, akik jóval később lépnek a nyomukba” — fogalmazza meg a mű egyik alakja, Abutalip Kuftubejev tanító.

Ajtmatov új regényének több hőse ilyen, de leginkább Edigej Dzsangeldiből, az Aral-tenger egyik kis halászfaluja-ból. Hogyan kerül ide, Szári-Özkekre, a Sárga Homok víz nélküli hatalmas sztyeppéjé-nek kis kitérőállomásra? Ho-gyan éli át azt a bizonyos év-századnál is hosszabb napot? Képzletben, gondolatban, valóságban.

Tizenkét fejezetben sűrűsödik sorsa, élettörténete. Saját szerkezetpológiaiával tár-ful fel előttünk ebben a tör-tenelem és az egyes ember olykor megoldhatatlannak tűnő, olykor megoldható konfliktusa. Az életutat úgy pergeti előttünk az író, hogy közben szabadon kezelhesse a regénybeli teret és időt. Ezt úgy éri el, hogy a világirodalomból már ismert prousti időfelbontás szerkezetet szintézisbe hozza számos más megoldással. Olyanokkal, amelyeknek kitüntetett szer-vező eleme az utazás. Ajtma-

tov mesterien tölti meg ezt a szót különböző — a regény mondanivalójának megfelelő — jelentéstartalommal.

Nézzünk meg csupán néhányat ezek közül! Példának ar-ra, hogyan formálódnak a mo-dern epikai kompozíciók mo-tívumok állandóan újjá. A regény legátfogóbb rendező-elvét, keretét egy utazás al-kotja. Egy halottvitel. Ez az első jelentése a szónak. A mű jelene — az 1970-es évek — egy halálhírről kezdődik. Ka-zahsztánban, egyik vasúti ki-térőállomáson. Boranliban meghal Kazangap, a telep-alapító, akinek szerepe volt abban, hogy a háború után — a regénybeli egyik történelmi idő 1944 vége — ezen a für-geteges időjárású sztyeppén megindulhassanak a vonatok, megkezdődhesse az újjáépí-tés. Hősiessége, munkabírása az új társadalomért példamu-tató volt. De egyéni élete, mértéktartása, bölcsessége is megbecsülést váltottak ki környezetéből, barátaiból, többek között Edigejéből. Ő neki köszönhetné ugyanis, hogy kigyógyult háborús beteg-ségből (légnymás) és megte-lepedhetett itt feleségével. Űkübálával. Illő tehát, hogy ő adja meg a végtisztséget Kazangapnak. Azért is ő, mert mindketten valamikor halá-szok voltak, az Aral-tenger ízét, illatát hozzák álmaik. Csak a történelem vihara el-sodorja őket onnan. Az idős ember végakarata, hogy a ka-zah nép ősi törzsének, a naj-mánoknak híres temetőjébe. Ana-Bejtibe temessék el. 30 kilométerre az időjárásról elnevezett Föreges-Boranli-tól.

hullám ellentétes előjelű mi-toszvilágot jelenít meg. Az aranyekre története más mondanivalójú, mint az az ősrégi dal, amely az idős Raj-mán-aga tiltott szerelmi szen-vedélyéről szól a csodálatosan fiatal Begimáj iránt.

És még mennyi más epizód színezi a cselekményt! A kis kitérőállomás lakóinak hét-köznapjairól. Az író ezeket is a már előbb említett bámula-tos szerkesztési művelettel szövi bele az események sor-rába! Például: Föreges-Boranli nevétől, no meg hir-telen természetéről nevezik el Edigejt Föregetesnek. De Föregetes előnevet kap a teve is, Kanaran, „aki” a leg-első tevéstől származik, s akire ha rájön a szerelem, nem elegendő neki Szári-Özek kitérőállomásának ösz-szes kívánatos tevétehe. Messzi vidékre is elmegy kedvét tölteni. Tevékenységé-ről fantasztikus harci hírek érkeznek a gazdjához. Intar-ziaszerűen illeszkednek ezek a történetek a regénybe, elő-szolgáltva a jellemek sokoldalú bemutatását. Edigej utána megy a tevének, s ez alkalom arra, hogy egy másik kitérő-állomás embereivel is megis-merkedjék, illetve az ősi ka-zah zenszerszám, a dombra hangjára lelke mérőfódekét tegyen meg az álmodozás idő-síkjában.

A regényszerkezet másik összetevője, ahogyan már em-lítettem, a fantasztikum. A sztyeppén már az első szer-kezeti részben feltűnik Edigejnek a fellőtt rakéta fénye. Megjieszi. Az előérzet nem csal. A védett zóna, a rakéta-kilövő-állomás elfoglalta az ősi najmán temető helyét. Oda belépni nem szabad. Jel-képekben gondolkozva a mo-dern technika útját állja a régieknek, megsemmisíti. Ka-zangapot másutt kell eltemet-ni. Hiába a szép szó, a kérés, a panasza. A védett zóna ka-tonája szolgálatot teljesít. Bármilyen fájó, Edigejnek és a benne testet öltött múltnak, meg kell hátrálnia: „Így me-gyünk el abból, ami volt, ab-ba, ami nincs” — fogalmazza meg. „A vonatok pedig to-vább futottak a Sárga Homo-kon, és más emberek jönnek a helyünkre” — teszi hozzá. Pedig már megvalósult a tá-voli jövőben az emberek ál-ma. Az Aleut-szigetektől dél-re egy olyan négysszögben, amely egyforma távolságra volt San Franciscótól és Vla-gyivosztoktól, közös úrhajót lőnek ki a szovjet és az ame-rikai tudósok. A Paritás két-főnyi legénysége — egy szov-jet és egy amerikai — kapso-latot talál egy Földön kívüli civilizációval. Erdő Öle — így nevezik bolygójukat az idegenek, sokkal fejlettebbek tudományos szempontból, mint mi. (A tizenkét szerkeze-ti részben párhuzamosan fut az Űrben a cselekmény Edi-gej történetével.) A két nagy-hatalom tudósi ügy hatá-roznak, hogy nem veszi fel a Föld a kapcsolatot a fejlet-tebb civilizációval. A Föld még védelemre szorul. Felő-vik a transzkozmikus rakéta-robotokat, hogy védőkordont vonjanak a Föld körül. Hogy semmi változás ne legyen. A történetnek ilyen lezárása írói pesszimizmus? Vagy va-lóban sok rendbehozni való van még itt? Várni kell, míg más bolygóról ide engedhe-tünk „embereket”? Erre nincs felelet a regényben.

A gondolat ugyanis nem ebben a cselekményszálban van, hanem a najmán törzs ősi mondájában. Ez arról szól, hogy milyen embertelen mó-don próbálták valaha kiűzni erről a vidékről a kazahokat a zsuanzsuan törzsek. A fog-ságba ejtett fiúkat különböző kínzásoknak vetették alá, hogy elleljeítsék a nevüket. Aki pedig elveszti az emléke-zetét, az nem ember többé. Szimbólum ez a múltbeli tör-ténet. Írói intelem is. Az emb-ertel emberré a múltja is te-szti. Az egyéni ember is a tár-sadalmi is. Egy népet a tör-ténelemben a múltja tart meg. Ez az idős emberek örök, a fiatalok feladata, hogy megta-nulják, és továbbvigyék. (Európa, 1982.)

B. Porkoláb Judit

Utazás térben és időben

Elindul tehát hat férfi Edi-gej vezetésével — a könyv V. részében, hogy teljesítse ősi szertartásként a feladatot, s még este vissza is érjenek az asszonyokhoz a halotti torba. A befejező, tizenkettedik részben ez meg is történik.

Tulajdonképpen a távolság még itt a sztyeppén sem nagy, még talán 24 óra sincs, mégis ez a NAP az évszázad-nál is hosszabb ideig tart. Meghosszabbodik ugyanis az időben vissza, a régmúltba és a közeli múltba, és előre a jö-vőbe, a közelibe és a távoliba. Látszólag mi, olvasók csupán egy ősi temetési szertartás ré-szesei vagyunk. De Edigej emlékezete a reális és a fiktív időben bejárja népének mon-davilágát, hitvilágát. Ugyan-akkor a szovjet nép történel-mének közel 30 évét a II. vi-lágháború után és egyéni éle-tének sorsfordulóját is. Tudata egyesíti a közösségi és az egyéni örömeiket, bánatokat. Az író sűrített időkezelése le-hetővé teszi, hogy a ma em-bere az ő vívódásaiban, éle-tének eseményeiben részese le-gyen egy nép történelmének. A fantasztikum mint esztéti-kai minőség segítségével pe-dig szemhatárunk a távoli bolygók világáig is kitérül.

Ajtmatov más regényeiben, novelláiban is olvashattuk, hogy az emberi sorsok a ma-guk dinamizmusában telje-sednek ki. Műveiben az állan-dó változás tér-időváltás for-málja az életüket. Az utazás szónak másik jelentéstartal-ma úgy érvényesül, hogy minden fontosabb esemé-ny-sor előtt vagy néha lezárás-ként, konzekvenciaként utána verszerűen ismétlődő, gon-dolatritmusos négy mondat található: „Ezen a vidéken keletről nyugatra és nyugat-ról keletré haladtak a vona-tok. A vasútvonal két olda-lán óriási pusztaságok terül-tel el — Szári-Özek, a Sárga Homok középvídeke. (Ezen a vidéken minden távolságot a vasútvonalhoz mértek, akár a

greenwichi meridiánhoz...) A vonatok pedig keletről nyugatra haladtak és nyugat-ról keletré...” Ezek a sorok konkrétan a regény fő helyét, a néhány házat magába fog-laló Boranlit jellemzik. De az általánosítás szintjén az em-berei életek állandó változását is jelzik. Akik idejönnek, va-lamilyen fájdalmat, igazsá-g-talanságot éltek át. Itt befo-gadják őket, mert szükség van a munkájukra. S ők ké-pesek arra, hogy csupán né-hány évre „kitérőállomás-ként”, de megtelepedjenek. Erőt gyűjtsenek ahhoz, hogy életüket újra tudják kezdeni. Milyen igazságtalanságokról, fájdalomokról van szó? Edigej emlékezete segítségével hírt kapunk az 50-es évek törté-nelmi eseményeiről. Ebben az „utazásban” a személyi kul-tusz néhány rendelkezése miatti szenvedések az „állo-máshelyek”. Az író kézben tartja a regény cselekmény-szárait. Akármennyire elága-zóak is, mindig minden pon-tosan a helyére kerül. Előre-utalásai, előjelzései kristály-tiszta logikával következnek be ott és akkor, amikor azt a művészi szándék akarja. Megtudjuk, hogy Kazangap azért jött ide, mert édesapját igazságtalanul kuláknak nyil-vánították, s azt akarták, hogy ő, a fia tagadja meg. Csakis az eszmébe vetett hi-te, kötődése népe múltjához, segítették át ezen a szörnyű krízisen. A seb azonban mind-végig ott égte a lelkét. Még katartikusabb talán Abutalip tanító története. A „névtelen” feljelentő jól számított. A változó diplomáciai viszony Jugoszláviával — itt volt par-tizán Abutalip a fogolytábor-ból szökte — meghatározta a tanító sorsát. Elviszik, elsa-kítják kis családjától, s mire kiderül ártatlansága, akkorra már a szíve megszakad két kislfia után — így jön a hír-adás a feleségnek, Zaripának. Nagy árat kellett fizetni a té-vedésekért!

Hiedelem és fantasztikum

De „utazunk” másképpen is a műben. Mozaikszerűen, szabad asszociációs kapcsola-sokban Edigej magánélete, amely arra indítja, hogy sze-relmet valljon Zaripának. Vétkezve így felesége, Űk-ü-bala és barátja, Abutalip el-aranyekre halat fog, hogy

egészséges gyermeket szüljön. Hol megdöbbenünk annak a szenvedélynek a nagyságától, amely arra indítja, hogy sze-relmet valljon Zaripának. Vétkezve így felesége, Űk-ü-bala és barátja, Abutalip el-aranyekre halat fog, hogy

Nemzetközi mérlegen a magyar gamma-spektroszkópia

Manapság, amikor világszerte egyre inkább termelőerővé válik a tudomány, egyre pontosabb, egyre megbízhatóbb mérésekre van szükség a tudomány minden területén. Így van ez a magfizikában is. Hogy a világűr különböző csúcskeiben dolgozó fizikusok tudják, milyen pontosan mérnek; hogy ugyanazt a fizikai mennyiséget különböző laboratóriumok, különböző módszerekkel vajon mennyire egyformának mérjük — időnként úgynevezett összeméréseket végeznek. Ugyanazt a mennyiséget megméri a világ különböző részein, majd kritikailag összehasonlítják az eredményeket.

A közelmúltban a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ), az ENSZ egyik szervezete hajtott végre ilyen összemérést a precíziós gamma-spektrometria területén.

A gamma-spektrometria olyan rész tudománya a magfizikának, amely néhány évtizede még csak a tiszta magfizika eszköze volt, ma pedig már sok gyakorlati alkalmazása van. Gamma-spektrometriai módszerekkel dolgozik az aktivációs analitika, ami az anyagok elemi összetételét tudja kvázironsolásmódszerrel, gyorsan, érzékenyen vizsgálni, ezt használja a reaktor technika, az orvostudomány, a környezetvédelem, a geológia, az agrártudományok, hogy csak néhányat említsünk a legfontosabbak közül. Ideje tehát, hogy a módszer nemzetközileg nyilvánítsa. Ennek érdekében szervezte a NAÜ a mérésorozatot.

Az összemérésben több magyar fizikus is részt vett, eredményeikről beszámolt a magyar fizikus közvéleménynek a Fizikai Szemle, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat lapja. Debreceni vonatkozásai is vannak a mérésnek, hiszen az ATOMKI kutatói is rajthoz álltak a nemcsak versenyben, hogy nagy számlálási sebességekkel (és ezért jelentős számlálási sebességekkel) ki tudják igazságot tenni a NAÜ laboratóriumában elkészített radioaktív preparátumok aktivitását.

Maga a NAÜ-labor 0,5—1,5 százalékos pontossággal (átlagosan 0,82 százalékkal) tudta megmérni a mérésben részt vevő laboratóriumoknak kiküldött öt-öt különböző aktivitású, négy-négy különböző radioaktív izotóp keverékéből álló minták aktivitását. A legerősebb, legaktívabb minták mérésénél 30—50 százalékos számlálási veszteségek is felléptek! Arra voltak kíváncsiak a rendezők, hogy meg tudják-e mérni sokan a világon egy százaléknál pontosabban ezt a preparátumot is. Természetesen az összemérés idején a NAÜ mérésadatait még nem hozták nyilvánosságra. Magát a mérést is úgy kellett lebonyolítani, hogy végig titokban maradt a résztvevők előtt, hogy az egyes eredmények kihez tartoznak. Minden

mérésorozatot kapott egy kódszámot, annak alapján mindenki láthatta, hogyan áll a „mezőny”-ben. Természetesen a magyar eredményeket is csak a kódszámaik alapján azonosíthattuk.

Igen rangos „mezőny” gyűlt össze a mérésre. 24 ország 69 laborjából 98 értékelhető eredmény érkezett be a NAÜ-höz. E terület legjobbjai szinte kivétel nélkül ott voltak. Néhány nagy intézet példaként: Brookhaven National Laboratory, National Bureau of Standards, Chalk River, Idaho Falls, Physikalisches Technisches Bundesanstalt, GSI-Darmstadt, Hahn-Meitner Institut, Saclay.

Ebben az előkelő mezőnyben „mérkőztek” a magyar fizikusok is. Az ATOMKI-ban két módszerrel is mértek, a Budapesti Műszaki Egyetem tantervének egy harmadikkal. (Érdekességként megemlíthető, hogy az utóbbi fizikus is az ATOMKI-ból került Budapestre.)

A mérés elvégzésére két hónap állt a résztvevők rendelkezésére. A beküldött eredményeket — amelyek együtt jellemezték a mérőberendezés és a mérő módszer pontosságát, valamint a kiértékelés és a korrekciók jóságát — a NAÜ hónapokon át értékelte, és végül kutatási jelentés formájában közreadta. Többféle módon értékelték a beküldött eredményeket. „Jósaági paraméterként” az átlagos százalékos hibát tekintették („delta átlag”), ennek növekvő értéke szerint rangsorolták a résztvevőket. A mérések eredményei 0,142 százaléktól 14,5 százalékgig, mintegy két nagyságrendet fognak át. A mezőny eleje nagyon szoros: 2 százaléknál jobban mért 68 fő, köztük mindhárom magyar. A két ATOMKI-s eredmény pedig a 0,5 százaléknál jobbak „klub”-jában helyezkedik el. Az A módszerrel Török Tamás a 12. helyen végzett, a B módszerrel Lakatos Tamás és társai a 20. helyen. Bódis Dénes (BME tanreaktor) az 51. lett.

Az eredményekkel nem kell szűgyenkeznünk, főleg ha tudjuk, hogy hasonló, nagy számlálási sebességű mérésekben sem az ATOMKI-nak, sem a tanreaktorok nem volt tapasztalata, de azt is tudnunk kell, hogy az ATOMKI-ban már a meglevő berendezésekkel való mérésekkel is egyre inkább szükség van az ilyen irányú tapasztalatokra, a jövőben felépülő ciklotronnal pedig elkerülhetetlen az ilyen nehéz viszonyok közötti mérés.

Az eredményektől függetlenül minden magyar intézménynek ajánlható, hogy minél több hasonló összemérésben vegyenek részt, mert ez aránylag olcsó és megbízható módja annak, hogy meglássuk, hogy is állanak ügyeink, hol lehet és kell javítani, hol helyezkedünk el a nemzetközi skálán.

Török István

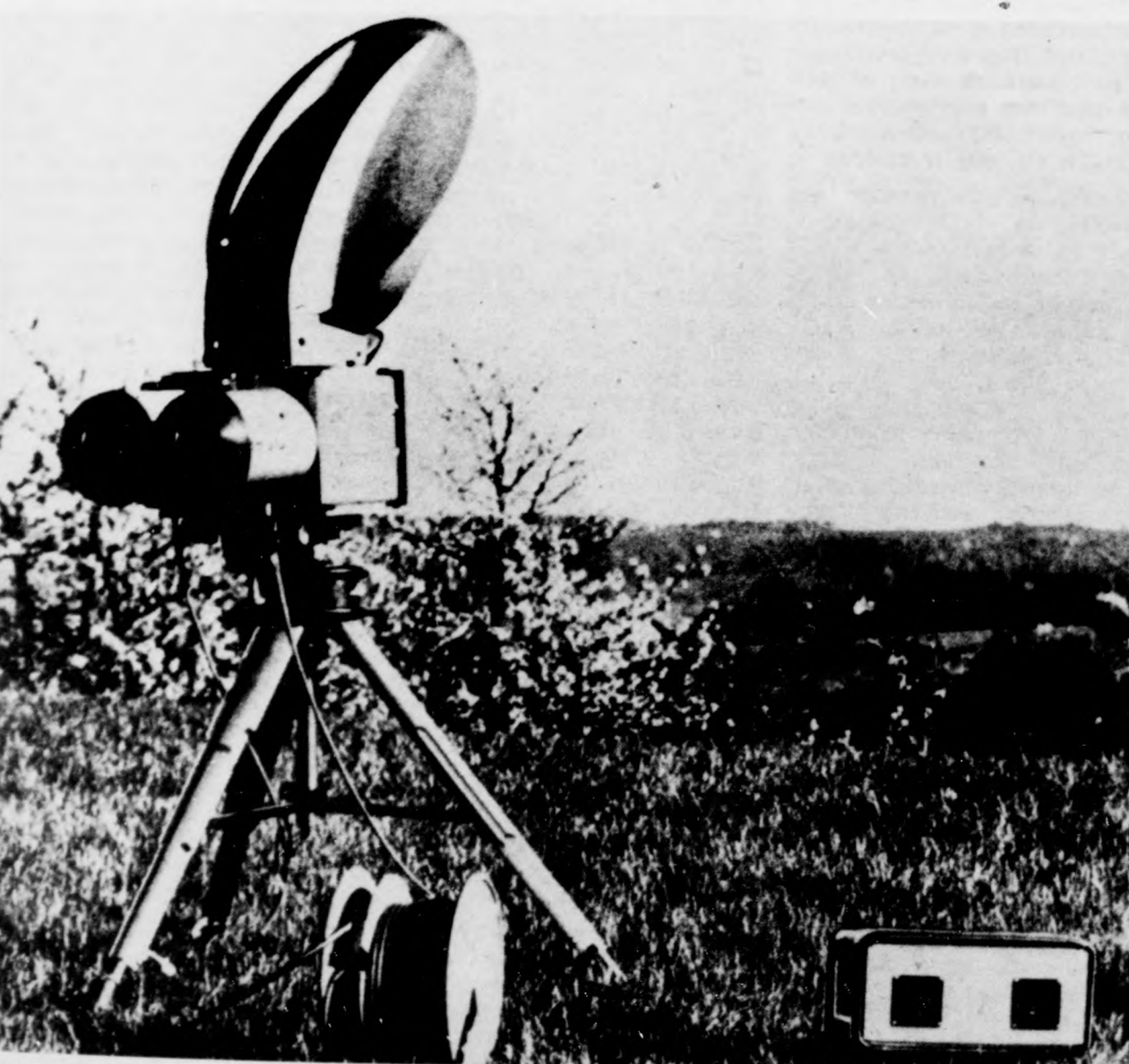
Parabolaantenna tv-vételhez

Francia cégek bemutatták azt a parabola tükörantennát, amelynek segítségével lehetővé válik televíziós műholdak jeleinek közvetlen vétele. A tervek szerint 1983-ban vagy 1984-ben Ariane rakéta segítségével két hírközlő műholdat lőnek fel a világűrbe, a TDF-1-et és a Telecom-1-et.

A TDF-1 televíziós műhold tv-képeket közvetít, s azok egész Franciaország területén foghatóak lesznek a képünkön látható parabolaantennák segítségével. Ezeket az antennákat a házak tetelére fogják felszerelni. Felmérések szerint a 80-as évtizedben az ország területén mintegy 6 millió lakásba szereltetik fel a parabolaantennát, amely több csatornás képvetelt tesz lehetővé. A televíziós mű-

hold képeit természetesen nemcsak Franciaországban, de az NSZK-ban és más európai országokban is fogni lehet. Kb. 100—120 millió európai ember számára sugároz képeket majd a műhold.

A másik hírközlő hold, a Telecom-1. különféle információkat, bankadatokat, videokonferenciák anyagát sugározza a francia szerverek számára. Ez a hírközlő hold kitűnő összeköttetést biztosít az anyaország és Franciaország tengerentúli megyéi, területei között. Párizst köti össze tehát Új-Kaledóniával, Guadeloupe és Martinique-szigetekkel, Francia Guyanával és az egyéb tengerentúli területekkel. (KS)

10 HAJDÓ-BIHARI NAPLO — 1982. JÚLIUS 24.

Minden gyerek önálló személyiség

Testvérek a családban

Minden gyerek vágyik testvér után, mint valamilyen birtoktárgy után, hiszen a többieknek is van, így hát őt is „megilleti”. Azt hiszi, hogy így majd lesz állandó játszótárs és sosem lesz egyedül. Amikor aztán megérkezik a kis jövevény, kiderül, hogy jó ideig egyáltalán nem lehet játszani vele, sőt szinte a közélébe sem engedik. Rádásul, úgy érzi, hogy a szülők csak az újszülöttel foglalkoznak, a rokonok és ismerősök is csak rá kíváncsiak, vele pedig senki sem törődik. Nagy megröszélgés ez a gyerekek számára, akik addig a családi szeretet és figyelem kizárólagos élvezője volt. Innen származik a sokat emlegetett testvérféltékenység. A szülők gyakran azt hiszik, hogy ez a negatív érzelmek megelőzhető, kivédhető, és a gyerek megtanítható testvére szeretetére. A féltékenység azonban egészen általános és természetes, két

gyermek esetében szinte „kötelező”, tehát nem kell megijedni miatta. Persze enyhíteni lehet és szükséges is, sőt ezt már a testvér születése előtt el kell kezdeni, előkészítve a gyereket a változásra.

A testvér természetesen nemcsak rossz érzéseket okoz a gyerekekben, ugyanilyen természetes velejárói a testvércsapcsolatnak az öröm, büszkeség, szeretet is. Könnyű megszeretni a kisbabát, hiszen magatehetetlensége, gömbölyű formái ösztönöznek a védelmező magatartást váltanak ki a környezet tagjaiból. Ez a szeretet sokkal jobban elmélyül, ha nem erőltetik. Valójában a gyerek nem is a kisbabára féltékeny, hiszen az nem igazi partner, hanem a helyzet sérelmes számára, amely elvonja tőle a szülőket. Valódi irigység, rivalizáció később alakul ki, amikor már a kisebb is aktívabb.

megronthatja a családi kapcsolatot később is.

Az eddigiekben inkább a kétgyermekes családstruktúráról volt szó, de szólni kell az egyéb típusokról is. Gyakran lehet hallani, hogy a népesedéspolitikai szempontoknak leginkább a háromgyermekes (vagy nagyobb) család felel meg. A fejlődéslektan ettől függetlenül és már régóta a háromgyermekes családot tekintik ideálisnak. Ebben ui. természetesebb a szerepek elosztása, egészségesebben alakul a gyerekek személyisége, egymáshoz való viszonya, mint két testvér esetében. Kevesebb a féltékenység, rivalizáció, kifejezettebb az összetartozás. Jobb a gyerekek alkalmazkodóképessége, kevésbé önzőek és kiegyensúlyozottabb a család. Tudományos kutatások is igazolják azt a köznapis tapasztalatot, hogy a személyiség fejlődése szempontjából korántsem közömbös, hogy valakinek van-e testvére, és ha igen, ő hányadik a születési sorban. Pszichológiai tapasztalatok szerint a háromgyermekes családokban a középső testvér (nagyobb családokban az utolsó előtti) helyzete a legnehezebb, mivel az ő szerepe a legkevésbé tisztázott. A legidősebb a „legokosabb”, a legfiatalabb a „legaranyosabb”, ő pedig kimarad a „legéből”. Ez a szerepbizonytalanság esetenként magatartási problémákat eredményezhet. Függetlenkedő manőverekkel próbálja észreveteni magát, bohóckodik, rendetlenkedik, hogy elérje az áhított feléledést és elismerést.

Veszekedni lehet!

Honnan ismerhetjük fel, ha gyermekünket testvérféltékenység bántja? Egyértelmű a helyzet, ha tetteleg bántalmazza a kicsit vagy gyűlölettel szavakba fogalmazza, például „dobjuk a kukába a kisbabát”, „hagyjuk a nagyamamánál”, „hagyjuk kint az utcán” stb. Mások mindezt rejtettebben jelentkezik. Például a már szobatiszta gyermek bepisil, az egyébként nyugodt alvó éjszaka felsír, rosszat álmodik, ingerlékeny, figyelme szór, sokat szopja az ujját, rágni kezdi a körmét, közösségekben verekedőssé, versengővé, kapzsi vá vagy éppen túlságosan zárkózottá, magányossá válik, esetleg könnyebben megbetegszik. Ezek a tünetek kétféle lelki reakciót jeleznek.

Az egyik az, hogy az idősebb gyerek a fiatalabb helyébe, szerepébe kíváncsi, így szeretné megkapni mindazt a szeretetet és figyelmet, amit korábban megszokott és most nem ő kap meg. Így bizonyos értelemben „visszacsúszik” a fejlődésben, egy már túlhaladott szintre esik vissza. (A jelenség neve szaknyelven: regresszió.)

A másik jelzés pedig arra vonatkozik, hogy a gyermekben feldolgozatlan indulat (agresszió) van, aminek a feloldásához szülői segítségre van szüksége. Enyhül a gyermekben levő feszültség, ha babákkal, játékkal, kitalálásokkal kioldhatja magát a családi konfliktust. Sokat segít a szülő, ha szavakkal, gesztusokkal, érzelmeivel megerősíti a gyereket változatlan szeretetével, ugyanakkor egy új típusú, „nagyosabb” kapcsolatot igyekszik vele kialakítani.

Igen fontos a gyerekekben levő büntudat oltása, vagyis, hogy tisztában legyen azzal, hogy indulatai miatt szülei nem tartják rossznak, hanem ugyanúgy elfogadják, mint addig. Tudnia kell, hogy bármikor elmondhatja otthon, amit érez, nem botránkoznak meg rajta. Meghallgatásra, magyarázatra talál és mellette állnak gondjaiban. Nem muszáj a kistestvérét szeretnie, szabad rá haragudnia is, csak bántania nem lehet. Hibát követ el a szülő, ha a testvéri veszekedéseket azzal hátrítja el magától, hogy „szerepek egymást gyerekek”, „a testvéreknek szeretni kell egymást”, hiszen muszájból még testvért se lehet szeretni.

Mindenesetre, ha szülei ezt követelik tőle, megtanulja tetteit, ami részben büntudattal jár, részben pedig rengeteg hasznos pszichés energiát köt le feleslegesen. Lélektani vizsgálatok szerint, azok a testvérek, akiknek gyerekként szeretniük kellett egymást, serdülőkorban gyakran szakítanak egymással és attól kezdve ellenségesként állnak szemben. Azok viszont, akik gyerekkorukban haragudhattak egymásra, és veszekedhettek, kamaszkorba jutva inkább felhagyhatnak a civódással, közelednek egymáshoz és intim barátokká válhatnak.

Egyke-problémák

A legtöbb megfigyelés az egyke személyiségre vonatkozik. Az egyetlen, illetve az első gyermek számos rokonvonalat mutat, de míg az előbbinél a jellegzetességek általában eldőlhetnek, addig az utóbbinál a testvér(ek) születése után módosulhatnak a személyiségvonások. A szülő az első gyermeknél még tapasztalatlan, nagyon jól akarja nevelni gyermekét, így gyakran „túlgondozza”. A „széltől is óvja”, ezáltal önállótlanná, félnékké teheti. A gyerek ugyanakkor megszokja, hogy ő a központ, ezért társai körében is arra törekszik, hogy figyeljenek rá és elismerjék. A kényeztetés hibái különböző formákat ölthetnek: az alapjában véve bájos, élénk de túlságosan is színhelyzetre törekvő, kissé hisztis magatartástól, az öntudatos, külön, koravén típusig. A túl erős szülő-gyerek kötődés még serdülőkorban is érzéti hatását: nehezebben megy a kapcsolatteremtés mind az azonos, mind az ellenkező neműekkel. Gyakori nevelési hiba az egyke (illetve első gyermek) nevelésében a túlzott teljesítményorientáltság is. A szülő nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy gyermekük jó tanuló és jó modorú legyen. Magas követelményeket állítanak elé, számtalan különórát járatják. Az örökös megfelelni igyekvő idegesség és érzékenyvé teheti a gyereket. A játékoság és a felszabadultság háttérbe szorításának következtében az eredetiséget és a kreativitást. Ha a „túlszerettség” nem korlátozással, hanem inkább túlzott engedékenységkel (vagy még gyakrabban következtetéssel) párosul, akkor előfordulhat, hogy a gyerek nem tanulja meg a normákat, azt, hogy mit szabad és mit nem. Szeretlenné, agresszívvá, követelőzővé válhat. Túlságosan ragaszkodik a „birtokaihoz” és szinte zsarnokként uralkodik szülein.

G. dr. Kálmáchey Márta

Az elhanyagolt középső

A testvérek közötti viszálkodás megítélése ingoványos terület a szülő számára. Nem lehet igazságot tenni, mert mindkét fél megingathatatlanul hisz a maga igazában. Ha a szülő megpróbálja kideríteni, hogy mi történt, menthetlenül belebonyolódik és végül vagy feladja a küzdelmet, vagy mindkét felet megbünteti, tehát jobb, ha el sem kezdi. A beavatkozás ugyanakkor azt is jelenti, hogy felborul a testvérek közötti kialakult egyensúlyi viszony. A fiatalabb gyerek ui., ha csak a testvére van jelen, elfogadja annak irányító szerepét, fölényét és nem vitatja erejét. A szülőben azonban szövetséget lát, mert az, a kibogozhatatlan szituációt általában azzal zárja, hogy „te vagy a nagyobb, az okosabb, engedj neki”, vagy „ne bántsd a kisebbet”. Így azonban könnyen lehet a fiatalabbat árulkodásra, nyafogásra, hisztizésre szoktatni, az idősebb pedig majd máskor alkalmat keres a bosszúállásra. A testvérek, az otthon elszervezett sérelmeket a társak között torolják meg: az idő-

sebb a családban nyitottabban lehet agresszív, nagyobb a hatalma; ezt a magatartást a fiatalabb otthon kénytelen elterelni, de egykorú társai körében mint modellt követi.

Tévúton jár az a gondos szülő is, aki úgy próbálja elkerülni a testvérek közötti konfliktusokat, hogy igyekszik egyformán szeretni őket és mindig mindenből egyformán és egyformán juttat nekik. (Az egyforma öltözködés még ikreknel sem tanácsos!) Minden gyerek önálló személyisége, más igényel a szültől, más jellegű kapcsolatra van szüksége. Van, aki több figyelemre vágyik, van, aki több önállóságra. A kicentizett szeretet növeli a testvérek közötti ellenségeskedést. Az egyforma ruhák és játékok felébresztik a gyerekekben az egyformaságra figyelmet és azután már ők fognak ragaszkodni hozzá makacsul és értelmetlenül. Mindig az lesz majd, hogy mit kapott a másik, nehogy hátrányt szenvedjenek valamilyen formában. Ez a „babaruhaharc” tovább gyűrűzik aztán felnőtt korban és

A JUTALOM

— A kerület egy fiút és két lányt kér — mondta Fehér Piroška. Elgondolkodva rágták ceruzájukat. Végül Balázs szólalt meg:

— Azt hittem, az kap jutalmat, aki megérdemli. S most rájöttem, ennek még az ellenkezője sem igaz. — A többiek már ismerték a dörgést, csend volt, szobahőmérséklet. Balázs folytatta. — Mi négy fiú és egy lány nevét irtuk fel. Ők dolgoztak a legjobban, számos fekvőtámaszt csináltak történelemórán, és legalább háromszáz Márka kupakot vittek vissza.

— De a kerület — mondta megint Fehér Piroška. Ha folytatnia kellett volna a mondatot, nem biztos, hogy sikerül neki. Szerencséjére, Riz Ottó közbevágott:

— Nézzük a neveket, sorrendben mondom. Gusztáv, Ödön, Kobold, Abigél, Vendel. Levágjuk az első háromat, a jutalmat tehát Gusztáv, Ödön és Kobold kapják. Ilyen egyszerű. Ki jön moziba?

— Na nem — mondta Fehér Piroška, és Fekete Barna egyszerre. — A kerület egy fiút és két lányt kért, te pedig három fiút mondtál.

— Hat jó. Kobold helyett legyen Abigél. A Kobold ügyis elég hülyén hangzik.

— De a viselője egész évben jól dolgozott!

— Abigél is!

— De a kerület!

— Legyetek konstruktívabbak — szólalt meg Bölcs Benő. — A kerület úgy kéri, hogy a háromból kettő fizikai, egy pedig értelmiségi származású legyen. Azért fordítva, mert tavaly is fordítva volt.

— Valamit nem értek — mondta Riz Ottó. — Nem mind-egy, hogy valakinek honnan származik a munkakedve?

Végül úgy döntöttek, hogy a jutalmat Gusztáv, Abigél és Vendel kapják.

— Jó — mondta Bölcs Benő. — A jutalmat tehát Gusztáv, Abigél és Vendel kapja, Ödönt és Koboldot pedig el- tesszük jövőre. Talán lesz olyan statisztika, melybe ők is beleférnek. Ki jön moziba?

— Baj van — mondta Fehér Piroška. — Most vettem észre az előjegyzési naptáramban három nevet: Rebeka, Szilárd és Gedeon.

— Kik ezek? — hördült fel Fekete Péter. — Egyiket sem ismerem.

— Rebeka és Szilárd éveken át kiemelkedően dolgozott — mondta Bölcs Benő, homlokának ráncait simítgatva. Már a háború előtt is egészen kiváló munkát végeztek, de valami mindig közbejött: hol az ivararány tért el a kívánatostól, hol a szemük színe nem egyezett...

— Es Gedeon? — vágott közbe Riz Ottó.

Csend lett. Gedeont nem ismerte senki. Bölcs Benőnek rémlett valami... talán a Rákóczi-szabadságharc idején, mintha lett volna egy ilyen nevű egyén, akinek a jutalmat valami ok miatt nem tudták átadni... De nem szólt semmit. Így azután Gedeont is megszavazták.

— S mi lesz Ödönnel és Kobolddal? — kérdezte Balázs Balázs.

— Ne izgulj — mondta Bölcs Benő —, az ezredforduló ok is sorra kerülnek, az is lehet, hogy hamarabb. Reméljük, nem halnak meg addig.

Föld S. Péter

WOLFGANG EBERT:

SZERETETCSOMAG WASHINGTONBÓL

Egyszer, mikor a Fehér Ház kertjében pihent, Reagan vallomást tett a feleségének:

— Nancy, szeretlek — mondta Ronnie.

Nancy gyöngéden elmosolyodott.

— Hiszel-e nekem? — Ronnie fürkésző tekintettel nézett rá. Nancy könnyű sóhajjal felelt, ami világosan elárulta, hogy ismerős nótáról van szó:

— Természetesen, Ronnie. Miért ne hinnék neked?

— Tudod, a volt színészek mindig félnek attól, hogy senki sem hisz érzéseik őszinteségében.

— En hiszek neked, te ostoba — mondta Nancy, s erre Ronald mintha megkönnyeb- bült volna egy kicsit.

— Köszönöm, Nancy!

Nancy felkelt, és be akart menni a Fehér Háza, hogy elkészítse a csomagot.

— Várj egy kicsit, Nancy, maradj még egy percet. Mondd, a gyerekeink szeretnek?

— Persze, hogy szeretnek, különösen most, hogy elnök lettél, és mindegyikük oly ra- gyogó karriert kezd csinálni.

— Hát a lovam? Ő is szeret?

— Természetesen, Ronnie.

— Akkor miért rugott meg?

— Helytelenül értelmezted a mozdulatát. Ez a szeretet megnyilvánulása volt.

— És mit gondolsz, az amerikai nép szeret?

— Szeret és lelkesedik ér- ted.

— Szeretnek az éhezők is, akiktől elvettem a meleg le- vesüket, meg a kis ördögfió- kák, akik most nem fognak iskolai reggelit kapni? (Uta- lás a szociális szükségletek kielégítésére fordított állami költségvetés csökkentésére. — A ford.)

— Ok valószínűleg kevésbé szeretnek, de majd annál jobban fognak szeretni olaj-

magnás barátaid, akiknek olyan bőkezű ajándékot adtál az adócsökkentéssel.

— De a repülésirányítók, akiket el kellett bocsátanom, biztosan nem szeretnek.

— Ez csak jelentéktelen ki- sebség. Végeredményben nincs olyan, hogy valakit mindenki szeressen.

— Weinberger azonban nyilván jobban szereti a ra- kétáit, mint engem.

— Ebben tévedsz. Nézd csak meg, hogy csillog a sze- me, amikor megkapja tőle a fegyverkezésre a soros mil- liárdokat.

— Hát a latin-amerikaiak szeretnek-e?

— Természetesen nem mindenki, de meg lehetsz győződve néhány államfőjük, és különösen chilei barátunk. Pinochet szerettedről!

— Es a nyugatnémetek? Ők szeretnek?

— Ez csak természetes. Ronnie, nekik mindig is gyengéjük volt az erős szem- mélyiség. Emlékszel, mit mondott Schmidt, mikor meglátogatott: „Tetszik ne- kem ez az ember.” Mit akarsz még?

— Hogy az NSZK-ban min- denki szeressen.

— Ennek érdekében... Tu- dód, Ronnie, van egy ötletem. Mi a véleményed valami ajándékról? Hiszen tudod, hogy az ajándékok mennyire segítenek megőrizni a barát- ságot.

— Mi az, aminek különö- sen örülnének? Valami meg- lepetésnek kellene lennie, meg aztán nem nélkülözheti a csillogást sem.

— Megvan! Legyen a neutronbomba!

— Az öreg színész felröppent a helyéről, mint egy rakéta.

— Nancy, nagyon okos vagy — kiáltott föl örömtől repesve, és kék szemében hirtelen ördögi tűz gyúlt...

(Zahemszky László fordítása)

Idegroncstelep!!!!

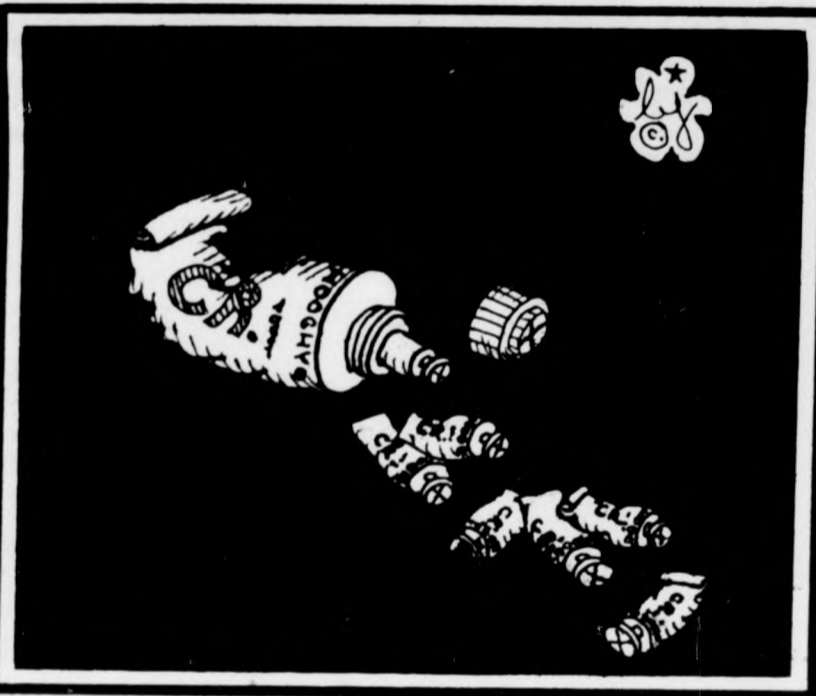

BODÓ JÁNOS KARIKATÚRAI

A hegyiember kulcsa

Szöveg nélkül

Abszurd

Hallottuk valahol

— Neked mindig újságot kell olvasnod evés közben? — kérdezi a feleség a férjétől. — Hiszen így még azt sem tudod, tulajdonképpen mit eszel!

— Hát éppen ezért olvasok!

— Azt hiszem, életünknek az a legboldogabb idő- szaka, amikor a gyerekek már felnőnek, és nem szo- rulnak szülői támogatásra.

— Igen, de ez rendszerint csak néhány hónapig tar- mert azután már jönnek az unokák...

— Most már teljesen egyedül mosok — mondja Ko- per úr.

— És azelőtt?

— Azelőtt a feleségem ellenőrizt.

— Miért rabolta ki Jánosik csak a gazdagokat?

— Azért, tanár úr kérem, mert a szegényeknek nem volt semmiük.

— A boldog házassághoz hárman kellene.

— Szerelmi háromszögre gondolsz?

— Nem. A férjre, a feleségre és a televízióra.

— Robert, fizess egy féldecit, a másodikat én fize- tem.

— Jobb ötletem van.

— Mi?

— Kezdjük a másodikkal!

Brambor úr a szép felszolgálónőn felel a szemét az étteremben.

— Gondolj a három gyerekre! — figyelmezteti ba- rátnéja.

— Ilyen fiatal és már három gyereke van? — cso- dálkozik Brambor úr.

— Nem neki, neked!

A MAGYAR MŰLT MOSOLYA

KÖNYI JÁNOS: MINDENKOR NEVETŐ DEMOKRITUS I.

Könyi János munkája a Mindenkor nevető Demokritus avagy okos leleményű történetek, melyeket a bánatjokat felejtetni kívánó jámborok kedvéért szedegtetett össze... 1782-ben jelent meg először és a századvég, valamint a 19. század első felének a legnagyobb magyar könyvsikere volt. Hat kiadás példányai tűntek el szinte teljesen, mert szó szerint szétolvasták őket az emberek. Még a humorról akadémiai értekezést író Jókainak sem sikerült hibátlan példányt szereznie belőle.

Ennyi elég is az anekdotákhoz, azt hiszem, még min- dig önmagukért beszélnek...

Sz. K.

Mindenkor nevető Demokritus

(RÉSZLET)

Egy szegény kocsis lakott egy romladozott házban, ki- szer győnni ment volna, nek nemhogy valami jószaga vagy házi eszköze lett volna a házában, sőt még a minden- napi kenyere sem volt. Egy- szer éjszakának idején egy- ezt, azt felelé: Ha a felesé- gemet verem, tehát nem kell sokáig a fejemet törni, s gon- zik, hogyha valamit találna. Ezt a kocsis észrevevén, mon- da: Csak jól kikaresd! Majd meglátom, hogy mit találsz ott a setében, ahol én vilá- gossal is semmit sem találok.

Midőn egy nyulas gatyájú tiszt Leonida generalisnak jelent, hogy már igen közel vagy az ellenség, a gene- rális csak felvállról így fele- lé neki: Ha az ellenség közel van mihozzánk, hiszem, mi is közel vagyunk öhozzájok.

Egy ausztriai úr beszallott Niburgban egy vendégfoga- dóbába és vizet kért a korcsma- ros leánykájától, hogy a bort megkeverje, mert masképp erős. Uram — azt mondja a leány —, nem szükség ke- verni, mert az atyám tegnap töltött két sajtárral a hordo- ba.

Egy brandenburgiai herceg kérdezte volt egy paptól, hogy kik a legboldogabb em- berek? Ez azt felelé, hogy a szegények, mert ők bírják a mennyeknek országát. Mon- dá visoktag a herceg: Te- hát sokakat segítettél én a mennyországba, mert sok szegényeket csináltam.

Egyszer egy magyar és egy német perbe estek. Annyira, hogy a magyar a németet hofon ütötte. A német min- den visszautés nélkül erre elhallgatott. Midőn kérdék tőle a többi felelyája, hogy miért nem üti vissza: Nem bizony én — feleli ő — mert csak ketten vagyunk, és a sor hamar visszakérülne reám.

Egy kerékjártó és egy polgár veszedelmesen perle- kedtenek együtt, s egyik sem akart a másiknak enged- ni, azért bírora keltek. A ke- rékjártó, hogy a pert meg- nyarje, egy kocsiat ajándéko- zott a bírónak. Ezt megtud- ván a polgár, ismét egy pár lovat ajándékozott neki. Az- után nemsokára a törvény- nek vége lett, és a polgár nyert. Ezt látvány a keré- kjártó, mondá nagy keserve- sen: Oh, kocsi, kocsi! nem jól még te! Erre felele a bíró: Barátom! a kocsi nem mehet masképp, hanem hova a lo- vak húzzák.

Egy bizonyos pap egyszer paripahátan ment egy mező- városba. Midőn a városbíró meglátta, tehát csúfságul mondá neki: Krisztus Urunk nem járt ám kevély papripán, hanem számárháton. Erre fe- lele a pap: En örömost ven- nek magamnak egy szama- rat, hogy azon járhatnék, de igen nehéz találni azóla, hogy a tanácsba beveszik oket.

Egy vén banya mindennap a templomba járt, és igen buzogn imádkozott, hogy az Isten éltessen a bírójokat. Ezt meghallván a bíró, magához hivatja ebédre. Midőn már az asztalhoz leülnek, elkezd a banya: Edes bíró uram, ugyan miképpen szolgáltam meg ezt a nagy jóakaratot? Most is mindennap eleget szolgál, szegény anyók, fe- lele a bíró, amint hallom. Mindazonáltal akarnám meg- tudni, mi jót tettem neked, hogy érettem mindennap imádkozol? Uram, felele a banya, ez az oka: En esmé- tem a te öregatyádat mint bírót, aki nem igen sokat ért. Esmértem edesatyádat is, aki sokkal gonoszabb volt. Esmérlek tégedet is, uram, aki legrosszabb, gazabb és legistentelenebb ember vagy a világon. Azért könyörgök hosszú életedért, mert félek, hogy talán még sokkal ros- zabb lenne az utánad való.

(1782)

**Akikről utcaí
neveztek el
Debrecenben**

Nógrádi Mátyás

Nógrádi Mátyás (? 1617—Debrecen, 1681) református püspök, egyházi író, a puritanizmus jeles képviselője hazai tanulmányait Léván, Nagybanján, Debrecenben, Olaszliszkán, Pozsonyban és Sárospatakon végezte. A puritán eszmékkel Debrecenben (1633) Medgyesi Pál ismer-tette meg. 1639-ben Sárospatakra távozván, ott Tolnai Dali János tanítványa lett, aki a magyar puritán mozga-lom vezére volt. 1643-ban rektorságot vállalt Tállyán, ahonnan útja 1644-ben a leideni egyetemre vezetett, de megfordult Angliában is, 1647-ben pedig az utrechti egyetemet látogatta. Ugyan-ebben az évben már Sárospatakon találjuk tanári állás-ban.

1649-ben a debreceniek meghívták prédikátoruknak, darab ideig tanított a Kollé-giumban is. Komáromi Csipkés Györggyel, Martonfalvi Tóth Györggyel együtt dolgozta a magyarországi puri-tanizmus központjává tette Debrecent. 1661-ben a debre-ceni egyházmegye esperese lett, a török által elhurcolt prédikátorok helyét kollégiumi diákokkal töltötte be: „Elhoztam az Ifjakat, hogy Népe Épülne általuk Istenek” (Földes, Sáp, Konyár, Bajom). 1665-ben már a ti-zsántúli ref. egyházkerület püspöke. Átélt a „Szejdi-járás”-t, s amint írja: „Tölem is elvette Erzséyemnek pénzét, Melly miatt szenvedtem kenyérnek éhségét.” Hozzá-fogott a sárréti falvak, egy-házközségek menekültjeinek visszatartásához, de a vá-rai basa elfogatta, hogy nem létező tartozását behajtsa rajta.

Puritán meggyőződésének talajából fakadt Nógrádnak az a törekvése, hogy a koráb-ban elharapozott boszorkány-üldözést megszüntesse. Debrecenben 1575-től 1735-ig 72 boszorkánypörrel tudunk. 15 esetben elégették a „boszor-kányokat”, többet lefejezték, száműzték stb. „A boszor-kányság valóságát és ördögi voltát Nógrádi nem tagad-hatta, mint ahogy európai kortársai sem tagadták, de tudatában volt annak, hogy a boszorkánypörök indító-okai többnyire okatlan félel-mek és rosszhiszemű rágalmak”, írja Makkai László, feltárva a debreceni boszor-kányüldözés és puritán moz-galom esetleges kapcsolatát, s ő bukkant rá Nógrádi Lelki próbák (1651) c. könyvében „az egyetlen eddig ismert olyan értekezésre, mely a boszorkányság ismérveit és fel-ismerési lehetőségeit tárgyalja, „intve a magistratust a vá-dak alapos mérlegelésére, s megelégedve a rágalmazá-sokat. Nógrádnak és a puri-tanizmus debreceni képviselőinek tulajdonítható, hogy „1650-et követő 3 évtized fo-lyamán nem mondták ki ha-lálos ítéletet boszorkányokra Debrecenben”. Különben Nógrádi a Lelki próbák c. művét Kerekes Mihály özve-gyének, Bagoly Katának ajánlotta, amiért fedezte a kiadást költségeit. Másik művével (Idvesség kapuja, az 51. szoltár magyarzata, Kolo-zsvár, 1672) Apafi fejedelm-t tisztelte meg a Kollé-giumnak nyújtott birtokado-mányáért. Számos magyar, s latin nyelvű munkáján kívül üdvözlő- és gyászversei maradtak ránk. Ismertek Pápai Périz Imréhez (ref. esperes, 1619—1669) 1674-ben, Komá-romi Csipkés Györgyhöz (1628—1678) 1659-ben, Czeg-jédi Istvánhoz (1619—1671) 1675-ben írt üdvözlő versei, s egy gyászverse (1681) Már-tonfalvi György (1635—1681, professzor) halálára. A Vára-di Biblia Debrecenbe hozat-tott példányait maga osztotta szét a városházán az espere-sek között. Az ő halálát sirató versek Parentatio lugubris címen jelentek meg. A Sza-badságtelepen neveztek el róla utcát.

Dr. Nyakas László

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA:

A napozásról

A hosszú téli hónapok alatt is vágyakozva gondolunk az első napsütésre. Aki szereti a napfényt és módja nyílik rá, órákra kiteszi magát a nap sugarainak. Egyes foglalkozások művelői, például földművesek, úteplítők, tengerészek és más szabad ég alatt dolgozók akarva-akaratlanul hosszú órákat töltenek a napsütésben. Rémitő látvány viszont, mikor fehér bőrű kisgyerekeket, csecsemőket hagynak hosszú időre a napon fedetlen bőrrel, és nem számolnak a sú-lyos következményekkel.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

VÉR

Július 30-án a Magyar Posta két forint névértékű bélyegletet bocsát ki a Buda-pestben tartandó haematológiai és vértranszfúziós világ-kongresszus tiszteletére. A görög eredetű „haematológ-ia” szó a vér tulajdonsá-gaival, összetételével és be-tegségével foglalkozó orvosi tudományág, a bélyegképen erre utal a vörös vértest-tecskékből kialakított vércsepp. Az új címetet Varga Pál grafikusművész tervezte és a Pénzjegynyomda készíti ofszetnyomással. A bélyeg-képen oldalt helyezkedik el a Vöröskereszt jele, mert ez az intézmény szervezi a véradást és gondoskodik arról, hogy szükség esetén az élet-mentő vérhez mindenki hozzájuthasson. Az új bé-lyeg példányszáma: 2 549 300 fogazott és 8900 vágott.

400 MILLIÓ

Gazdasági problémákkal küszködő világunkban váratlanul eredményesen zajlott le Svájcban bélyegárverés. A ritkaságok széles változatát felvonultató tételeket majd 9 millió frankért kiáltották ki. Az árverés öt napig tartott. A bevétel meghaladta a 20 millió frankot, forintban számítva tehát mintegy 400 milliót fizettek ki a vásárlók. Az aukció során 8765 bélyeg, illetve gyűjteményt kínáltak, valamennyit elad-ták, egy-egy tételért átlag tizen versengtek.

OLCSÓBB

A nemzetközi katalógusok állandóan bővülnek, időn-ként kötetekre oszlanak. Évenkénti beszerzésük je-lentős teher, ezért jobbára csak a köri könyvtárak ren-delkeznek a hazánkban használatos valamennyi fajtával. A részre osztott katalógu-sokból a gyűjtők csak az ér-deklődési területüket ismer-tők köteteket vásárolják meg. Rövidesen beérkeznek az 1983. évi kiadványok. Technikai okból a Svájcban megjelenő Zumstein kataló-gusnak csak az első kötetét adják ki. A második kötet-ben taglalt bélyegek árval-tozásait, illetve az újdonsá-gokat az 1982. évi kiadáshoz kapcsolódó pótfüzetben tes-zik közzé. A kiegészítő füzet természetesen olcsóbb a ko-rábbi katalógusnál, így a szocialista országok bélyegei-nek gyűjtői kevesebb pénzért jutnak naprakész katalógus birtokába.

ÚJDONSÁGOK

A 16. és 17. századi meste-rek metszeteiből ad váloga-tást ötvértékű sorozaton a cseh-szlovák posta. A bélyeg-képek közös témája a zene, eh-hez kapcsolódnak az alkotá-sok, például a 2 koronás cím-leten a vándorló muzsikuso-kat ábrázoló Rembrandt-műben gyönyörködhetünk. Számos új sorozat az állat-világból meríti témáját. Finnország háromértékű jó-tékonyági (Vöröskereszt) kiadványát prémes kisállatok képei díszítik. Védelemre szor-ulnak szörmejük miatt, vagy a természetes környezet pusztulása sodorja veszélybe a nyercet (necret), a repülő mókust és a kerti pelét. Brazíliában már a farka-sok és az őzek bizonyos faj-

rel, és nem számolnak a sú-lyos következményekkel. Szeretjük a napot — és ez érthető. Ma már csaknem mindenki tudja, hogy a csontozat ép fejlődéséhez, a fiatalkori pattanásos állapot javításához milyen nagy szükség van a napfényre. Szeretjük az egészséges bar-na bőrt, akár fiatalokról, akár öszülő idősebb embe-rekről van szó. A napfény-sugárzás össze-tettől: a gyulladást keltő, a barnító sugarak és a látható

táira is vigyáznak — amint ezt három bélyeg hírül adja. Írország faunájának érde-kességeit négy bélyeg tárja elénk. Horgászok öröme ott még sok a lazac, a gar-néla és heringcápa, sőt az inyenek — a bélyegke ta-núsága szerint — még osztri-gát is gyűjthetnek. Magyaroknak házi szárnya-soknak prédikált Asszisi Szent Ferenc. Ezt a legendát kelti életre az NSZK 60 pf névértékű bélyege. Lehet, hogy az emberek 800 évvel ezelőtt sem hajlottak a jó szóra?

HÁZUNK TÁJA — KISKERT

Hasznos vagy veszélyes mérgek?

Egy igen érdekes könyv lá-tott napvilágot Alwin Seifert, a müncheni Műszaki Egye-tem Kertészeti és Kertépítési Tanszéke professzorának tol-lábol, Komjáti István élve-zetes fordításában, a Mező-gazdasági Kiadó gondozásá-ban: *Kertészkedés „mérgek” nélkül.* Már maga a cím is elgon-dolkoztat, mert vitára kész-tet szakembert s kertbarátot egyaránt. A „dinamikus bio-lógia”, azaz a biológiai nö-vényvédelem alkalmazása valóban egyik fontos lehet-ség — a fizikai és kémiai növényvédelem mellett — a közvetlen (direkt) védekezési módoknak. S ha ezeket ki-elégítjük a közvetett (indí-rekt) védekezési módokkal: karantén intézkedések, ro-zisztenciára nemesítés, agro-technikai növényvédelem, mechanikai módszerek, akkor jutunk el az integrális, vagyis az okszerű növényvédelemhez! Az integrális nö-vényvédelem ilyen formában tágabb értelmezésű, komplex növényvédelem, amely kom-plex módon fölöléli a direkt (így tehát a biológiai növény-védelmet is) és az indirekt védekezési módokat egyaránt, tehát az ésszerűen továbbfej-lesztett kémiai növényvédel-met is.

Bármennyire fájdalmas, tudomásul kell vennünk, hogy az élelmiszer-termelés-

fény. A nap gyulladást keltő, égető sugarai ellen véde-keznünk kell, ezek ugyanis a bőrön azonnali vagy késői bántalmakat idézhetnek elő. Közvetlen károsító hatás a napégés. A bőr vörös lesz, fájdalmassá válik és hólyag-képződéssel lehámlik. Az így leégett bőrön mint örök áruló jelek, megjelennek az óriási szeplők. Az első ízben déli tengerekre utazó tapasztalatlan nyaralók gyakran ezzel a kellemetlen, esztéti-kaileg zavaró elváltozással térnek haza. Látnunk már olyan betegeket is, akik biz-va már elért barnaságuk-ban, meztelen napozás lehe-tőséghez jutva, az addig für-dőruhával fedett testrészei-ken súlyos napégést szen-vedtek. Az ismétlődő, tartós naphatásnak kitett bőr évek múlva száraz, ráncos, értágu-latokkal, hámképzési zava-rokból eredő foltokkal tarki-tott lesz. Az ilyen ártalmat szenvedett bőrön gyakrabban fejlődnek ki bőrdaganatok is.

Mivel védekezhetünk a naphatás és káros követke-zményei ellen? Elsősorban az ésszerű, fokozatos és a bőrtípusnak megfelelő napfény-adagolással. A bőr nem tel-jesen védtelen a napfény ká-rosozó hatásával szemben, mert a sugarak egy része a bőr felszínéről visszaverődik. Maga a barnulás, vagyis a pigmentképződés is tulaj-donképpen a fény elleni vé-dekezés egyik jele. A véde-kezést azonban különböző kémiai anyagokkal fokozhat-juk. Ezek a bőrön egyenlet-esen szétkenve kiszűrik a gyulladást keltő sugarakat vagy elnyelik, és csak a barnító sugarakat engedik át. Ezt szolgálják a napolajak és a fényvédő krémek. Fény-védő hatású a gyógyszerár-nyalomban kapható paraffin olaj, de bármelyik sötét arcpuder is.

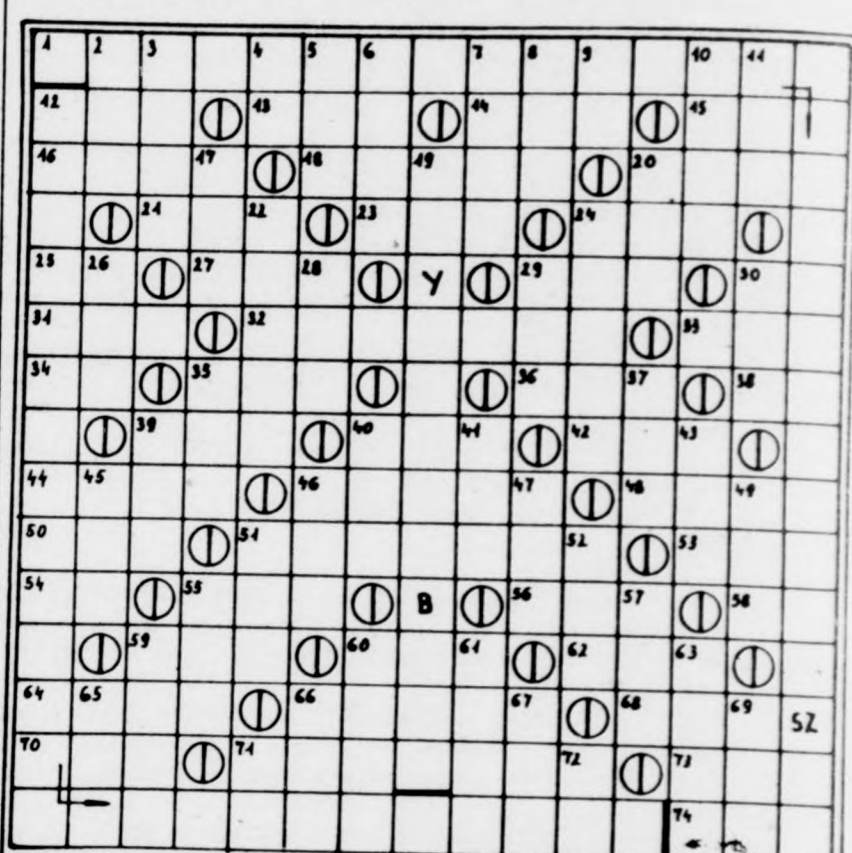
Nemcsak a bőrt, hanem a szemet is védeni kell az erős naphatástól. A szemhéjak bőre különösen érzékeny a gyulladást keltő sugarakra. A víz felszínéről visszaverődő napfény súlyos, fájdal-mas kötőhártya- és szaruhár-tya-gyulladást okozhat.

A védekezés napszemüveg használatával egyszerűen megoldható.

KERESZTREJTVÉNY

ÜDÜLŐKNEK

Rejtvényfejtésre alkalmas „változókéony” idő már évek-kel ezelőtt is kijutott az üdülőknek. Ezt igazolja Tóth Ár-pád 1913-ban írott (függőleges 19.) című versének három sora is (vízszintes 1. és függőleges 12.)

Vízszintes: 1. (Beküldendő.) (Zárt betűk: A, D, O, S, L, S, P, O.) 12. Nagy edény. 13. Három oroszul. 14. Kereske-delmi cikk. 15. Esztendeje. 16. Női név. 18. Az egyik legel-terjedtebb ásvány. 20. Izmos. 21. Angyalrang. 23. Becézett. 24. Gyümölcs. 25. Asszonynevképző. 27. Rejt. 29. Evőeszköz. 30. Feltételes kötőszó. 31. Járom. 32. Spanyolfal. 33. Nagy fájdalom. 34. HI. 35. Ideszállít. 36. Hónapnév. 37. Épületem. 38. Orosz helyeslés. 39. Elektromos töltésű atom. 40. Épületem. 42. Veszprém folyója. 44. Ez a kakas a fran-ciák nemzeti jelképe. 46. Előbbre jut. 48. Jelzőhangszer. 50. Az Operaház építője. 51. Alhaja van. 53. Szóösszetétel-ek elején: talajjal kapcsolatos. 54. SC. 55. Edény. 56. Nemzet. 58. Magyar Néphadsereg. 59. Kárt okoz. 60. Víznyerő hely. 62. Német névelő. 64. Becézett Teréz. 66. Gyönyörrel teli. 68. Természetes hosszsmérték. 70. Numero röv. 71. Kiagyalt. 73. Struccféle futómadar. 74. Római ótszáznegyvenkilences.

Függőleges: 2. Zsilip fele. 3. Kortyolta. 4. Azt a szem-lyét. 5. Heves megyei község. 6. Istenség a hindu vallás-ban. 7. Becézett női név. 8. Fémét tartalmazó közet. 9. Szovjet autók betűjele. 10. Nulla. 11. Talpalék. 12. (Beküldendő.) 17. Osztrák, román, NSZK-beli autók betűjele. 19. (Beküldendő.) 20. Fagyalt, fagy németül. 22. Értékpa-pírhoz csatolt szelvény. 24. Férfinév. 26. Mennyei. 28. Gyom. 29. Fűrdőedény. 30. Műszaki építmény. 35. Melyik helyen? 37. Vallalat. 39. Illetve röv. 40. Hajórész. 41. Házikó. 43. Hatalmas testű kutya. 45. Áruházforma. 46. Viza állat. 47. Európai nép. 49. Tagadószó. 51. Jól hasadó ásvány. 52. Mint a 12. számú sor. 55. Vissza: pusztít. 57. Ital argonyelven. 59. Férfinév. 60. ÖÖ. 61. Színültig. 63. Szár-mazik. 65. Energia. 66. Mely személyek? 67. Nyakraváló. 69. Vonatkozó névmás. 71. Kilométer. 72. Alulra.

Beküldendő: a függőleges 19., a vízszintes 1. és a függő-leges 12. számú sorok megfejtése. **Beküldési határidő:** augusztus 3.

G. Gy.

dazol 50 WP) is fellépett, Posoni kert című művében úgy kevesebb szereménység-gel, csak egyetlen, de kom-plex hatású szerrel, a 0,25 szá-zalékos Ortho-Phaltannal vé-dekezzünk.

A gyümölcsfa-takacsatkák fejlődésük nyugalmi szaka-szaiban még a speciális atka-öltő szerekre sem érzékenyek, de a tárvakelés idő-pontjában igen sérülékenyek. Ezért a rajzasi csücs idő-pontjának meghatározására Müller-féle megfigyelőlapo-kat használunk. A begyű-jtött 10 cm-es fertőzött ágda-rabokat 15 x 6 cm méretű farostlemez közepére — fű-gőleges helyzetben — felra-gasztjuk. A lapot az ágrész körül vékony vazelingyűrűvel körülkenjük, hogy a kikelő lárvák abba beleragadjanak. A megfigyelőlapokból egy-egy helyen 6—10 db szüske-ges a gyümölcsösben, 3—5 fára kiakasztva. Amikor az első lárvákat megtaláljuk, felkészülünk a védekezésre. A lárvák ellen a permetezés: 0,2 százalékos Pol-Akaritox-szal, 0,2 százalékos Rospin-nal vagy 0,3 százalékos Mi-tac EC-vel akkor hatásos, ha 70—80 százalékos már kikkelt.

Megbízható felmérések sze-rint a kultúrnövényeket ká-rosoító élő szervezetek 35 szá-zalékkal csökkentik a mező-gazdasági terméshozamokat. Ebből 14 százalék állati kár-tevéők, elsősorban rovarok, 12 százalék mikroorganizmusok, nagyobbára gombák, és 9 százalék a gyomnövények ká-rosozó tevékenységének követ-kezménye. A növényvédelem feladata ezt a 35 százalékot, a föld mezőgazdasági termé-sének több mint egyharma-dát (az ehezük és alultáplál-tak részére) a pusztulástól megmenteni!

Lippai János már 1664-ben

Milyen virágosk virággal palatnyit tisztában megfosztó bert, a hetőségt legyen fentartó verkerit. Három zöld páz nyári kellemes uzsonná val is fe üldögléni, játszi. A bút és nem ható. K barnára kerti sz Drágábt font bú is. A m tében arra, h

A ke

Divat szükség ves, vic néha na elfér kendő, szülhet horgolv köve, dolgozz szélesre hosszú behajtott összeva sodrott zsebecsk varrjuk tot-bojt 3,5-es k munkát lustakol

Horgo fonálból láncszer száöltür ként 20 lunk. A szemme

Uzsonna a szabadban

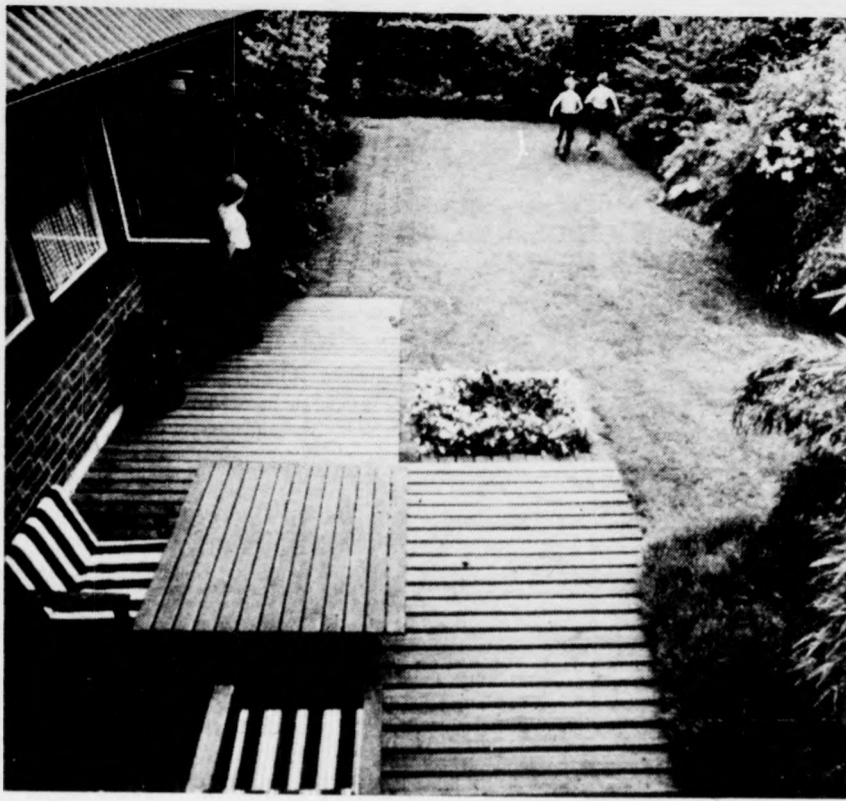
Milyen szépek a ház körüli virágoskertek! De vajon aki virággal ültet be minden talpalatnyi helyet a ház körül, tisztában van-e azzal, hogy megfosztja valamitől az embert, a családot? Attól a lehetőségtől, hogy a szabadban legyen hely számára. Hogy fenntartsa és biztosítsa közös vérkeringését a természettel.

Háromszor három méter zöld pázsit egy fa körül a nyári időszakban nemcsak kellemes beszélgető- vagy uzsonnázóhely, de egy szobával is felér! Lehet itt olvasni, üldögélni, varrni, beszélgetni, játszani, enni.

A bútorozása ennek a „természet-szobának” könnyen és nem is túl drágán megoldható. Kaphatók fehérre vagy barnára festett összecuskható kerti székek, asztallal együtt. Drágább ugyan a vesszőből font bútor, de hangulatosabb is. A műanyag ülőbútor esetében mindig ügyelni kell arra, hogy párnát használ-

junk a széken, mert különösen melegben hozzáragad a benne ülő. A párnák legyenek csíkos, kockás vagy virágos vászonból. Ha állandóan terítőt használunk az asztalon, az legyen ugyanolyan anyagból. Itt, a természeti környezetben, tobzódhatunk a színekben: a zöld fű, a fehér vagy barna bútor szép, egyszerű háttér minden tarkasághoz.

Étkezésnél egyszerű táányérokot, csészéket használjunk: kék zománctányér és pöttös bögre éppoly tetszetős, mint a hófehér fajansz. Ha gyerekek gyűlnek össze uzsonnára, a papírtányér is nagyon jó, ami használat után eldobható. A színes papírszalvéta is üde színfolt. A gyümölcsöt fonott kosárban tehetjük az asztalra; jól díszíti néhány egészséges, zöld levél. A kerti asztal díszre lehet a himzett terítő; de teríthetünk egyszerű szalvétaalattal, szettel is. A sima kis fadesszák

Egyszerű asztal, vászonhuzatú székek

helyettesíthetnek abroszt és tányért egyaránt, persze ezt csak hideg étel terítékeként adjuk.

Szép díszre az asztalnak a kertből vágott virág. A váza legyen mindig dísztelen. Sok szép formájú üvegdéztlet is kapható. Gyümölcsöző, kompóhoz, fagyalathoz üveggel terítsünk. A saláta is üvegtálban mutat a legszebben.

Úgyesek a vesszőből fonott lábas tálcák is, magas fogóujkkal könnyű kivinni, arányos tenni, lábai pedig tála-lóasztalként használhatók. A lábas tálcák segítségével egyszerűen minden szükségeset az asztal mellé tudunk helyezni; a háziasszonynak nem kell mindenért felugrálania, és ott hagynia a vendégeket.

A szabadban felszolgált uzsonna kellemes időöltés. Ha nincs udvar, de van erkély, ugyanúgy használhatjuk a kissé szűkösebb teret is. A városokban az erkélyen elhelyezett virágládák, zöld cserpes növények pótolják a természetet. A természetet, amelyet érdemes még egy uzsonna erejéig is visszalopnunk az életünkbe.

T. A.

A stílusok keveredése

A nyári divatújdonosságok jellegzetessége, hogy többféle stílust foglalnak magukba: klasszikus, romantikus, sportos, valamint népviseleti jellegűt. Néhány olyan összeállítás rajzoltunk le, amelyek a tavalyi ruhátról is összeállítottak néhány szellemes, de olcsó ötlettel. A kiegészítések elkészítésére az ügyes kezűek otthon is vállalkozhatnak.

1. modell: ruhája nagymintás vászonból van, kettős fodorrall, amely azonban majdnem szabaddon hagyja a térdet. Frappáns hozzá a ballonnól vagy vászonból készült rövidujjú „safari” kabátka.

2. modell: bermudanadrág, vagy bricseszadrág a fiatalok részére, nagyon csinos és kedves öltözködési forma. Rajzunkon látható nagyzsebes felhajtós bermudanadrághoz bármilyen anyagú blúzt viselhetünk, a rajzon láthatónak madeira gallérja és himzése van. A gallér lehetőleg is elkészíthető, ha szalagpantba van foglalva.

3. modell: a pettyes és csíkos minta igen divatos, ebből készült a derekban fodros, romantikus blúz. Elegáns kosztümhöz éppen úgy illik, mint — ahogy a rajzunkon is — sorához.

4. modell: még mindig divatos „a selyem bugyogó”, amely törökös hatású — a himzett kis mellénnyel és a nagy puffos ujjakkal készült blúzzal. Elűtő színű készült a széles selyem öv, amely jól karcsúsít, és különösen a fiataloknak ajánlható.

5. modell: kicsit meghökkenítő, de érdekes a kockás szövet szoknyához készült mintás, bordűrös blúz, amely saját anyagból való övpantba van foglalva. A blúz és a szoknya természetesen külön-külön más-más darabokkal kiegészíthető az egész szezonban hordható.

Nádor Vera

Finomságok — sárgadinnyéből

A sárgadinnye élvezeti értéke mellett táplálkozási értékkel is rendelkezik.

A zöld húsú dinnyék cukortartalma valamivel nagyobb, mint a sárga húsú dinnyéé, de az utóbbiak jelentős mennyiségű karotint és C-vitamint is tartalmaznak. A természetes dinnyefajták két csoportba oszthatók: a kantalupe-dinnyék (gerezdesek, általában élénk narancs színűek, fűszeres ízűek, kemény húsúak); a turkesztáni sima vagy recés héjú dinnyék (nem gerezdesek, zöld színűek, kásás húsúak, édesek, de kevésbé fűszeres ízű gyümölcsök).

A zöld húsú dinnye 48 kalóriát, a sárga húsú dinnye 42 kalóriát tartalmaz 100 grammonként; kémiai összetételük: fehérje, szénhidrát, víz, rost, B₁- és B₂-vitamin, nikotinsav, C-vitamin, kalcium, vas, foszfor.

Néhány recept a sárgadinnye változatos elkészítésére:

Sárgadinnye eperrel

A sárgadinnyét kettévágjuk, héját lehámozzuk, magját eldobjuk. A dinnyehúst kisebb szeletekre vágjuk, és keverőtálba tesszük. Hozzáadjuk a lecsurgatott epret, meglocsoljuk vaníliakörrel, óvatosan összekeverjük. A gyümölcsöt üvegtálcákba osztjuk, hűtőszekrénybe helyezzük. Tálalás előtt tejszínnel díszítjük.

Vegyes gyümölcssaláta

Almát, körtét, ősz- és sárgabarackot, sárgadinnyét szeletekre vágunk, izlés szerint lecukrozunk, citrom levéllel meglocsoljuk, összekeverjük, a gyümölcsök levéllel leöntjük. Tálalásig hűtőszekrénybe helyezzük. Mielőtt asztalra adjuk, meglocsoljuk egy deci narancs- vagy vaníliakörrel, és dióval díszítjük.

Gyümölcsalattal töltött sárgadinnye

Vegyes gyümölcsökből salátát készítünk. Egy nagy sárgadinnyét alaposan megmosunk, tetejéről egy nagyobb darabot levágunk. A nyíláson keresztül eltávolítjuk a magvakat, húsát kikaparjuk, és azt is a gyümölcsalattához adjuk. Izlés szerint megcukrozunk, kevés likörrel meglocsoljuk, összekeverjük, és a salátát a sárgadinnye üregébe töltjük, a tetejét visszahelyezzük és hűtőszekrénybe tesszük. Tálalásnál a salátát a dinnyéből adagoljuk.

Citromos sárgadinnye-saláta

A dinnye húsát kockákra vágjuk, izlés szerint sózzuk, citromlével meglocsoljuk, óvatosan összekeverjük, tálalásig hidegre tesszük. Díszíthetjük meggyzsemekkel vagy citromkarikákkal.

Sárgadinnye sonkával

A konyhakész sárgadinnyét kisujjnyi hasábokra vágjuk, izlés szerint megborsozzuk. Minden hasábot beleöntjük egész vékonyra vágott, sovány sonkszeletekbe és üvegtálcákra helyezzük. Salátalevéllel díszítjük.

F. K.

A kertben uzonnázhat a család

Plusz egy zseb

Divat?... vagy csupán szükséges kiegészítő?! Kedves, vidám, bolondos ötlet, és néha nagyon szükséges, mert elfér benne a kulcs, a zsebkendő, néhány forint stb. Készíthet rövidpálcásorokká horgolva vagy lustakötéssel kötve. Ami azonos: szorosan dolgozzunk a munkát 8 cm szélesre kezdjük, és 20 cm hosszú lapot készítünk. Felbehajtjuk az oldalszéleket összevarrjuk, 60 cm hosszú sodrott zsinórt készítünk, ezt a zsebecske oldalvarráshoz varrjuk, a végződésekre rojtolt-bojtot készítünk.

Kötött: Apolló fonalból, 3,5-es kötőfüvel dolgozunk. A munkát 15 szemre kezdjük lustakötéssel 42 sort kötünk.

Horgolt: kétszálás Róma fonalból 3-as horgolófüvel 21 láncszemet horgolunk, visszazsoltunk a 2. szemre, soronként 20 rövidpálcát horgolunk. A sorvégeken 1 láncszemmel fordulunk.

P. V.

Elt egyszer egy tréfás kedvű parasztocka a feleségével. Kiment az országra, a kellős közepére állított egy fazekat, és főzni kezdte a kását. Körbe-körbe járt a cserépedény körül, egy pálcával hadonászott fölötté, s közben varázsigeiket motyogott:

— Fortyogj, fortyogj, fazekam, benned finom kása van!

Odament hozzá tizenkét mesterember.

— Mit főzöl?

— Én bizony kását!

— Megvendéghelhetnél minket is!

— Nem bánom, üljetek le!

Leültette őket, nekilátott a kásafőzésnek, végül úgy megetette mind a tizenkét vendéget, hogy azok alig tudtak fölállni a fazék mellől. A kásából azonban még így is maradt.

Híres lett ezzel bolondos Fecsegi, egészen I. Péterig eljutott a híre. Hívtatta őt a cár az udvarba: amikor szomorkodott, a bolond fölvidította; amikor vidám volt, elgondolkodtat-ta. Így kérlelte egyszer I. Pétert:

— Fogadj föl parancsnokodnak! Ha máshová nem, hát a legyekhez!

I. Péter ráhagyta:

— Légy a legyek parancsnoka!

Bál volt egyszer az udvarban, összegyűltek mind a generálisok, hercegek. Megjelent a cár is.

A bolond rettentően mérges volt az egyik generálisra, valami miatt nagyon megharagudott rá. Csinált magának egy jókora dorongot; járkált föl s alá a palotában, nézelődött. Ad-

dig-addig, míg megtalálta a generális. Jól kupán csapta a doronggal. Az ütéstől a generális lefordult a székéről, a többiek meg kiabálni kezdtek a bolonddal:

— Mit tettél? Elment az eszed?

A bolond így felelt:

— Ó, ördögök öreganyja! Az se tudná elviselni ezt az ábrázatot!

Fecsegi, a bolond

(Orosz népmese)

A cár jót mulatott, de azért megparancsolta, hogy vesszőzzék meg Fecsegit, aztán adjanak neki egy szép mosómedve bundát. A bolond hamarosan megkapta a vesszőcsapásokat, s elhozta a cártól a bundát. Hát ahogy ment vele az úton, egyszer csak szembe találkozott a generálissal. Annak igen megtetszett a bunda.

— Te bolond! — azt mondja. — Add el nekem a bundát!

— Jól van, eladom, de azzal fizess érte, amivel én fizettem!

— Nekem édesmindegy. Akármit megadok érte.

— Ezt add írásba!

Volt a bolondnak egy nádpálcája. A generális odaadta neki az írást, a bolond meg levette a bundát, és így szólt:

— Amennyiért én vettem, annyiért el is adom!

Egy szál ingben neki-gyürkőzött, és a nádpálcá-

val alaposan végigvesszőzte a generális. Az meg csak üvöltött torkaszakadtából.

— Várj csak, még két sorozat hátravan!

A generális még föl sem ocsúdott, ő máris újból eltáncgált. És így történt harmadszor is.

A cár méregbe gurult a dolog hallatán, mert hát a generális egyből ment hozzá panasza. Elkergette a bolondot:

— Többé meg ne lássalak a földemen!

Erre a bolond befogott egy lovat a szekérébe, s egyenesen Svédország felé vette útját. Megérkezett a svéd királyhoz, s ezzel a kéréssel fordult hozzá:

— Adj egy szekér földet!

— Vigyé! csak, amennyit akarsz! — felelt a király.

Megcsinálták az adásvételi szerződést, a földet földhányták a szekérré, s Fecsegi máris indult haza. Hazafelé elhaladt a cári palota mellett. Meglátja őt a cár.

— Mit keresel itt, te csirkefogó? Nem megmondtam, hogy meg ne lássalak többé a földemen?!

A bolond így válaszolt:

— Tévedsz, uram! Ez az én saját földem, nem a tied. Svédországban vettem. Ha nem hiszed, magad is meggyőződhetts róla, itt az adásvételi szerződés.

Benyúlt a zsebébe, odaadta a papírt I. Péternek.

Az elolvasta az iratot, majd ezt mondta:

— Rendben van, gazficoké, hazatérhetsz, de többet ne kerülj a szemem elé!

A bolond meg hazatért, s azóta is boldogan él, ha meg nem halt.

HÁZ

Eladó kétszobás, ker- tes ház a Kerektelepi fürdő mellett...

Négyzetméteres kertes ház részben eladó...

Házrészt szoba, kony- ha, spájz és nyári kony- ha eladó...

Új 3 szobás ház 400 négyzetm. közművel...

APRÓHIRDETÉSEK

Keleti-főcsatorna part- ján vikendház eladó...

Bocskai tér környékén kertes családi lakóházat vagy nagyerdő lakást vennék készpénzért...

Eladó kétszobás, etke- ző, 57 négyzetméteres OTP-lakás garázzsal...

LAKÁS

Eladó kétszobás, etke- ző, 57 négyzetméteres OTP-lakás garázzsal...

Három és fél szoba- hallos, távfűtéses, ösz- komfortos, orvosi rend- lése is alkalmas taná- csi lakást cserélek ker- tes lakásra...

Elcserelem 2 szoba- kétszobás, újkerthel, 1. eme- li és 1 + 2 fül szobás új tócsakertű V. eme- li szövetkezeti lakáso- kat két családnak alkalm- as, ikeríthető családi házra...

Elcserelem 2 szoba- kétszobás, újkerthel, 1. eme- li és 1 + 2 fül szobás új tócsakertű V. eme- li szövetkezeti lakáso- kat két családnak alkalm- as, ikeríthető családi házra...

Elcserelem debreceni belvárosi egyszoba- komfortos, gázfűtéses tanácsi lakóházat haj- dúsobozásról hasonlóra...

Elcserelem 2 szoba- kétszobás, újkerthel, 1. eme- li és 1 + 2 fül szobás új tócsakertű V. eme- li szövetkezeti lakáso- kat két családnak alkalm- as, ikeríthető családi házra...

Elcserelem 2 szoba- kétszobás, újkerthel, 1. eme- li és 1 + 2 fül szobás új tócsakertű V. eme- li szövetkezeti lakáso- kat két családnak alkalm- as, ikeríthető családi házra...

KULTÚRCIKK

Iván Szilárd - Csáky Maronyák - Kurucz D. - Chiovini-olajfestme- nyek eladók...

Új secan BLAUPUNKT képmagnó eladó...

INGATLAN

Eladó 300 négyzetm. telek a Tószér u. 24. szám alatt...

Debrecen környékén 200 négyzetm. üres tel- keket veszek...

Hajdúsobozás, Tom- pa u. 4. alatt 142 négy- szögletű telek kis házzal...

Hajdúsobozásról üdü- lötelek, fűrdőház közel- azonra eladó...

Eladó tanya 800 négy- szögletű beült gyümölcsös- sel...

JÁRMŐ

126-os Polski Fiat alig használt állapotban el- adó...

HÁZASSÁG

34 éves pedagógusnő megismerkedne komoly, korban hozzá illő férfi- val házasság céljából...

BÚTOR

Mindenféle szép bútor- velele és eladása...

SZEKRÉNYSOROK

Szekrény sorok, rekam- iék, egyéb bútorok ve- tele-eladása...

GÉP ÉS SZERSZÁM

Nagy teljesítményű 220 voltos hegesztőirafó el- adó...

Automata revolver- esztergák eladók...

Fűrészgép, Táipari, vasipari gépek vétele és eladása...

ÁLLAT

17-én elkoborított 1 számú, nyomoravetett- nek jutalmat adók...

EGYÉB

Menyasszonyruha-köl- csönzés fehériben, szín- ben...

Wartburg, Trabant és minden típusú motorke- rékpár főtengely gőrzés és hengerfűrészes...

Fűrészelést rövid ha- tárúrózó vállalkozó...

Nagyméretű garázs használatra kiadó...

4 db olajkályha, vil- lanybojler, villanyűtő, betegtolókosci eladó...

Tapétázást, falfestés- t, árengedménnyel készí- tek...

Parkettázást, csiszolás- t, lakkozást, szőnyegpadló- t, pvc-ragasztást, garanciá- val vállalok...

MINDEN ÉVBEN AZ IBUSSZ ŐSZTŐL TAVASZIG 1982-83

RENDKÍVÜLI ÜDÜLÉS A NAPOSPARTON. Utazás repülővel 15 nap teljes ellátás. Résztvételi díj: 4200-6600 Ft-ig.

megjelent az IBUSZ új programfüzete. ŐSZTŐL TAVASZIG 1982-1983

EXPRESSZ

10/100-as Diamant kőgépgép eladó. Hangulatlampa faül- ványos, kis asztali lámpa eladó...

Dolgozókat alkalmaznak

A Börzsönyi Mgtsz felvetelre keres festő szak- és betanított munkásokat. A DEÁSZ felvételre kezdő gyors- és gépirőt...

A Debreceni Közeledési Vállalat felvételre keres lakatos, fényező, elektromos szerelő, villanyszerelő szakmunkásokat...

A KELET-MAGYARORSZÁGI MÉH VÁLLALAT értesíti a lakosságot, hogy Postakert utcai hasznárutelepén augusztus 2-től kibővített árukészlettel várja vásárlóit.

Tájékoztatót vásárlóinkat, hogy a BITULAX értékesítését megkezdjük, mely alkalmas régi és új épületek tetőszigetelésére.

GYÁSZHÍREK

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ID. DÉVALD PÉTER 77 éves korában váratlanul hirtelenséggel elhunyt. DR. BISTEY BALÁZS életének 71. évében elhunyt. Fájó szívvel tudatjuk, hogy BORBÉLY MÁRIA volt piaci árus, 83 éves korában, rövid, súlyos betegség után elhunyt.

Pályázati felhívás! Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet 1982. október 1-től 1987. október 1-ig terjedő időre szerződéses üzemeltetésre átadja a következő üzleteket: kiskereskedelmi egységek, vendéglátó-ipari egységek.

A Hámori-tó

A százhetven éves Hámori-tó

Egyes források szerint a tó kisebb kiterjedésében már a középkorban megvolt, halastóként használták. Az már viszont tény, hogy a Hámori-tavat Fassole Henrik (Magyarországon Fazola néven ismert) építtette 1810 és 1812 között, vaskohójának, ércműködésének ipari és energiaellátására. A kristálytisza tavat és környezetét Petőfi 1847.

július 8-án kelt útleveleiben így írja le: "... az út felfelé tart, kanyargósan a Szinva partján, mely számos zuhatagot képez, fenn pedig a hegyen toba gyűl, melynek vize sötétzöld, minthogy tükre az őt környező bergek erdejének. Az ember azt gondolja, hogy legalábbis Helvéciában van, Helvécia valamegyik szebb vidékén..."

A vizesés is mesterséges

Sokan nem sejtik, hogy mesterségesen kialakított tóra csodálkoznak rá, mivel annyira beleillik a Bükk keleti részének erdős, karsztos világába, mintha azzal együtt született volna. A Garadna patak völgye mintegy félszáz négyzetkilométeres vízgyűjtő területe a hegység egyik legszebb része. Az 1927-1930 között épült Palotaszálló pedig — ma SZOT-üdülő — Lillafüred népszerű és kedvelt kirándulóhelye, turista-központ. A tavon színes csónakba ülhet a látogató, de horgászhat is, vagy vitorlásversenyben gyönyörködhet olykor, és megcsodálhatja a vizesést is...

A tó mesterséges, a vizesés mesterséges, hiszen a Szinva vízszegény időszakában szivattyú juttatja el a vizet a tóból a mesterségesen kialakított függőkert melletti betonvályúhoz. Mindezek azonban semmit sem vonnak le a táj eredeti szépségéből, mert beleillenek környezetükbe.

A földgát átszakadt

A tó, a tároló azonban elsődlegesen azért született meg, hogy energiát és vizet szolgáltatson. Az 1812-ben megépült földgát 1813-ban átszakadt. Ezután a gátat kőből építették újjá. A gát magasságát 1928-ban 1,5 méterrel megemelték — legnagyobb magassága jelenleg 12 méter —, a gátkorona szélessége 10 méter; ezen halad

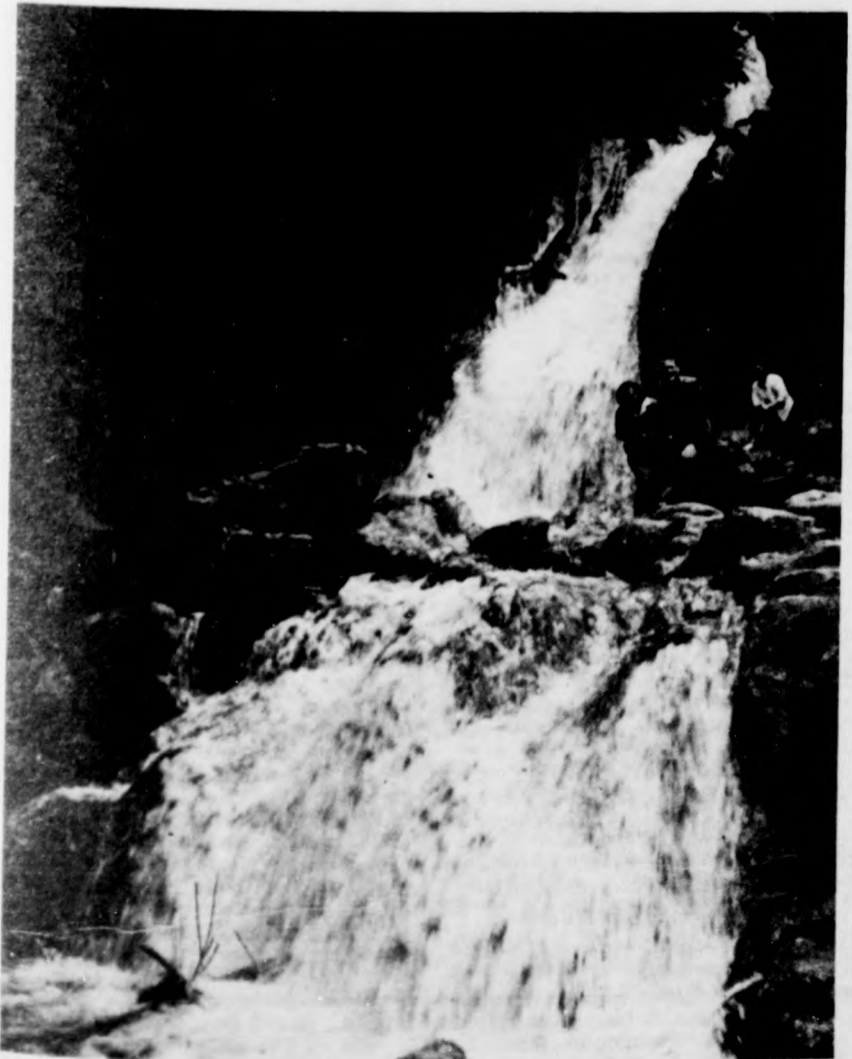
a Miskolc—Eger közötti fő közlekedési út. A krónikához tartozik, hogy 1931-ben a gát víz felőli oldala körülbelül 30-35 méter hosszúságban, 5-6 méter mélységben az útszélesség közepéig kagylósan leszakadt. A tavat teljes kiürítése után — betonba ágyazott termésköböl újraépítették.

A papírgyár hűtővize

Ma a tároló elsődlegesen hűtővizet biztosít a kripton- és a papírgyár részére, óránként 200 köbméter mennyiségben. Emellett feladata, hogy az üzemeltetőnek, a Lenin Kohászati Művek Sajó-parti vízkivételi művének üzemzavara esetén megoldja az alapvíz-szolgáltatási gondjait. Emellett fontos szerepe van a záporvizek nagy felületen való felfogása szempontjából is. Mint a kohászati elsődleges vízbázisa — a hatvanas évek közepén, amikor megépült, a Sajó-parti vízkivételi mű, és bővíteték a Szinva-parti vízműtelepet is —, a Hámori-tó elvesztette eddigi jelentőségét. Nem vesztette el azonban tájformáló esztétikai funkcióját, és embert edző, egészségvédő, gyógyító szolgáltatát.

Oravec János

A lillafüredi nagy vizesés (MTI-fotó — KS)

SPORT

Túrajelentés

A vonal végén: Kovács Ferenc

— Halló, Ancey? Hotel Novel? Kovács Ferencel szeretnék beszélni.
— Jó reggelt!
— Jó reggelt! Mi újság a DMVSC labdarúgónál?
— Lejátszottuk második mérkőzésünket is, s Genfből újra visszatértünk franciaországi táborhelyünkre, most készülünk a túra harmadik összecsapására.

— Kevés információt kaptunk az első találkozóról.
— Grenoble-ban játszottuk portyánk bemutatkozó mérkőzését, s 3-1 (1-0) arányban nyertünk a francia II. liga ötödik helyén végzett helyi együttes ellen. Összeállításunk: Szűcs I. (Mező, 75. perc) — Kiss, Szigeti, Menyhart, Fodor — Sallai, Tóth (Selyem, 46. perc), Czikora — Varga (Timár, 46. perc), Kerekes, Jankovics. Jó iramú, változatos mérkőzést vívtunk, s szünet után támadójátékunk megfelelő volt, két szép gólt rúgtunk. Látott még a csapatot a hosszútávú utazás fáradtságára. Tóth vezető gólját a házigazdák 11-esből egyenlítették ki, majd Jankovics és Kerekes talált a franciák kapujába.

— Hogyan sikerült a svájci kiruccanás?
— Második mérkőzésünket 4-1 (0-0) arányban elvesztettük. Ellenfelünk a svájci B liga élcsoportjában végzett Chenois volt, de a házigazdák csapatát a genfi testvéregyesület, az A ligás Servette több játékosával megerősítették. Ezen a találkozón Szűcs I. — Kiss, Szigeti, Menyhart, Fodor — Sallai (Ludászki, 80. perc), Tóth (Selyem, 55. perc), Czikora —

Timár (Varga, 55. perc), Kerekes, Jankovics összeállításban szerepeltünk.
— A kilencven perc szakmai értékelése?
— A magyar pályákon megszokott stílustól lényegesen különböző játékfelfogásban küzdött ellenfelünk: egyszerűsített, eredményre és célratörő, határozott futball mutattak be a genfiék. Szünet után a közönség götölkében gazdag, élvezetes játékot látott, nekünk is voltak helyzetek, s Kerekes a kapufára lött egy 11-es. Egyetlen góllunkat szintén ő rúgta.

— Miként telnek a túra napjai?
— Francia vendéglátóink kitűnő házigazdák, jó körülményeket teremtettek Anceyben a felkészüléshez. Két alkalommal edzeni is tudtunk, s ismerkedtünk a környékkel, a festői városkával. Mire ezek a sorok napvilágot látnak, már túl leszünk a portya harmadik mérkőzésén is (pénteken este Ancey elővárosában, Meytheben lépett pályára a csapat), s szombaton útra kelünk, indulunk túránk következő állomáshelyére, az NSZK-beli Fürstenfeldbruckba. Menet közben már nyugatnémet területen, Hassfurtban, vasárnap megmérkőzünk a helyi együttesrel. Sűrített program következik a jövő héten, hiszen még öt találkozó vár ránk a hazautazásig. A csapat tagjai jól érzik magukat, mindenki egészséges. Szűcs J. is rendszeres edzéseket végez. Legközelebb a jövő hét elején jelentkezem telefonon. — Viszonthallásra!

Árvay Sándor

Besztercebányai tábornapló

Futottak, súlyt emeltek fogadást kötöttek

DMVSC KÉZILABDÁZÓK KÖZÖTT, CSEHSZLOVÁKIÁBAN

Nagy csomagokkal gyülekeztek a DMVSC női kézilabdásai és atlétái alig 10 napja az egyesület székháza előtt, hogy közös edzőtáborozásra induljanak Besztercebányára. A kék-sárga Ikarus tempósan haladva délre már a csehszlovák határállomáson volt. Az Alföld síkjához szokott szem érdeklődve tekintett ki az ablakon, csodálva a környező hegyeket, találgatva az útmenti városok neveit, vissza-visszanézve a füleki és zöllyomi várra. Késő délután volt, amikor úti-célunkhoz érkeztek, a Garam völgyében elterülő Besztercebányára, sokak szerint Szlovákia egyik legszebb városába. Ez a város a magyar és a szlovák nép életében egyaránt többször volt jelentős történelmi események színhelye. Szálláshelyünk és táborozásunk központja a besztercebányai sportkollégium,

háromágas szobákkal, széreny komforttal.

A sportgimnázium és a hozzá kapcsolódó kollégium a szintere annak a kiválasztási rendszernek, amelynek célja és feladata Szlovákia egész területéről ide tömöríteni a tehetséges fiatal sportolókat. Háromszáz leány és fiú atléta, kosárlabdás és sielő diák, valamint újabban jó néhány fiú tornász oktatását, nevelését és sportbeli képzetését végzi a két intézmény. Tárgyi felszereltségük kiváló, személyi lehetőségeik még ennél is szélesebb körűek, imponálóbbak. A fenti sportágakban 15 főfoglalkozású tehetséggondozó szakember végzi feladatát. Eredményeikkel büszkén dicsekedtek szlovák barátaink, s még ezeknél is többet beszéltek legújabb terveikről.

Kezdődik az előadás

Első szín: a Pedagógiai Főiskola atlétikai pályája. Komáromi Ákos heti és napi munkatervet hirdet. A figyelmet semmi apróság sem kerüli el. Hatszor 800 méter síkfutás szerepel a programban, a stopperrel vetéliked mindenki. Általában a fiatal Szántó Anna fut az élen, nagyszerű iramot diktál — a hátul kocogók nem kis bosszúságára. A „borzalmak” színtere ez a pálya a következő napokban is. A mester kimeríthetetlen fantáziával és kombinatív képességgel állítja össze résztávós turmixait. A kánikulában azonban néhányan kétségbe vonták a futkározások üdítő hatását.

Második szín: a sportgimnázium tornaterme, a kondicionáló helyisége. A rendező tovább „feszíti a húrt”. Súlyzó dobannak, a lányok amazonként küzdenek a hidedeg vasakkal. Az edzésnapló pontos adatokat rögzít: 7,5

és 11,8 tonna közötti gyakorlatok adták a mindennapok délutáni programját. A fizikai képességek fejlesztése után a játékosok és különösen a bíró idegeit próbára tevő új rendszerű labdajáték következett: a kézi-, kosárlabda- és rögbi elegyítéséből létrejött labdajáték szabályait még nem juttatták el a Nemzetközi Olimpiai Bizottsághoz, így egyelőre debreceni specialitásnak tekintetjük.

Harmadik szín: a sportcsarnok. Végre kézilabdapályára! És kézilabda! — sóhajtanak fel a lányok. Az arcon derűje azonban átalakul fájdalmas fintorrá, amikor kiderül, hogy olyasvalami következik, ami kevesebb örömet okoz. A gyors indítások, a villámszerű lerohanások variánsait gyakorolják naponta ismétlődően, állítólag 120 formációt. A maradék energiák azután sem a labda

Világbajnok a magyar kardcsapat

A római vivo-világbajnokságon szovjet sikersorozattal kezdődtek az események: az első négy versenyszámban a Szovjetunió sportolói nyerték az aranyérmeket. Azután elsőseghez jutottak a rendező országok is, majd magyar napok következtek: előbb Pap Jenő, később a kardvívó-válogatott lett világbajnok. Ez utóbbi világbajnoki cím szintén „kötelezően” előírt volt, hiszen nem csupán az elmúlt évtizedek dicső sorozata, hanem az előző világbajnokság aranyérme is ismétlésre doppingolta együttesünket. A Gedővári, Nébal Gy., Nagyházi, Bujdosó, Gerevich összetételű gárda a négy közé

jutásért nagy csatában nyert Románia ellen, azután könnyebb mérkőzésen fektette két vállra a Szovjetuniót, a fináléban pedig a házigazda országok elleni 9:5 arányú sikerrel biztosította újabb elsőségét.

Hét versenyszám után a Szovjetunió vezeti az éremtáblázatot (4 arany, 1 ezüst, 1 bronz), Magyarország a második (2, 1, 2), Olaszország a harmadik (1, 3, 2). E nemzeteken kívül Franciaország 2 ezüstöt, az NSZK és az NDK egy-egy bronzot nyert. A párbajtőr-csapatverseny döntőire ma, szombaton este kerül sor.

SOROKBAN

A 30. heti totóból törölték a 10. mérkőzésként szereplő Kisvárdá—Borsodi Banyász találkozót. A Reesk—Vác összecsapás romérmeközésnek számít majd, a 13 plusz 1-es jutalomra való jogosultság megállapításánál pedig a 15. számú Latinca SE—Táncsics SE mérkőzés jön számításba.

A sakkvilágbajnoki zónaközi döntőn Pintér József legyőzte a listavezető szovjet Tukmakovot. Nyolc forduló után: Tukmakov és Szmiszlöv 5,5-5,5, Ribli 5, Suba és Larsen 4,5-4,5 pont. Pintérnek 3,5 pontja van, s ezzel a 10. helyen áll. A nők viadalán Ivánka egy pontot szerzett függőben maradt két játszmájából.

Az olasz elsőligás veronai labdarúgó-egyesület 400 millió lírát (300 ezer dollár) leigazolta a brazil válogatott Dirceut, aki idáig a spanyol Atletico Madridban szerepelt.

A hivatásos nemzetközi teniszválogatott Taróczy Balázs legközelebbi ellenfele a négy közé jutásért a román Nastase lesz.

Hét végi sportműsor

Július 24., szombat
Kézilabda
Vidéken: Hajdúdorog—Polgár (17. férfi megyei, Nagy L., Kapusi), Létavértes—Derecske (17. férfi megyei, Simon, Kiss A.).

Labdarúgás
Hajdúszoboszló, 17.30: Magyar öregfiúk válogatott—Hajdúszoboszló öregfiúk válogatott.

Teke
DMVSC nagyerdői (Oláh G. u.) pályája, 9: Női és férficsapatok versenye a Hajdú Kupáért.

Július 25., vasárnap
Kézilabda
Vidéken. Férfi megyei: Hajdúszoboszló Gázláng II.—Nádudvar II. (9. Nagy M., Kiss A.), Bihar-keresztes—Kaba (9.30. Katona, Tibor).

Labdarúgás
Nyári Tóti Kupa: Balmazújváros—Borsodi Banyász (17. Mester), — A Berettyó Kupáért (9 óra): Szentpéterszeg—Mezőpéterd. Bihar-keresztes—Zsáka.

Teke
DMVSC nagyerdői pályája (Oláh G. u.), 8: Női, férfi egyenlítő a Hajdú Kupáért.

dobásában, hanem rúgásában merülnek ki: rögtönzött futballmérkőzés következik. Szarvas, Szántó és Szilágyi, vagy a brazil technikát csillogtató szélsők, Bata és Bordás talán még versenyre is kelhetnek aranylábú focistáinkkal.

Este: az erögyűjtés időszaka. A csapat minden tagja naponta egy vagy két alkalommal gyúrson vesz részt. A kollégium regenerációs központja irigylésre méltó. A magas szintű edzőmunka fontos kelléke kellene legyen nálunk is...

A szobákban házi diszko harsog, a kézilabdázók mosnak, másnapra készítik a felszerelést. Az asztalokon hazai ízek nyoma, arra utalnak, hogy a mindennapos knéldi nem a legnépszerűbb eledel, s szükség van az energiát pótolni. Az egyik szobában Barakó olvasgat, odébb Bakta kötéssel van elfoglalva. Szántó és Antos pedig az udvaron focizik. Este tizkor van villanyoltás. Zene, innen-onnan nevetés hallatszik ki a szobákból, de néhány perc múlva a neszek is halkulnak.

Lazítunk

Donovaly a környék kedvelt kirándulóhelye. Télen a sielők paradicsoma. Most egy sziklacsúcsról nezzük körbe a tájat. Négy sipályát számolunk meg, felvonó kapaszok mindegyiknek a hátán. Az ötödik, a kis tanpálya is gépesítve van, a völgyben pedig hatalmas faház szolgálja a sportgimnázium versenyzőinek kényelmes pihenését. A Nagy-Fátra felől metsző szél fúj. Összekapaszodva hallgatjuk vezetőnk elbeszélését a szlovák nemzeti felkelésről, melynek központja Besztercebánya volt. s a legsúlyosabb harcok színtere is ez a tájegyesség, melynek szépségében, szelid békéjében most nem győzünk gyönyörködni.

A kegyeletes percek után ismét vidám hangulat tör rá a társaságra. Tóth Ildi évődik Vass Dániel intézővel, majd a kapus fogadást köt a többiekkel, s egyre emelkedik a tét — ezzel párhuzamosan az intező vérvnyomása. A fogadási alany azonban vitélzül állja a játékosok viccelődését, s a megbeszélés értelmében a start pillanatában zergekint rajtol a meredek hegyoldalra. A többiek stopperrel a kézben figyelik futását. Nem sokkal később a ziháló intező győzelemittasan tér vissza a célba, majd megdöbbenve hallja a „lentiek” szakvéleményét: a megengedettnél nagyobb volt a hátszél, ezért nem hitelesíthető a rekord, elvesztette a fogadást...

Végző, hazatérés

Komáromi Ákos vezető edző értékelte a DMVSC női kézilabdázóinak szlovákiai edzőtáborozását, a végzett munkát.

sorozatmérkőzése. Célunk a bajnokságra való alapos felkészülés, a versenyszerű forma jó időzítése.

— Az volt a célunk, hogy a megszokott, otthoni környezetből kilépve bírközzünk meg a felkészülési időszak előtti és igen nagy megterhelést jelentő szakaszának feladataival. Jó körülmények között, vendéglátóink szíves gondoskodását élvezve eredményesen dolgoztunk. Most más jellegű feladatok előtt állunk, július utolsó hetében és augusztusban már a pályán kell bizonyítanunk, következnek a nyári kupák

Gyorsan tovaszálltak a besztercebányai napok. Gyors vásárlás, ajándékok a hozzátartozóknak, csomagolás és búcsúzás szlovák barátainktól, akik rövidesen a mi vendégeink lesznek. Még néhány üzenet, melyet az itmaradó atléták küldenek haza, aztán éjfél körül már a Polónia expressz zakatolása ragaszt álmat a fáradi szemekre. Aki nem alszik, gondolatban már haza is érkezett.

Szentgyörgyi János

Új élelmiszerbolt, libanevelés, uborkatermelés

ZSÁKAI TERVEK

A zsákai AFÉSZ idei arbevételi terve 164 millió forint. A forgalomnak a bázishoz viszonyított számottevő növekedésében szerepet játszik, hogy a fogyasztási szövetkezet két volt ZÖLDERT-boltot is saját kezelésbe vett. A beruházásoknál a mérsekkelt bővítés és fejlesztés az idei cél. Csökkön rövidesen egy 140 négyzetméter alapterületű élelmiszerbolt kerül átadásra, ugyanitt még a nyáron a vendéglő korszerűsítése is megkezdődik. Az AFÉSZ boltjaiban az utóbbi időben bővült a mirelit árak választéka. Kielégítő a vegyesiparcikk-kinálat.

Napositát is a szövetkezet működési területén — mintegy 22 ezres állománnyal — több százan nevelnek. Növekvő mennyiségű az uborkatermelés is. A zsákai szakcsoporttagok az idén mintegy 22 vagon uborkát adnak át a Debreceni Konzervgyárnak. A szövetkezetpolitikai feladatok közül említést érdemel, hogy az AFÉSZ testületi tagjai az idén 60 új tag megnyerését vállalták. A vezetés számára külön öröm, hogy a jelentősebb rendezvények sikerét, s a megfelelő megjelenési arányt az aktív széles hálózata biztosítja.

Újra megszólal a Zrínyi-harang

Történelmi múltunk különös hagyományát elevenítik fel Szigetváron: megkondul ismét a legendás Zrínyi-harang.

Nagy bogáncs, kapát neki!

(Fotó: Kőszeghy György)

Méhészek, figyelem!

Értesítjük a méhészeket, hogy a tervezett szűnyogirtás elmarad. Új időpontjáról, mely várhatóan a jövő hét közepe, ajánlott levélben, illetve a Hajdú-bihari Napló útján tájékoztatjuk a méhészeket.

Debrecen megyei városi Tanács V. B. építési és közlekedési osztálya

Védekezés napraforgó-betegségei ellen

Az elmúlt hetekben szepen fejlődött a napraforgó. Több helyen már a virágzás is megkezdődött. A virágzás egyben azt is jelenti, hogy elérkezett a napraforgótányér-betegségei elleni védekezés ideje. A megelőzés különösen azokon a területeken fontos, ahol az elmúlt hetekben erős volt a polsokfertőzés, vagy jégverés sértegette a tányérokat. A záporos időjárás is növeli a veszélyt, elsősorban a botritisznek kedvez az esős, páradús hónap.

Új napraforgó-betegség a szárcorhadás. Az új betegség először 1981 augusztusában volt tapasztalható, főleg az ország déli-délkeleti megyéiben. Bár tavaly az erő szelekben már nem okozott mérhető termésvesztéseket, de a jogoszláviai tapasztalatok szerint a virágzás körüli „megjelenésekor” igen súlyos problémákat okozhat. A tünetek: az eddigi tapasztalatok szerint a napraforgó szárcorhadás derekán, valamelyik levélnyelv ízesülésénél találhatók meg, néhány centiméteres hosszúságú folt formájában. Ezek sajnós könnyen összetéveszthetők a száron előforduló botritisz és szklerotiniás fertőzéssel. A foltok azonban rohamosan növekednek, ölik a szárat, a száron hosszirányban futnak

végig, sötétbarna színűvé válnak. Igen jellegzetes vonás, hogy a fertőzött szárból a bél jórészt fel is szívódik végül. A foltokban gyakran szabad szemmel is, de mikroszkópos vizsgálattal mindenképp fellelhetők a körkocok, amelyek megkülönböztetik a betegséget az egyéb szárcorhadástól. Hogyan deríthető fel a betegség?

Az Országos Növényvédelmi Hálózat arra hívja fel a figyelmet, hogy a napraforgótápanyag-ellátást a virágzástól kezdve rendszeresen kell hogy ellenőrizzék a termelőszövetkezetekben, az állami gazdaságokban. A fertőzésre gyanús tünetek észlelését haladéktalanul bárki jelezheti a növényvédelmi és agrókémiai állomásoknak.

Bár a kórokozó biológiája még nem teljesen ismert, és az új betegség ellen hatékony vegyszeres védekezéssel nem beszélhetünk, ám az előzetes laboratóriumi vizsgálatok és a jogoszláviai adatok szerint jó hatásúknak ígérkeznek a benomil, a fiofanát-metil és az iprodion hatóanyagú fungicidok. A védekezés akkor hatásos, ha a kezelés megelőző jellegű, és az időjárástól, a körkocok fellépésétől függően egy vagy két beavatkozás követi.

Régi kicsi - nagy új

Kicsi és nagy. Régi és új. Kontrasztok! Debrecenben, egy új lakótelep szelén, szép házak szomszédságában árválkodik ez a Trabanti-matuzsálem, a Békéssy és a Kartács utca sarkán, a „senki földjén”, hol gaz nő és termelék terem... Lakott területeink egyre több elhagyott kocsi tűnik fel, a Naplóban is szaporodnak a híradások. Jó lenne szervezetten megoldani a roncsok eltakarítását!

Felújítják az útburkolati jeleket

A Debreceni Közüli Építő Vállalat a biztonságos közlekedés érdekében évente több alkalommal is átfestti a megyeszékhely útjainak útburkolati jeleit. A jó és tartós szírlátszót biztosító Splendor festékek dolgoznak. Naponta átlag 200 négyzetméter festenek át. Ez éves szinten 100 méter festék felhasználást jelent. Felvételünk a Vágóhid és a Hét vezér utca találkozásánál készült. (Fotó: Lek Gábor)

HÍREK

1982. július 24., szombat
Kinga napja
A Nap kél 5.11 — nyugszik 20.29 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS
az ország területén szombat estig. Időnként erősen megnövekszik a felhőzet. Többfelé várható zápor, zivatar, néhány helyen felhőszakadás is valószínű. Az északi, északkeleti szél néha élénk, zivatar idején átmenetileg erős lesz. Folytatódik a fűledt, meleg idő. A várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet általában 25 és 30 fok között, a Dunántúli hegységben tartósan felhős és csapadékos fájain kevéssel 25 fok alatt alakul. (MTI)

NEMET NYELVÜ TOLMÁCSOKAT (idegenvezetőket) keres az Express Utazási Iroda (Debrecen, Vöröshadsereg útja 77., telefon: 14-393.).

TIZ NAPIG NYELVGYAKORLÁS. Véget ért Tokajban a IV. eszperantó nyelvgyakorló tábor, amelyet a debreceni vasutasok szakcsoportja rendezett. Ötvenen képzhetők magukat eszperantóul.

SZOBROK A VILÁG BÉLYEGEIN. Debrecenben, a Bethlen utca 3. szám alatt a Delizsánsz kiállítóteremben július 28-án (szerdán) 16 órakor Román Márta muzeológus nyitja meg az állandó postatörténelmi és a dr. Soó Rezső akadémikus hagyatékát képező bélyegkiállítást. Nyitva tartás: szerdán, szombaton és vasárnap 14 és 18 óra között.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Július 24-én, szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig az ügyeletes állatorvos dr. Zsupos Sándor, Debrecen, Hatvan u. 41. IV. em., telefon: 22-657.

A VEMHESÉG SAJÁTOS PRÓBÁJA. Az NDK Tudományos Akadémiájának intézetei radioaktív izotópok segítségével jóval gyorsabban állapítják meg a szarvasmarhák vemhességét, mint a hagyományos eljárással. Az állat véréből vagy tejéből vett mintát elemzik, és a progresszionszint mutatja meg, hogy az állat vemhes-e.

VÉRADÁS. Tegnap az MGM 240 dolgozója tekintete emberbaráti, vöröskeresztes feladatának a véradást.

AUTÓPIAC VASÁRNAP. Debrecenben július 25-én ismét az autók vására lesz.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhuszonöt évvel ezelőtt, 1857. július 24-én született, és 86 éves korában, 1943 augusztusában hunyt el Henrik Pontoppidan, Nobel-díjas dán regényíró. Régi papi családból származott, s vallásos nevelésben részesült, de családja vallásosságával már egész fiatalon összeütözközött. Egy ideig mérnöknek készült; később egy népfőiskolán tanított. Első elbeszéléseiben naturalista színekkel ábrázolta a paraszti élet keményességét. Első nagyszabású regénye — „Az igéret földje” — egy lelkes és tragédiája, akinek az eszményi életre vallott nézetét összeütözközött a klsvárosi reménytelenséggel, középkeresettel. Második nagy regénye, a „Szerencsés Péter”, nyolckötetes önéletrajzi jellegű írás. Szerencsés Péter szimbólumává vált a dán áttalagember szimbólumává, aki a századfordulón keserves küzdelmeket vív önmagával, a vallással és az aszketizmussal, s mindezt egy reálisabb életvitel érdekében. Az Irodalmi Nobel-díjat 1917-ben — K. A. Gjelleruppal megosztva — nyerte el Dánia életének eleven ábrázolásáért.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ

Szalai Csaba
Telefon: 12-144

A lottó nyerőszámai:

30, 48, 72, 76, 87

MUNKÁSDINASZTIÁK ELŐNYE. Gyakran vitatják, hogy a felvételnél előnyben részesíthető-e egy-egy munkásdinasztia családtagja, vagyis az apáról fiúra szálló foglalkozásokban kinyilváníthatja-e a munkáltató azt az akaratát, hogy különbséget tesz jelentkező és jelentkező között. A jogszabály nem, de kollektív szerződés előírhatja, hogy azonos feltételek esetén a munkáltatónál hosszú ideje dolgozó családtagját fölvenni kötelező.

A TERRA ÉS A LORD együttessék hangversenyznek július 25-én, vasárnap este 7 órai kezdettel Debrecenben, a Thomas Mann utcai Ifjúsági Parkban.

KÉT KÖTELTBŐL ALLO útmutató készült a Pénzügyminisztérium Szervezési és Ügyvitel-gépesítési Intézete jóvoltából. Az útmutató a kisgazdaságokkal kapcsolatos jogszabályok és egyéb problémák mélyebb megismerése érdekében, a kisüzemi termelés és a kisegítő tevékenységek szabályainak alkalmazásához ad tanácsokat. Az útmutatót a közlétek is és a magánszemélyek is megvásárolhatják Debrecenben, a Kálvin tér 9—11. szám alatt, a 210-es szobában.

A HÜTVE TAROLÁST NEM SZABAD TULÉRTÉKELNI — tanácsolják az Országos Egészségnevelési Intézet munkatársai, mert bár a baktériumok szaporodását a hideg gátolja, de az ételek a hűtőszekrényben is csak bizonyos ideig tarthatók. A krémet, a tejszínhabos készítményeket, a tejet, a túdót, a vesét, a darált húst, a gombát még a vásárlás napján ajánlatos elfogyasztani.

KÖZLEMÉNYEK

Értesítjük vendégeinket, hogy a Nagyerdő Gyógyfürdőben levő termálfürdő átalakítás munkái miatt 1982. augusztus 9-től augusztus 31-ig zárva tartjuk. Ez alatt az idő alatt csak masszázst áll módunkban folyamatosan biztosítani, melyet a kádás fürdőben végzünk. Kérjük vendégeink türelmét és megértését. Debreceni Vízügy és Gyógyfürdő Vállalat. (x)

Rajtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1982. július 10-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Hever lábamnál a szél és morog. Borzas a szőre. Söhajt a kög. 50-50 forintos könyvtárlványt nyertek: öv. Hegedűs Józsefné Katalin Debrecen, Ötvös u. 3.; Kálmán Katalin Debrecen, Csanak u. 14. II. em. 12.; dr. Kontsek Béláné Debrecen, Vöröshadsereg útja 26.; dr. Losonczy Endréné, Debrecen, Szegő u. 7.; Ökrögdi Zoltánné, Debrecen, Ceglédi u. 12.; Sárvári Kálmánné Debrecen, Ifjúság u. 5. I. em. 3.; Halász Klára Eszter, Széchenyi u. 24.; Kiss Ilona Kaba, Kun Béla u. 6/A. Nagy Józsefné Báránd, Szabadság u. 16.; Nagyistván Jánosné Kunmadarás, Tancsics M. u. 24/A.

MOZI • TV • MOZI • TV

MOZI

Honda-lovag (japán). Apolló n. 12. hn. 2. Meteor f. 6. f. 8. Vig hn. 4. 6.
Az ifjúsg édes madara (amerikai). Művész f. 5. 7.
Lándsák hajnalban (angol). Apolló 6. 8. Vig n. 12. hn. 2.
Csendestárs (kanadai). Petőfi kert 9.
A dunai hajós (magyar). Híradó f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6.
Egy zseni, két haver, egy balek (olasz). Delta f. 6. Meteor kert 9.
Ezek a fiatalok (magyar). Meteor f. 4.
A éneklő kutya (román-NSZK). Meteor mese f. 4. f. 6.
Fehér telefonok (olasz). Apolló n. 10.
A kétbalkezes és az örömlány (amerikai). Híradó f. 10. hn. 8.
Hondó, hogy mindent megtesz értelm (olasz). Vig kamara f. 5. f. 7.
Nevem: Senki (olasz). Mokka mopszós f. 9.
Óvakodj a törpétől (amerikai). Apolló n. 9.
Piros pulóver (francia). Vig n. 10.

Rövidfilm-összeállítások: Diskómozsi: 7—11-ig diskó, közben vetítés.

TV

BUDAPEST, 1.
8.58 Műsorismertetés. 9.00 Idősebbek is elkezdhettek... Tévé-torna. 9.05 En sem vagyok lthon. Csehlovák kisjátékfilm-sorozat. II. rész (ism.). 9.15 Papírárkány. 9.35 Kórház a város szelén. Csehlovák filmsorozat. I. rész: Az évforduló (ism.). 10.45 Keresztkérdés. Fejtörőjáték (ism.). 11.13—12.30 Abrakadabra. Nemzetközi bú-

vészmsor (ism.). 15.07 Műsorismertetés. 15.10 Zenebona (ism.). 15.30 MAFILM-magazin. 16.05 Hírek. 16.10 Sorstársak. A pécsi körzeti stúdió rehabilitációs fóruma. 16.30 Reklám. 16.35 Viz. viz. viz. 2. rész. 17.05 Transvaal minden aranya. Francia kalandfilmsorozat. 4. rész. 18.00 Reklám. 18.10 Új egymillió fontos hangjegy a Locomotiv GT együttes közreműködésével. 18.30 Főzőcske. Tévézárók. 19.00 Reklám. 19.10 Idősebbek is elkezdhettek... Tévé-torna. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinék. Arany János: Vöröshadsereg. 20.05 A Telepódium bemutatója. Kutyakomédia. Bohózat. 21.15 Zenebutik. 22.15 Tv-híradó. 3. 22.25—0.05 A megalkuvó. Olasz-francia film (1969).

BUDAPEST, 2.
18.07 Műsorismertetés. 18.10 Szívhangok. Vítay Tamás műsora. Adler Zsigmond (ism.). 18.45 Hétköznapok anatómiája. 6. rész: A szerep (ism.). 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinék. 20.05 Zenés nyári esték. Dohnányi Ernő: Változatok egy gyermekdalra. Ballet (ism.). 20.30 Hajótörötték. Jucoszláv rajzfilm. 20.40 Tv-híradó. 2. 21.00—kb. 21.30 Vívóvilág bajnokság. Párhajtór csapatdöntő. Közvetítés Romából.

POZSONY, 1.
8.30 Úttörők magazinja. 11.15 Jucoszláv tévésorozat (ism.). 12.15 Híradó. 15.20 E. Hofman bemutatja. 16.05 Portréfilm. 16.30 Öszvérszén. 17.30 Szórakoztató műsor. 18.30 Válasz a nézők leveleire. 18.40—19.30 Komikus és világa. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az egész család énekel. 21.10 Sporthíradó. 21.25 Drága feleség (olasz filmvígjáték). 23.16 Valaki van az ajtó-

mögött (szórakoztató műsor). 23.50—0.05 Egy kis muzsika.

POZSONY, 2.
17.25 Marquise de Bois d'Ore (francia filmsorozat). 18.50 Dokumentumfilm a kenyérről. 19.30 Portréfilm. 20.00 Aranybánya (ausztrál tévésorozat befizetés rész). 20.55 A Tv-híradó szerkesztőségében. 21.05 Utazó kamera. 21.35 A nap felkel Prasiva felett (szlovák tévéfilm). 22.35 Zenés vetélkedő.

BUKÁREST
10.05 „Legyen e rózsza tied” című film ismétlése. 11.25 A fejlődés irányai. 11.45 Fiatal karmesterek. 12.30 Hét végén. 17.35 A hét politikai eseményei. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 A fejlődés irányai. 18.40 Költészet. 18.50 Tv-enciklopédia. 19.20 Fiatalok zenéje. 19.35 „Filmfelvétel a kisplacon” — francia tv-film. 1. rész. 20.20 Szombat esti összeállítás. 21.15 Tv-híradó. 21.30 Szombat esti összeállítás.

UNGVAR
16.00 A Szovjetunió labdarúgó-bajnoksága. 17.45 Tv-színmű. Közben: 19.00 Hírek. 21.30 Hírek. 21.45 A hét eseményei. 22.05 Játékfilm, 2. rész.

A NYIREGyhÁZI RÁDIO MŰSORA
8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Evfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétfői teríték, zenével. 9.10 Mi a véleménye a SZOT-beutalókról, az Ifjúsági takarékbetétéről, a kisállat-tenyésztésről és az erdő-köztisztaságról? Ríporter: Várkonyi Zsuzsa, Pálfi Balázs, Gönczi Mária, Tarnavölgyi György. 9.40—10.00 Észak-tiszán-túl krónika. Lapszemle. Műsorvezető: (A nap szerkesztője: Haskó József.)

Új élelmiszerbolt, libanevelés, uborkatermelés

ZSÁKAI TERVEK

A zsákai ÁFÉSZ idei arbevételi terve 164 millió forint. A forgalomnak a bázishoz viszonyított számottevő növekedésében szerepet játszik, hogy a fogyasztási szövetkezet két-volt ZÖLDERT-boltot is saját kezelésbe vett. A beruházásoknál a mérésélt bővítés és fejlesztés az ideai cél. Csökmön rövidesen egy 140 négyzetméter alapterületű élelmiszerbolt kerül átadásra, ugyanitt még a nyáron a vendéglő korszerűsítése is megkezdődik. Az ÁFÉSZ boltjaiban az utóbbi időben bővült a mirelit áruk választéka. Kielégítő a vegyesipar-cikk-kínálat.

Naposibát is a szövetkezet működési területén — mintegy 22 ezres állománnyal — több százan nevelnek. Növekvő mennyiségű az uborkatermelés is. A zsákai szakcsoporthoz az idén mintegy 22 vagon uborkát adnak át a Debreceni Konzervgyárnak. A szövetkezetpolitikai feladatok közül említést érdemel, hogy az ÁFÉSZ testületi tagjai az idén 60 új tag megnyerését vállalták. A vezetés számára külön öröm, hogy a jelentősebb rendezvények sikerét, s a megfelelő megjelenési arányt az aktív széles hálózata biztosítja.

Újra megszólal a Zrínyi-harang

Történelmi múltunk különös hagyományát elevenítik fel Szigetváron: megkondul ismét a legendás Zrínyi-harang.

Nagy bogáncs, kapát neki!

(Fotó: Kőszeghy György)

Minden szombat estéjén — úgy, ahogyan valaha is volt — megszólal az öreg harang, emlékeztetve az 1866-os hősi vérvédelemre, Zrínyi Miklós és katonái halálára. Hazánkban egyedülálló népi hagyomány ez, eredetét Lengyel-től János helytörténész kutatta fel.

Ma már nem lehet tudni: mikor született meg a Zrínyi-harangzó hagyománya, azaz az öreg harang szokatlan időpontban való megkondítása kései hírmondójával a várvédők hősi tettének, de a legöregebb szigetvári emberek is mint régi szokásra emlékeznek rá. A második világháború idején nemült el a Zrínyi-harang. A katonai hatóság betiltotta a napi harangozások rendjétől eltérő kondítást arra való hivatkozással, hogy a lakosság esetleg légiriadó jelzésének véli.

Az idén tartják szigetváron a 150. Zrínyi-emlékünnepséget. Ez alkalomtól az attól kezdve minden szombat este kilenc órákor megkondítják a híres harangot. (MTI)

Méhészek, figyelem!

Ertesítjük a méhészeket, hogy a tervezett szünyogirtás elmarad. Új időpontjáról, mely várhatóan a jövő hét közepe, ajánlott levélben, illetve a Hajdú-bihari Napló útján tájékoztatjuk a méhészeket.

Debrecen megyei városi Tanács V. B. építési és közlekedési osztálya

Védekezés

napraforgó-betegségek ellen

Az elmúlt hetekben szépen fejlődött a napraforgó. Több helyen már a virágzás is megkezdődött. A virágzás egyben azt is jelenti, hogy elérkezett a napraforgótányér-betegségek elleni védekezés ideje. A megelőzés különösen azokban a területeken fontos, ahol az elmúlt hetekben erős volt a poloskafertőzés, vagy jégverés sértegette meg a tányérokat. A záporos időjárás is növeli a veszélyt, elsősorban a botritisznak kedvez az esős, páradús hónap.

Új napraforgó-betegség a szárcorhadás. Az új betegség először 1981 augusztusában volt tapasztalható, főleg az ország déli-keleti megyéiben. Bár tavaly az éré szemekben már nem okozott mérhető termésvesztést, de a joguszláviai tapasztalatok szerint a virágzás körüli „megjelenésekor” igen súlyos problémákat okozhat. A tünetek az eddigi tapasztalatok szerint a napraforgó szárcorhadásnak, valamelyik levélnyél izesülésénél találhatók meg, néhány centiméteres hosszúságú folt formájában. Ezek sajnos könnyen összetéveszthetők a száron előforduló botritisz és szklerotiniás fertőzéssel. A foltok azonban rohamosan növekednek, ölik a szárat, a száron hosszirányban futnak

végig, sötétbarna színeződéssel. Igen jellegzetes vonás, hogy a fertőzött szárcorhadásból jórészt fel is szivódik végül. A foltokban gyakran szabad szemmel is, de mikroszkopos vizsgálattal mindenképp fellelhetők a köröközők, amelyek megkülönböztetik e betegséget az egyéb szárcorhadástól.

Hogyan deríthető fel a betegség?

Az Országos Növényvédelmi Hálózat arra hívja fel a figyelmet, hogy a napraforgótáblákat a virágzástól kezdve rendszeresen kell hogy ellenőrizzék a termelőszövetkezetekben, az állami gazdaságokban. A fertőzésre gyanús tünetek észleléseit haladéktalanul bárki jelezheti a növényvédelmi és agrókművelési állomásoknak.

Bár a kórokozó biológiája még nem teljesen ismert, és az új betegség ellen hatékony vegyszeres védekezésről nem beszélhetünk, ám az előzetes laboratóriumi vizsgálatok és a joguszláviai adatok szerint jó hatásúknak ígérkeznek a benomid, a fiofanát-metil és az iprodion hatóanyagú fungicidok.

A védekezés akkor hatásos, ha a kezelés megelőző jelleget, és az időjárástól, a köröközők fellépésétől függően egy vagy két beavatkozás követi.

Régi kicsi - nagy új

Kicsi és nagy. Régi és új. Kontrasztok! Debrecenben, egy új lakótelep szélén, szép házak szomszédságában árválkodik ez a Trabant-matuzsálem, a Békéssy és a Kartács utca sarkán, a „senki földjén”, hol gaz nő és törmelék terem... Lakott területeinken egyre több elhagyott kocsi tűnik fel, a Naplóban is szaporodnak a híradások. Jó lenne szervezeten megoldani a roncsok eltakarítását!

Felújítják az útburkolati jeleket

A Debreceni Közúti Építő Vállalat a biztonságos közlekedés érdekében évente több alkalommal is átfesteti a megyeszékhely útjainak útburkolati jeleit. A jó és tartós szírlátszókat biztosító Splendor festékekkel dolgoznak. Naponta átlag 200 négyzetmétert festenek át. Ez éves szinten 100 maza festék felhasználást jelent.

Felvetelünk a Vágóhid és a Hét vezér utca találkozásánál készült. (Fotó: Lek Gábor)

MOZI • TV • MOZI • TV

MOZI

Honda-lovag (Japán). Apolló n. 12. hn. 2. Meteor f. 6. f. 8. Vig hn. 4. 6. f. 8. Az ifjúság édes madara (amerikai). Művész f. 5. 7. Lánzsák hajnalban (angol). Apolló 6. 8. Vig n. 12. hn. 2. Csenedstárs (Kanadai). Péterfői kert 8. A dunai hajós (magyar). Híradó f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. Egy zseni, két haver, egy balek (olasz). Delta f. 6. Meteor kert 9. Ezek a fiatalok (magyar). Meteor f. 4. Az éneklős kutyka (román-NSZK). Meteor mese f. 4. f. 6. Fehér telefonok (olasz). Apolló n. 10. A ketbalkéz és az örömlány (amerikai). Híradó f. 10. hn. 8. Mond, hogy mindent megtesz értem (olasz). Vig kamara f. 5. f. 7. Nevem: Senki (olasz). Mokka mepresszó f. 9. Óvakodj a törpétől (amerikai). Vig n. 9. Pirok pulóver (francia). Vig n. 10. Vuk (magyar) Apolló 4. Rövidfilm-összeállítások: Diskómozzi: 7-11-ig diskó, közben vetítés.

TV

BUDAPEST, 1.

8.58 Műsorismertetés. 9.00 Idősebbek is elkezdhettek... Tévé-torna. 9.05 En sem vagyok itthon. Csehszlovák kislánykétfilm-sorozat. 1. rész (ism.). 9.15 Papírsárkány. 9.55 Kórház a város szélén. Csehszlovák filmsorozat. 1. rész: Az évforduló (ism.). 10.45 Keresztkereszt. Feltámasztás (ism.). 11.13-12.30 Abrakadabra. Nemzetközi mű-

BUDAPEST, 2.

15.07 Műsorismertetés. 15.10 Zenebona (ism.). 15.30 MAFILM-magazin. 16.05 Hírek. 16.10 Sorstársak. A pécsi körzeti stúdió rehabilitációs fóruma. 16.30 Reklám. 16.35 Viz, víz, víz. 2. rész. 17.05 Transvaal minden aranya. Francia kalandfilmsorozat. 4. rész. 18.00 Reklám. 18.10 Új egymillió fontos hangjegy a Locomotiv GT együttes közreműködésével. 18.30 Főzőcske. Tévéfűzék. 19.00 Reklám. 19.10 Idősebbek is elkezdhettek... Tévé-torna. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers - mindenkinnek. Arany János: Vörösrétek. 20.05 A Teledíj bemutatója. Kutyakomédia. Bó-hózat. 21.15 Zenebutik. 22.15 Tv-híradó. 22.25-0.05 A megalkuvó. Olasz-francia film (1983).

POZSONY, 1.

8.30 Úttörők magazinja. 11.15 Jugoszláv tévésorozat (ism.). 12.15 Híradó. 15.20 E. Hofman bemutatja. 16.05 Portréfilm. 16.30 Ösvérsény. 17.30 Szórakoztató műsor. 18.30 Válasz a nézők leveleire. 18.40-19.30 Komikus és világa. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az egész család énekel. 21.10 Sporthíradó. 21.25 Drága feleség (olasz filmvígjáték). 23.10 Valaki van az ajtó-

1982. július 24., szombat
Kinga napja
A Nap két 5.11 — nyugszik
20.29 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

az ország területén szombat estig. Időnként erősen meg-növekszik a felhőzet. Több-felé várható zápor, zivatar, néhány helyen felhőszakadás is valószínű. Az északi, északkeleti szél néha élénk, zivatar idején átmenetileg erős lesz. Folytatódik a fűledt, meleg idő. A várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet általában 25 és 30 fok között, a Dunántúl hanközben tartósan felhős és csapadékos fájain kevéssel 25 fok alatt alakul. (MTI)

NEMET NYELVŰ TOL-MÁCSOKAT (idegenvezetőket) keres az Express Utazási Iroda (Debrecen, Vörös Hadsereg útja 77., telefon: 14-393.).

TIZ NAPIG NYELVGYA-KORLÁS. Véget ért Tokajban a IV. eszperantó nyelvgyakorló tábor, amelyet a debreceni vasutasok szakcsoportha rendezett. Ötvenen képezhették magukat eszperantóul.

SZOBROK A VILÁG BÉ-LYEGEIN. Debrecenben, a Bethlen utca 3. szám alatt a Delizsánsz kiállítóteremben július 28-án (szerdán) 16 órákor Román Márta muzeológus nyitja meg az állandó postatörténelmi és a dr. Soó Resző akadémikus hagyatékát képező bélyegkiállítás. Nyitva tartás: szerdán, szombaton és vasárnap 14 és 18 óra között.

ALLATORVOSI ÜGYE-LET. Július 24-én, szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig az ügyelges átlatorvos dr. Zsupos Sándor, Debrecen, Hatvan u. 41. IV. em., telefon: 22-657.

A VEMHESÉG SAJÁTOS PRÓBÁJA. Az NDK Tudományos Akadémiájának intézetei radioaktív izotópok segítségével jóval gyorsabban állapítják meg a szarvas-marhák vemhességét, mint a hagyományos eljárással. Az állat véréből vagy tejéből vett mintát elemzik, és a progresszió szintje mutatja meg, hogy az állat vemhes-e.

VÉRADÁS. Tegnap az MGM 240 dolgozója tekintette emberbaráti, vöröskeresztes feladatának a véradást.

AUTÓPIAC VASÁRNAP. Debrecenben július 25-én ismét az autók vására lesz.

mögött (szórakoztató műsor). 23.50-0.05 Egy kis muzsika.

POZSONY, 2.

17.25 Marquise de Bois d'Ore (francia filmsorozat). 18.50 Dokumentumfilm a kenyérről. 19.30 Portréfilm. 20.00 Aranybánya (ausztrál tévésorozat befutó rész). 20.55 A Tv-híradó szerkesztőségében. 21.05 Utazó kamera. 21.35 A nap felkel Praskva telett (szlovák tévéfilm). 22.35 Zenés vetélkedő.

BUKAREST

10.05 „Legyen e róza tied” című film ismétlése. 11.25 A fejlődés irányai. 11.45 Fiatal karmesterek. 12.30 Hét végén. 17.35 A hét politikai eseményei. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 A fejlődés irányai. 18.40 Költészet. 18.50 Tv-enciklopédia. 19.20 Fiatalok zenéje. 19.35 „Filmfelvétel a kisplácón” — francia tv-film. 1. rész. 20.30 Szombat esti összeállítás. 21.15 Tv-híradó. 21.30 Szombat esti összeállítás.

UNGVAR

16.00 A Szovjetunió labdarúgó-bajnoksága. 17.45 Tv-színház. Közben: 19.00 Hírek. 21.30 Hírek. 21.45 A hét eseményei. 22.05 Játékfilm, 2. rész.

A NYIREGyhÁZI RÁDIO MŰSORA

8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétvégi teríték. 9.10 Mi a véleményed a SZOT-beutalókról, az ifjúsági takarékbetétéről, a kislált-tenyésztésről és az erdők tisztaságáról? Riporter: Várkonyi Zsuzsa, Pálfi Balázs, Gönczi Mária, Tarnavölgyi György. 9.40-10.00 Esti híradó. 10.05 A nap szerkesztője: Haskó József.

HÍREK

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhuszonöt évvel ezelőtt, 1857. július 24-én született, és 86 éves korában, 1943 augusztusában hunyt el Henrik Pontoppidan, Nobel-díjas dán regényíró.

Régi papi családból származott, s vallásos nevelésben részesült, de családja vallásosságával már egész fiatalon összeütözközött. Egy ideig mérnöknek készült; később egy népfőiskolán tanított. Első elbeszéléseiben naturalista stílusban ábrázolta a paraszti élet keményességét. Első nagyszabású regénye — „Az igéret földje” — egy lelkész tragédiája, akinek az eszményi életéről vallott nézeti összeütözköznek a kisvárosi reménytelenséggel, kö-zépszerűséggel. Második nagy regénye — „Szerencsés Péter”, nyolckötetes önéletrajzi jellegű írás. Szerencsés Péter színmű-lummá nőtt, a dán általgyermber színműtípusává, aki a századfordulón keserves küzdelmeket vív önmagával, a vallással és az aszketizmussal, s mindezt egy reáli-sabb életvitel érdekében.

Az irodalmi Nobel-díjat 1917-ben — K. A. Gjelleruppal megosztva — nyerte el Dánia életének eleven ábrázolásával.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ

Szalai Csaba
Telefon: 12-144

A lottó nyerőszámai:

30, 48, 72, 76, 87

MUNKÁSDINASZTIK ELŐNYE. Gyakran vitatják, hogy a felvételeknél előnyben részesíthető-e egy-egy munkásdinasztia családtagja, vagyis az apáról fiúra szálló foglalkozásokban kinyitva-níthatja-e a munkáltató azt az akaratát, hogy különbséget tesz jelentkező és jelentkező között. A jogszabály nem, de a kollektív szerződés előírhatja, hogy azonos feltételek esetén a munkáltatónál hosszú ideje dolgozó családtagját főlvenni kötelező.

A TERRA ÉS A LORD együttesek hangversenyének július 25-én, vasárnap este 7 órai kezdettel Debrecenben, a Thomas Mann utcai Ifjúsági Parkban.

KÉT KÖTETBŐL ÁLLÓ útmutató készült a Pénzügyminisztérium Szervezési és Ügyvitel-egésítési Intézete jóvoltából. Az útmutató a kisgazdaságokkal kapcsolatos jogszabályok és egyéb problémák mélyebb megismerésére érdekében, a kisüzemi termelés és a kisipari tevékenységek szabályainak alkalmazásához ad tanácsokat. Az útmutatót a közületek is és a magánszemélyek is megvásárolhatják Debrecenben, a Kálvin tér 9-11. szám alatt, a 210-es szobában.

A HŰTVE TAROLT NEM SZABAD TULÉRTÉKELNI

— tanácsolják az Országos Egészségnevelési Intézet munkatársai, mert bár a baktériumok szaporodását a hideg gátolja, de az ételek a hűtőszekrényben is csak bizonyos ideig tarthatóak. A krémet, a tejszínhabos készítményeket, a tejet, a túdót, a vesét, a darált húst, a gombát még a vásárlás napján ajánlatos elfogyasztani.

KÖZLEMÉNYEK

Ertesítjük vendégeinket, hogy a Nagyerdő Gyógyfürdőben levő termalfürdő átalakítás munkái miatt 1982. augusztus 9-től augusztus 31-ig zárva tartjuk. Ez alatt az idő alatt csak masszázst áll módunkban folyamatosan biztosítani, melyet a kádás fürdőben végzünk. Kérjük vendégeink türelmét és megértését. Debrecen, Vízum és Gyógyfürdő Vállalat. (x)

Rejtvényfejtők figyelmeibe!

A Napló 1982. július 10-1 számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Hever lábamban, a szél és morog, Borzas a szőre. Szórajz a világra. 50-50 forintos könyvváltványt nyertek: özv. Hegedűs Józsefné Debrecen, Eötvös u. 3.; Kálmán Katalin Debrecen, Csanak u. 14. II. em. 12.; dr. Kontsek Béláné Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26.; dr. Losonczy Endréné, Debrecen, Szegefu u. 7.; Debrecen, rös Zoltánné, Debrecen, Csejédi u. 12.; Sárvári Kálmánné Debrecen, Ifjúság u. 5. I. em. 3.; Halász Gyuláné Eszter, Széchenyi u. 24.; Kiss Ilona Kaba, Kun Béla u. 6/A. NAGY Józsefné Bándán, Szabadság u. 16.; Nagyistván Jánosné Kunmadaras, Tancsics M. u. 24/A.